

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

~~~~~  
**Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2024-2028**

~~~~~  
Α΄ Φάση : Στρατηγικός Σχεδιασμός
~~~~~

Περιεχόμενα

Ευρετήριο πινάκων	5
Ευρετήριο εικόνων	5
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	6
Εισαγωγή	7
i. Αντικείμενο Επιχειρησιακού Προγράμματος	7
ii. Θεσμικό Πλαίσιο και Σκοπιμότητα	9
iii. Περιεχόμενο και Διάρθρωση	12
iv. Μεθοδολογική Προσέγγιση	14
v. Διαδικασία Κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος	17
vi. Συγκρότηση Διεπιστημονικής Ομάδας Εργασίας	18
Κεφάλαιο 1. Συνοπτική Παρουσίαση και Αξιολόγηση του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	20
1.1 Βασικά Χαρακτηριστικά, Διοικητική Οργάνωση, Ιστορικά Στοιχεία	20
1.1.1 Γεωγραφικά, Διοικητικά, και Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά	20
1.1.2 Δημογραφικές Προβολές & Τάσεις	24
1.1.3 Μορφολογικά και Γεωλογικά Χαρακτηριστικά	28
1.1.4 Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά	33
1.1.5 Ιστορικά Στοιχεία	40
1.2 Φυσικό περιβάλλον, προβλήματα ρύπανσης	42
1.2.1 Φυσικό Περιβάλλον	42
1.2.2 Ποιότητα Περιβάλλοντος – Προβλήματα Ρύπανσης – Κλιματική Αλλαγή	48
1.2.3 Απειλές & Πολιτική Προστασία	49
1.3 Υποδομές & Δίκτυα	56
1.3.1 Υποδομές Ύδρευσης, Αποχέτευσης & Διαχείρισης Όμβριων	56
1.3.2 Γραμμές υψηλής τάσης	59
1.3.3 Διαχείριση Απορριμμάτων	60
1.3.4 Μεταφορές & Οδικό Δίκτυο	65
1.3.5 Τηλεπικοινωνίες & Ευρυζωνικότητα	67
1.3.6 Δίκτυο Οδοφωτισμού	67
1.4. Χωροταξικός Σχεδιασμός	67
1.4.1 Υφιστάμενο Ρυθμιστικό-Πολοδομικό Πλαίσιο Κρήτης	67
1.4.2 Στρατηγικό Σχέδιο Περιφέρειας Κρήτης	69
1.4.3 Ισχύον ΓΠΣ Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	71

1.5 Κοινωνικές Υποδομές & Υποδομές Υγείας	71
1.5.1 Δομές και Υποδομές Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας	71
1.5.2 Κοινωνική Πολιτική Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	71
1.6 Παιδεία, Πολιτισμός, Αθλητισμός	72
1.6.1 Δομές και Υποδομές Παιδείας & Εκπαίδευσης	72
1.6.2 Πολιτιστικές Υποδομές & Δράσεις	73
1.6.3 Αθλητικές Εγκαταστάσεις & Δραστηριότητες	81
1.7 Τοπική Οικονομία & Απασχόληση	82
1.7.1 Εθνική Οικονομία	82
1.7.2 Εκπαιδευτικό Επίπεδο	84
1.7.3 Απασχόληση	86
1.8 Αξιολόγηση & Αναπτυξιακή Φυσιογνωμία Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	88
1.8.1 Ανάλυση PESTLE – DG (πολιτικοί, οικονομικοί, κοινωνικοί, τεχνολογικοί, νομικοί και περιβαλλοντικοί – Δημογραφικοί και παγκόσμιοι παράγοντες)	88
1.8.2 Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης – Ανάλυση SWOT	92
Κεφάλαιο 2. Εσωτερική Οργάνωση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	99
2.1 Συνοπτική Παρουσίαση και Αξιολόγηση των υπηρεσιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	99
2.1.1 Ανθρώπινο Δυναμικό Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου: Οργάνωση & Στελέχωση	99
2.1.2 Κτιριακές Υποδομές Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	100
2.1.3 Υλικοτεχνική υποδομή Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	101
2.2 Οικονομικά Στοιχεία Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2020 – 2023	102
2.2.1 Παρουσίαση οικονομικών στοιχείων χρήσεων 2020 – 2023	102
2.2.2 Δείκτες αποδοτικότητας χρήσεων 2020 – 2023	107
2.3 Τεχνικό Πρόγραμμα & Χρηματοδοτούμενα Προγράμματα	108
2.3.1 Συνοπτική παρουσίαση Τεχνικού Προγράμματος Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2025	108
2.3.2 Χρηματοδοτούμενα έργα και Δράσεις Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2024	112
2.4 Σημαντικές πρωτοβουλίες και διακρίσεις – Συμμετοχές σε δίκτυα	117
2.5 Αξιολόγηση εσωτερικού περιβάλλοντος	117
2.5.1 Οργανωτική Δομή & Ανθρώπινο δυναμικό	117
2.5.2 Ψηφιακή Διακυβέρνηση	120
2.5.3 Κτιριακές υποδομές	121

2.6 Ανάλυση SWOT Εσωτερικού περιβάλλοντος.....	121
Κεφάλαιο 3. Καθορισμός Στρατηγικής και Αναπτυξιακών προτεραιοτήτων Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	124
3.1 Το Πλαίσιο και οι Παράμετροι Στρατηγικής	124
3.1.1 Γενικές παράμετροι και πλαίσιο στρατηγικής	124
3.1.2 Κατευθύνσεις Αναπτυξιακού Σχεδιασμού νέας προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027.....	126
3.1.3 Κατευθύνσεις Εθνικού προγράμματος Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2021 – 2025.....	130
3.1.4 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0».....	134
3.1.5 Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης 2021 – 2027	136
3.1.6 Αρχές βιώσιμης ανάπτυξης – Παγκόσμιοι Στόχοι.....	141
3.2 Αποστολή & Όραμα Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.....	142
3.3 Καθορισμός Στρατηγικής.....	142
3.4 Άξονες Προτεραιότητες και Μέτρα.....	145

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1: Εξέλιξη πληθυσμού 1583-2021	25
Πίνακας 2: Πληθυσμός Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2011 και 2021	25
Πίνακας 3: Απογραφή πληθυσμού ανά τοπική κοινότητα (2021).....	26
Πίνακας 4: Ηλικιακή σύνθεση πληθυσμού (σύνολο και ανά φύλο)	26
Πίνακας 5: Οικογενειακή κατάσταση πληθυσμού Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (σύνολο, άρρενες & θήλεις)	27
Πίνακας 6: Διακυμάνσεις θερμοκρασίας ετησίως	34
Πίνακας 7: Έργα υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης & διαχείρισης όμβριων	59
Πίνακας 8: Παραγωγή ΑΣΑ 2018 - 2021.....	62
Πίνακας 9: Σύσταση και εκτίμηση παραγόμενων ποσοτήτων ΑΣΑ Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για το έτος 2025	63
Πίνακας 10: Επίπεδο απασχόληση κατοίκων Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	85
Πίνακας 11: Οικονομικά χαρακτηριστικά Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	86
Πίνακας 12: Κτιριακό Απόθεμα Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	100
Πίνακας 13: Πίνακας Οχημάτων Δήμου 2024	101
Πίνακας 14: Σύνολο Ενεργητικού χρήσεων 2020 - 2023	103
Πίνακας 15: Σύνολο Παθητικού Χρήσεων 2020 – 2023	104
Πίνακας 16: Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεων 2020 – 2023.....	106
Πίνακας 17: Βασικοί αριθμοδείκτες Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2020 – 2023.....	107
Πίνακας 18: Συνοπτική αποτύπωση τεχνικού Προγράμματος 2025.....	108
Πίνακας 19: Χρηματοδοτούμενα έργα και Δράσεις 2024	113
Πίνακας 20: Προσωπικό Κλάδου ΠΕ.....	117
Πίνακας 21: Προσωπικό προσωπικού Κλάδου ΤΕ	118
Πίνακας 22: Προσωπικό κλάδου ΔΕ.....	118
Πίνακας 23: Προσωπικό κλάδου ΥΕ.....	119
Πίνακας 24: Προσωπικό ΙΔΑΧ	119
Πίνακας 25: Ανάλυση SWOT Εσωτερικού περιβάλλοντος Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.....	122
Πίνακας 26: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 1ου Άξονα: Περιβάλλον & Ποιότητα ζωής	147
Πίνακας 27: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 2ου Άξονα: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Αθλητισμός & Πολιτισμός.....	148
Πίνακας 28: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 3ου Άξονα: Τοπική Οικονομία, Επιχειρηματικότητα & Απασχόληση	148
Πίνακας 29: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 4ου Άξονα: Εσωτερική Λειτουργία & Διακυβέρνηση.....	148

Ευρετήριο εικόνων

Εικόνα 1: Θέση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην Περιφέρεια Κρήτης.....	20
Εικόνα 2: Θέση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην ΠΕ Λασιθίου	21
Εικόνα 3: Διοικητική Διαίρεση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (Κοινότητες).....	23
Εικόνα 4: Ορεινές, ημιορεινές και πεδινές περιοχές Ελλάδας	28
Εικόνα 5: Ισοϋψείς καμπύλες.....	29
Εικόνα 6: Χρήσεις γης Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (βάσει Corine Land Cover) ..	32
Εικόνα 7: Βασικά στοιχεία και χάρτης Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Σελάκανο, Χαλασμένη Κορυφή	44
Εικόνα 8: Οροπέδιο Λασιθίου – Άποψη από την κορυφή Σελένα.....	45

Εικόνα 9: Ζώνες προστασίας Περιοχών Natura για τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	48
Εικόνα 10: Διασυνδεδεμένο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ΑΔΜΗΕ έως το 2030	60
Εικόνα 11: Οδικό Δίκτυο Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	66
Εικόνα 12: Ανεμόμυλοι Οροπεδίου Λασιθίου	74
Εικόνα 13: Πετρόμυλοι Δήμος Οροπεδίου	75
Εικόνα 14: Άποψη του εσωτερικού του Σπηλαίου Δικταίων Άντρον στο Οροπέδιο Λασιθίου	77
Εικόνα 15: Πεδία Εξειδίκευσης στον Ευφυή Τουρισμό-Πολιτισμό.....	138
Εικόνα 16: Πεδία εξειδίκευσης στη βιώσιμη Αγροδιατροφή	138
Εικόνα 17: Πεδία εξειδίκευσης στην Αποτελεσματική Υγεία και Ευεξία.....	139
Εικόνα 18: Πεδία εξειδίκευσης ψηφιακών τεχνολογιών	139
Εικόνα 19: Πεδία εξειδίκευσης στη βιώσιμη χρήση των πόρων.....	140
Εικόνα 20: Πεδία προσανατολισμού ερευνητικών υποδομών	140
Εικόνα 21: 17 Παγκόσμιοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030	141
Εικόνα 22: Ταυτότητες Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.....	143
Εικόνα 23: Άξονες Προτεραιότητας Επιχειρησιακού Σχεδίου	144
Εικόνα 24: Μέτρα 1ου Άξονα Προτεραιότητας	145
Εικόνα 25: Μέτρα 2ου Άξονα Προτεραιότητας	146
Εικόνα 26: Μέτρα 3ου Άξονα Προτεραιότητας	146
Εικόνα 27: Μέτρα 4ου Άξονα Προτεραιότητας	147

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Διακυμάνσεις θερμοκρασίας και βροχόπτωσης	34
Διάγραμμα 2: Κατάσταση καιρικών συνθηκών	35
Διάγραμμα 3: Μέγιστες θερμοκρασίες	36
Διάγραμμα 4: Μεταβολή θερμοκρασίας	37
Διάγραμμα 5: Υετός	38
Διάγραμμα 6: Μεταβολή βροχοπτώσεων	38
Διάγραμμα 7: Ανεμολόγιο.....	39
Διάγραμμα 8: Ποσοστά ΔσΠ και ανακύκλωσης (% κ.β. επί των συνολικά παραγόμενων οικιακών ΑΣΑ) του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	62

Εισαγωγή

Ι. Αντικείμενο Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το παρόν αποτελεί το παραδοτέο της Α' Φάσης (Στρατηγικός Σχεδιασμός) του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για την περίοδο 2024 – 2028 και περιλαμβάνει τη συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων για την αποτύπωση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου, όσον αφορά στο εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται το όραμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για την περίοδο 2024 – 2028, οι στόχοι και οι αναπτυξιακές του προτεραιότητες για την ίδια περίοδο, καθώς και η εξειδίκευση αυτών σε Μέτρα και Στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Εν γένει, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτελούν σημαντικά εργαλεία σχεδιασμού και προγραμματισμού για τους Δήμους με σκοπό την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την αναβάθμιση της διοικητικής και της επιχειρησιακής ικανότητάς τους εν γένει. Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος εισάγονται και αναλύονται για τον Δήμο οι διαδικασίες προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης για την όλη δράση του εκάστοτε Δήμου.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την άσκηση του αναπτυξιακού ρόλου του εκάστοτε Δήμου, έχοντας τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

α. Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ: Αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του ΟΤΑ. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

β. Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του (εφόσον υφίστανται): Στις προτεραιότητες του προγράμματος αντανακλάται η βούληση και το όραμα της Δημοτικής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του (εφόσον υφίστανται) και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του δήμου και των Νομικών Προσώπων και επιχειρήσεων του.

γ. Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου: Η σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης του.

δ. Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του: Σκοπός της σύνταξης του ετήσιου προγράμματος δράσης είναι η εξειδίκευση του συνολικού πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος προγραμματισμός στοχεύει στον επιμερισμό των δράσεων του πενταετούς προγράμματος στις υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος

ε. Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων : Κατά τη διαδικασία σύνταξής του συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο:

- Αιρετά όργανα (Δημ. Συμβούλιο, Επιτροπές, Αντιδήμαρχοι, ΔΣ Νομικών Προσώπων, Συμβούλια Τοπικών και Δημοτικών Κοινοτήτων)
- Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Νομικών Προσώπων, στελέχη της Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης)
- Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του ΟΤΑ
- Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας (πχ Περιφέρεια)

στ. Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης: Το επιχειρησιακό πρόγραμμα διατυπώνει μετρήσιμους στόχους, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης. Για την παρακολούθηση της εξέλιξης της τιμής των δεικτών αξιοποιούνται τα στοιχεία (εσόδων / δαπανών, πόρων, εκροών, αποτελεσμάτων στους αποδέκτες) που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του Δήμου.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2024-2028 του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα έργων και δράσεων του Δήμου, σε όλους τους τομείς αρμοδιότητάς του, το οποίο συμβαδίζει με τα υπερκείμενα εθνικά, περιφερειακά και τοπικά σχέδια και λαμβάνει υπόψη του τις κατευθύνσεις του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τις εθνικές ή/και περιφερειακές πολιτικές σε ειδικούς θεματικούς τομείς (όπως Σχέδια για το Κλίμα και την Αειφορία, Σχέδια για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας, Εθνικά και

Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων κ.ά.). Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση του Δήμου, από την οποία προκύπτουν τα δυνατά σημεία, οι ευκαιρίες αλλά παράλληλα και οι αδυναμίες και οι απειλές, που δύναται να αντιμετωπίζει ή να αντιμετωπίσει μελλοντικά, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τη μελλοντική πορεία του Δήμου, να χαραχθούν εξειδικευμένες, βάσιμες και επιτεύξιμες κατευθύνσεις για τη δημιουργία ενός Δήμου με σχέδιο ολοκληρωμένης και δυναμικής ανάπτυξης.

ii. Θεσμικό Πλαίσιο και Σκοπιμότητα

Τα Πολυετή Επιχειρησιακά Προγράμματα, όπως και τα Ετήσια Προγράμματα Δράσης, θεσπίστηκαν ως εργαλεία για τους Δήμους που εισάγουν και καθιερώνουν τις αρχές, τις κατευθύνσεις, τις μεθοδολογίες και τις πρακτικές του στρατηγικού σχεδιασμού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα άρθρα 203 - 207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/ Α/08.06.2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους ΟΤΑ πρώτου βαθμού. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 203 του Ν 3463/2006, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ακολουθώντας στο άρθρο 204 ορίζονται ως υπόχρεοι στην εκπόνηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων οι εξής:

- α) Οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων και Δήμοι πρωτεύουσών νομών.
- β) Οι Δήμοι που προέρχονται από εθελούσια συνένωση σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος.
- γ) Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι που καλύπτουν τις προϋποθέσεις, οι οποίες καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.
- δ) Μπορούν επίσης να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα και άλλοι Δήμοι ή Κοινότητες, για τα οποία ακολουθούνται οι διατάξεις του παρόντος.

Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, το επιχειρησιακό πρόγραμμα καταρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και καλύπτει το σύνολο των δράσεων τοπικής ανάπτυξης, καθώς και οργάνωσης των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συμπεριλαμβάνει όλες τις δράσεις των δημοτικών ή κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, των δημοτικών ή κοινοτικών ανωνύμων εταιρειών, των νομικών

προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων τους, εφόσον οι σχετικές αποφάσεις των οργάνων διοίκησής τους έχουν εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με το άρθρο 205, ορίζεται ότι η εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου και μπορεί να αναθεωρείται κάθε διετία. Σύμφωνα με το Ν. 4555/2018 (ΦΕΚ 133/Α/19.07.2018): Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας Ενίσχυση της Συμμετοχής Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»], σήμερα για μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης.

Τα επόμενα άρθρα πραγματεύονται τη δομή του επιχειρησιακού προγράμματος (206) και η Κατάρτιση και εκτέλεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Το βασικό θεσμικό πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, όπως έχει διαμορφωθεί ως σήμερα, αποτελείται από τα παρακάτω θεσμικά κείμενα:

- Ν 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/08.06.2006): Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων
- Υπ. αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών με τίτλο: «Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ε.Π.) Ο.Τ.Α.» που αφορά το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Υ.Α.18183/02.04.2007: Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ Α' Βαθμού (ΦΕΚ 534/Β'/2007), με την οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α., όπως τροποποιήθηκε από την Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 με τίτλο: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 18183/2-4-2007 Υπουργικής Απόφασης με τίτλο «Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» (ΦΕΚ 382/Β'/2011).
- Υπ. αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ο.Τ.Α. α' βαθμού
- Π.Δ.185/2007: Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α' βαθμού (ΦΕΚ 221/Α'/2007), με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, όπως τροποποιήθηκε από το Προεδρικό Διάταγμα 89/2011 με τίτλο: «Τροποποίηση του υπ' αριθμ. 185/2007 (ΦΕΚ 221Α') Προεδρικού Διατάγματος «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού»» (ΦΕΚ

213/Α'/2011), με το οποίο εισάγονται μόνιμες εσωτερικές διαδικασίες και συστήματα προγραμματισμού στους Ο.Τ.Α.

- Ν 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/07.06.2010): Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης
- Υ.Α.41179/04.11.2014: Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ Α' βαθμού (ΦΕΚ 2642/Β/06-10-2014)
- Ν. 4555/2018 (ΦΕΚ 133/Α/19.07.2018): Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας Ενίσχυση της Συμμετοχής Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»]
- Άρθρο 9 του Ν.4623/2019 «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα» (ΦΕΚ 134/Α/2019) που αφορά στη διαδικασία έγκρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος
- Ν. 5056/2023 (ΦΕΚ 163/Α/06.10.2023): Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης οικονομική και διοικητική διαχείριση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ευζωία των ζώων συντροφιάς, κατασκευή και αναβάθμιση λειτουργούντων χερσαίων συνοριακών σταθμών και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σύμφωνα με το Ν. 455/2018 (Άρθρο 175), σκοπός των τετραετών επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν:

- α) στρατηγικές επιλογές,
- β) επιχειρησιακό σχέδιο και
- γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προ-γράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του δήμου, ενώ απαιτείται εναρμόνιση με

τον υφιστάμενο θεσμοθετημένο χωρικό σχεδιασμό εθνικού, περιφερειακού επιπέδου και συμβατότητα με το θεσμοθετημένο σχεδιασμό τοπικού επιπέδου.

Κατά την κατάρτιση και υλοποίησή τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις.

iii. Περιεχόμενο και Διάρθρωση

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 της Υ.Α.41179/04.11.2014: Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ Α' βαθμού (ΦΕΚ 2642/Β/06-10-2014), τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα συνιστούν ολοκληρωμένα προγράμματα περιφερειακής και οργανωτικής – λειτουργικής ανάπτυξης Ο.Τ.Α. β' βαθμού. Αφορούν στις αναπτυξιακές υποδομές και επενδύσεις καθώς και στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των Περιφερειών και των Νομικών Προσώπων τους. Είναι προγράμματα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου των αρμοδιοτήτων τους.

Για την κατάρτισή τους λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η μακροπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας.

Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβάνουν:

1. Στρατηγικό Σχέδιο.
2. Επιχειρησιακό Σχέδιο.
3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης.

1. Στρατηγικό Σχέδιο:

α. αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της γεωγραφικής ενότητας του Ο.Τ.Α, τα χαρακτηριστικά του ίδιου του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση,

β. διατυπώνεται το αναπτυξιακό όραμα για την περιοχή του Ο.Τ.Α. και οι κατευθυντήριες αρχές, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων,

γ. προσδιορίζεται η στρατηγική του Ο.Τ.Α προκειμένου να επιτευχθεί το όραμά του.

2. Επιχειρησιακό Σχέδιο:

α. προσδιορίζονται οι αναπτυξιακές προτεραιότητες, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρώνεται το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες και τα θεσμοθετημένα εργαλεία χωρικού σχεδιασμού καθώς και την προώθηση της μακροπεριφερειακής στρατηγικής. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Ο.Τ.Α. διατυπώνονται με τη μορφή αξόνων οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε μέτρα,

β. κάθε μέτρο εξειδικεύεται σε στόχους. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του κάθε μέτρου, κάθε υπηρεσία καταρτίζει αρμοδίως σχέδια δράσης. Οι δράσεις είναι δυνατό να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα ή επαναλαμβανόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών και των οργάνων διοίκησης,

γ. προσδιορίζονται δράσεις υπερτοπικής σημασίας και προώθησης διαδημοτικών συνεργασιών διασφαλίζοντας τις αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Υπεύθυνοι υλοποίησης των δράσεων μπορεί να είναι υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του. Μπορεί επίσης να είναι και σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. στους οποίους συμμετέχει ο Ο.Τ.Α. ή οι δομές που ορίζονται ως φορείς υλοποίησης στις συμβάσεις συνεργασίας του Ο.Τ.Α. με άλλους φορείς.

δ. ομαδοποιούνται και ελέγχονται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου,

ε. ιεραρχούνται και προγραμματίζονται οι δράσεις καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους,

στ. συσχετίζονται οι δράσεις με οικονομικές πηγές και συμπληρώνεται σχετικό έντυπο-πίνακας προγραμματισμού,

ζ. καταγράφονται οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι ανά πηγή χρηματοδότησης και οι προϋποθέσεις άντλησης όπως υπολογίζονται κατά τη χρονική περίοδο κατάρτισης του επιχειρησιακού σχεδίου,

η. εκτιμώνται τα έσοδα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης για κάθε έτος της πενταετίας,

θ. υπολογίζονται συνοπτικά οι λειτουργικές και οι επενδυτικές δαπάνες των δράσεων του προγράμματος για κάθε έτος της πενταετίας,

ι. καταρτίζονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του προγράμματος ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης.

3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του προγράμματος

Για την παρακολούθηση του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος καταρτίζονται Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης οι οποίοι διακρίνονται σε Δείκτες Εισροών, Εκροών και Αποτελέσματος.

Οι Δείκτες αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων, προκειμένου αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι. Σε κάθε Δείκτη αντιστοιχίζεται μια τιμή - στόχος για κάθε δράση

iv. Μεθοδολογική Προσέγγιση

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου περιλαμβάνει απαραίτητως ορισμένες ενότητες ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα. Τα απαραίτητα βήματα είναι εννιά και παρουσιάζονται παρακάτω :

Βήμα 1: Προετοιμασία και Οργάνωση

Σκοπός του βήματος είναι η προετοιμασία και οργάνωση της όλης διαδικασίας κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Το βήμα ολοκληρώνεται με τις εξής ενέργειες :

- Οργάνωση του έργου από την Υπηρεσία Προγραμματισμού και Ανάπτυξης και την δυνητική σύσταση ομάδας έργου ή επιμέρους θεματικών ομάδων εργασίας, μία ανά θεματική ενότητα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση» «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου»).
- Διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της Δημοτικής Αρχής
- Προγραμματισμό του έργου
- Ενημέρωση του προσωπικού των υπηρεσιών και των ΝΠ του Δήμου για τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Βήμα 2: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Σκοπός του βήματος είναι η αποτύπωση και αξιολόγηση:

- της γενικής εικόνας της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως Οργανισμού.
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση».
- του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των οριζόντιων υπηρεσιών.

Βήμα 3: Καθορισμός του Οράματος και της Στρατηγικής του Δήμου-Κατάρτιση Στρατηγικού Σχεδίου

Σκοποί του βήματος είναι:

- η διατύπωση του οράματος
- η διατύπωση των κατευθυντηρίων πολιτικών επιλογών της Δημοτικής Αρχής για την επόμενη περίοδο
- η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος
- ο προσδιορισμός των Μέτρων (Αναπτυξιακές Προτεραιότητες) και των Στόχων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές (τομεακές και περιφερειακές) αναπτυξιακές προτεραιότητες. (Οι ενέργειες αυτές εκτελούνται από την Υπηρεσία Προγραμματισμού και Ανάπτυξης και την ομάδα έργου,εφόσον υφίσταται, σε συνεργασία με την Εκτελεστική Επιτροπή).
- Η στρατηγική του Δήμου οργανώνεται σε άξονες, οι οποίοι εξειδικεύονται σε μέτρα και στόχους

Βήμα 4: Συνεργασία με όμορους Δήμους και την Περιφέρεια

Σκοπός του βήματος είναι η διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και η προώθηση τυχόν διαδημοτικών και διαβαθμιακών συνεργασιών (Περιφέρειας-Δήμου).

Βήμα 5: Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου και Διαδικασίες Διαβούλευσης

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες :

- Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο μετά από εισήγηση της Δημοτικής Επιτροπής
- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης
- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου μέσω των διαθέσιμων συστημάτων και διαδικασιών επικοινωνίας
- Διοργάνωση δημόσιων εκδηλώσεων-Διαβούλευση
- Σύνοψη των συμπερασμάτων των διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωση της Εκτελεστικής Επιτροπής και των αρμόδιων υπηρεσιών
- Εφόσον κρίνεται απαραίτητο από την Δημοτική Επιτροπή, με βάση τα συμπεράσματα της διαβούλευσης, αναθεωρούνται σημεία του Στρατηγικού Σχεδίου.

Βήμα 6: Κατάρτιση Επιχειρησιακού Σχεδίου

Με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής του Δήμου, στο βήμα αυτό, καταρτίζεται το Επιχειρησιακό Σχέδιο για την επίτευξη κάθε Στόχου του Στρατηγικού Σχεδίου. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει Άξονες, Μέτρα, Στόχους, όπως έχουν καταρτιστεί στη φάση κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου, και δράσεις που εξειδικεύουν τη στρατηγική του Δήμου. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται από την Υπηρεσία Προγραμματισμού και Ανάπτυξης σε συνεργασία με την Υπηρεσία που είναι αρμόδια για το Μέτρο και το Στόχο.

Για την επίτευξη των Στόχων του κάθε Μέτρου σχεδιάζεται σειρά Δράσεων.

Για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου απαιτούνται οι εξής ενέργειες:

1. Εξειδίκευση των Μέτρων και των Στόχων σε Δράσεις
2. Συνοπτική περιγραφή του σχεδίου δράσης για κάθε αρμόδια υπηρεσία

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο αναφέρεται τόσο σε δράσεις τοπικής ανάπτυξης, όσο και σε δράσεις εσωτερικής ανάπτυξης.

Βήμα 7: Πενταετής Προγραμματισμός των Δράσεων. Οικονομικός Προγραμματισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοποί του βήματος είναι:

- Ιεράρχηση & προγραμματισμός των δράσεων: διάρκεια και χρονοδιάγραμμα, αρμόδια υπηρεσία, φορείς υλοποίησης και χωροθέτηση, προτεραιότητα, προσδιορισμός των αναγκαίων ανθρώπινων και υλικών πόρων για την υλοποίηση τους, εκροές, κλπ.
- Εκτίμηση του προϋπολογισμού των δράσεων
- Εκτίμηση των εσόδων και των πηγών χρηματοδότησης
- Κατανομή των εσόδων στα έτη για την κάλυψη των δαπανών των δράσεων

Βήμα 8: Προσδιορισμός Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Στο βήμα αυτό προσδιορίζονται οι δείκτες με βάση τους οποίους θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι δείκτες παρακολούθησης κατηγοριοποιούνται σε δείκτες εισροών, εκροών και αποτελέσματος.

Βήμα 9: Έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος & Τελικές Ενέργειες

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες :

- ολοκλήρωση του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος
- υποβολή του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από την Δημοτική Επιτροπή στο Δημοτικό Συμβούλιο, επισυνάπτοντας τις σχετικές

αποφάσεις των Νομικών Προσώπων του Δήμου για δράσεις/ σχέδια δράσης που τα αφορούν.

- έγκριση του σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο
- έλεγχο για τη νομιμότητα της διαδικασίας κατάρτισης του προγράμματος από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ), με υποβολή σχετικής έκθεσης εγκεκριμένης από το Δημοτικό Συμβούλιο
- δημοσιοποίηση του προγράμματος από το Δήμο.

ν. Διαδικασία Κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η κατάρτιση και η έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου, σε συνέχεια των αλλαγών που εισήγαγε ο ν.5056/2023 (ΦΕΚ 163/Α/06.10.2023), προβλέπει τα εξής ενδεικτικά στάδια:

- Η Δημοτική Επιτροπή του οικείου Δήμου, σε συνεργασία με την αρμόδια για τον συγκεκριμένο Δήμο Υπηρεσία Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (και με εξωτερικό σύμβουλο όπου εν προκειμένω έχει ανατεθεί η υποστήριξη της Ομάδας εργασίας για την εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος), καταρτίζει το στρατηγικό και επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου, βάσει της προαναφερθείσας δομής του περιεχομένου αυτού.
- Η Δημοτική Επιτροπή συντονίζει σε όλα τα επίπεδα την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος και εμπλέκει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις υπηρεσίες του Δήμου, καθώς και τα Νομικά Πρόσωπα και Επιχειρήσεις αυτού.
- Οι υπηρεσίες του δήμου και των νομικών προσώπων του προβαίνουν σε εντοπισμό προβλημάτων για την εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου και αποτυπώνουν την υφιστάμενη κατάσταση, ενώ αντίστοιχη επεξεργασία γίνεται για τις ανάγκες της περιοχής, τα προβλήματα, τις προκλήσεις και τις προτεραιότητες. Καίριος εδώ είναι ο ρόλος και των Αντιδημάρχων και των στελεχών της Δημοτικής Αρχής, αλλά και του στελεχιακού δυναμικού του Δήμου εν γένει.
- Η αρμόδια υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού, συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του Δήμου, τα Νομικά Πρόσωπα και τις Επιχειρήσεις, και συντάσσει σχέδιο του Στρατηγικού Σχεδιασμού και του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο υποβάλλει στη Δημοτική Επιτροπή. Κατά το στάδιο αυτό αξιοποιούνται δεδομένα από τυχόν αξιολόγηση του προηγούμενου ΕΠ του Δήμου, καθώς και οι διαθέσιμες μελέτες, έρευνες κ.λπ. που έχουν εκπονηθεί από επιστημονικούς φορείς π.χ. Πανεπιστήμια, Ερευνητικά κέντρα, Επιμελητήρια κ.λπ.. Εφ' όσον έχει ανατεθεί η υποστήριξη σε εξωτερικό σύμβουλο, καίριο ρόλο στο στάδιο αυτό, όπως και στα προηγούμενα, έχει και ο εξωτερικός σύμβουλος.
- Η Δημοτική Επιτροπή συνεργάζεται με υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας, διασφαλίζοντας ενημέρωση για τον ευρύτερο σχεδιασμό και ανάδειξη των τοπικών αναγκών και προτεραιοτήτων, αλλά και σύνδεση με τον ευρύτερο

σχεδιασμό παρεμβάσεων, έργων και χρηματοδοτήσεων σε περιφερειακό επίπεδο.

- Η Δημοτική Επιτροπή, επίσης, συνεργάζεται με τους όμορους Δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης, εφ' όσον εντοπίζονται τέτοια στην καταγραφή και ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί, και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών εφ' όσον υπάρχει πεδίο κοινού ενδιαφέροντος.
- Η Δημοτική Επιτροπή εισηγείται το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού στο Δημοτικό Συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση.
- Το εγκεκριμένο από το Δημοτικό Συμβούλιο κείμενο Στρατηγικού Σχεδιασμού μπορεί να δημοσιοποιείται για διαβούλευση με καταχώρηση στην ιστοσελίδα του Δήμου, καθώς και να γνωστοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, επιδιώκοντας τη μέγιστη δυνατή ενημέρωση του κοινού.
- Παράλληλα, η Δημοτική Επιτροπή, η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου για θέματα προγραμματισμού, οι υπηρεσίες του Δήμου και των τυχόν νομικών προσώπων του, καθώς και ο εξωτερικός σύμβουλος, εξειδικεύουν τους στρατηγικούς άξονες σε μέτρα και κατηγορίες δράσεων, καθώς και προσδιορίζουν και επεξεργάζονται στοιχεία κόστους και ωριμότητας για κατηγορίες δράσεων.
- Η Δημοτική Επιτροπή εισηγείται το σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης στο Δημοτικό Συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση.
- Το εγκεκριμένο σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού και το εγκεκριμένο σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος και Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, συνιστούν το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου.
- Το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναρτάται στην ιστοσελίδα του Δήμου, καθ' όλη την διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου, και οφείλει να δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο και να είναι προσβάσιμο σε κάθε ενδιαφερόμενο

vi. Συγκρότηση Διεπιστημονικής Ομάδας Εργασίας

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελείται από μια σειρά διαδικασιών και ενεργειών, οι οποίες είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας, τόσο κατά τον προσδιορισμό όσο και κατά την υλοποίησή τους. Η ενεργός συμμετοχή των υπηρεσιών του Δήμου για την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι αποφασιστικής σημασίας και υλοποιείται μέσω της περιγραφής της υφιστάμενης κατάστασης ανά τομέα πολιτικής και της υποβολής προτάσεων για τους στόχους του Δήμου και τα μέσα υλοποίησής τους, διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο την τελική μορφή του Προγράμματος. Παράλληλα, παρακολουθούν και ενημερώνουν τους αντίστοιχους δείκτες αξιολόγησης ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Με την υπ. αρ. 10364/31-12-2024 (ΑΔΑ: 94ΖΤΩΞΩ-ΛΗΩ) απόφαση Δημάρχου Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου συγκροτήθηκε Διεπιστημονική Ομάδα Εργασίας για την εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των υπηρεσιών στην οργάνωση και κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος της τρέχουσας δημοτικής περιόδου, αποτελούμενη από τα ακόλουθα τακτικά μέλη:

1. Ελενη Δουλουμπέκη, υπάλληλος Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, κλάδου ΤΕ Πολιτικών Δομικών Έργων.
2. Φανή Μαράκη, Ειδική Σύμβουλο Δημάρχου.
3. Εμμανουήλ Χρονάκη, Ειδικό Σύμβουλο Δημάρχου.

Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος η ομάδα αποτελείται από τα εξής αναπληρωματικά μέλη:

1. Μαρκογιαννάκης Κωνσταντίνος, υπάλληλος Τεχνικής Υπηρεσίας κλάδου ΤΕ Τεχνολόγων –Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
2. Αποστολάκης Εμμανουήλ, Προϊστάμενος Αυτοτελούς Τμήματος Οικονομικών & Διοικητικών Υπηρεσιών, κλάδου ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού
3. Χατζάκη Δέσποινα, υπάλληλος Τεχνικής Υπηρεσίας, κλάδου ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής.

Η οργάνωση και κατάρτιση του Επιχειρησιακού προγράμματος υποστηρίζεται από την εταιρία ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Μ ΕΠΕ, βάσει της 7087/09-10-2024 σύμβασης (24SYMV015566532) με τίτλο **«Συμφωνητικό παροχής υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου υποστήριξης της ομάδας εργασίας εκπόνησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2024 - 2028»**.

Κεφάλαιο 1. Συνοπτική Παρουσίαση και Αξιολόγηση του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

1.1 Βασικά Χαρακτηριστικά, Διοικητική Οργάνωση, Ιστορικά Στοιχεία

1.1.1 Γεωγραφικά, Διοικητικά, και Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα γεωγραφικά, διοικητικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου, συνολικής έκτασης 129.976 στρεμμάτων και με πληθυσμό 2.258 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ 2021) βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Κρήτης και στα δυτικά της περιφερειακής ενότητας Λασιθίου με έδρα το Τζερμιάδο. Ο Δήμος παρέμεινε αμετάβλητος με την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης και αποτελεί έναν από τους 4 Δήμους του Νομού Λασιθίου. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της δυτικής πλευράς του ορεινού συγκροτήματος του όρους Δίκτη, συνορεύει ανατολικά με τους Δήμους Ιεράπετρας και Αγίου Νικολάου, νότια με τον Δήμο Βιάννου, δυτικά με τον Δήμο Μινώα Πεδιάδας, και βόρεια με τον Δήμο Χερσονήσου. Στην επόμενη εικόνα αποτυπώνεται η θέση του Δήμου στην Περιφέρεια Κρήτης.

Εικόνα 1: Θέση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην Περιφέρεια Κρήτης

Οι βουνοκορφές της Δίκτης που περιβάλλουν το Οροπέδιο Λασιθίου είναι οι εξής: Νότια βρίσκεται ο κύριος όγκος με την ψηλότερη κορυφή το Σπαθί (ή Δίκτη) με ύψος 2.148 μέτρα, καθώς και τις κορυφές Λάζαρο (αριστερά) (2085 μ.) και Αφέντη Χριστό (δεξιά) (2141 μ.). Ανατολικά βρίσκεται η Τζίβη ή Αλόιδα (1.664 μέτρα). Βόρεια η Σελένα (1.559 μέτρα). Βορειοδυτικά το Λουλουδάκι (1.163 μέτρα). Δυτικά η Σκλόκα που είναι στα 1.298 μέτρα και ο Αφέντης Χριστός (ή Μικρός Αφέντης) στα 1571 μ. Στα νοτιοδυτικά το Σαρακηνό (1.580 μ.), η Τούμπα Μούτσουνας (1538 μ.), Βιργιωμένο (1.414μ) και Μαγερεύτρα (1.462 μ.). Στη Δίκτη υπάρχουν επίσης μερικά μικρότερα οροπέδια, όπως του Καθαρού (1140),

του Λιμνάκαρου (1125), του Ομαλού της Βιάννου (1325) κ.α. Στην επόμενη εικόνα αποτυπώνεται η θέση του Δήμου στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου.

Εικόνα 2: Θέση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην ΠΕ Λασιθίου

Ολόκληρη η περιοχή συνδυάζει ορεινές και πεδινές εκτάσεις, με πλούσια φυσική ομορφιά, ενώ παράλληλα αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ορεινού τοπίου της Κρήτης με καταπράσινες περιοχές, εκτάσεις γεωργικής παραγωγής και παραδοσιακούς οικισμούς.

Η περιοχή φημίζεται για τα αμέτρητα μονοπάτια και τα φαράγγια της, τα οποία είναι δημοφιλή για πεζοπορία και περιπάτους στη φύση. Επιπλέον, υπάρχουν πολλές περιοχές με ενδιαφέροντα φυσικά μνημεία, όπως σπηλιές και

αρχαιολογικοί χώροι, οι οποίοι προσφέρουν μια μοναδική ευκαιρία να εξερευνήσει κανείς την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής.

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου χαρακτηρίζεται ως «ορεινή», σύμφωνα με το Ν. 2539/94 του Υπουργείου Γεωργίας που ορίζει «ως ορεινές περιοχές τις κοινότητες των οποίων η επιφάνεια είναι κατεξοχήν κεκλιμένη ή ανώμαλη και καλύπτεται από απότομους ορεινούς όγκους με υψομετρικές διαφορές σημείων της κοινότητας πάνω από 400 μέτρα». Ο ορεινός χαρακτήρας του Δήμου επιβεβαιώνεται και από το Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης). Το μέσο υψόμετρο στην περιοχή είναι 848 μ. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι ο μοναδικός Δήμος της Περιφέρειας Κρήτης που δεν εφάπτεται σε κανένα σημείο με την θάλασσα, η οποία στο πιο κοντινό σημείο (Μάλια) απέχει σε ευθεία γραμμή γύρω στα 8 χλμ.

Το γεωγραφικό και φυσικό περιβάλλον ξεχωρίζει τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου ο οποίος αποτελεί έναν ενδιαφέροντα προορισμό για όσους επιθυμούν να ανακαλύψουν την αυθεντική κρητική ζωή και φύση. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η περιοχή αποτελεί ιδανικό προορισμό για αγροτικές δραστηριότητες και τουρισμό, καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Το γεωγραφικό περιβάλλον προσφέρει ιδανικές συνθήκες για την καλλιέργεια παραδοσιακών κρητικών προϊόντων.

Διοικητικά χαρακτηριστικά

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου βρίσκεται στον νομό Λασιθίου και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους δήμους της περιοχής, λόγω της γεωγραφικής του θέσης, της ιστορικής κληρονομιάς του, αλλά και της συνύπαρξης παραδοσιακών κοινοτήτων με σύγχρονες διοικητικές διαδικασίες. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου έχει ιδιαίτερο διοικητικό και πολιτικό χαρακτήρα, ο οποίος διαμορφώνεται από τη διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας και από τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.

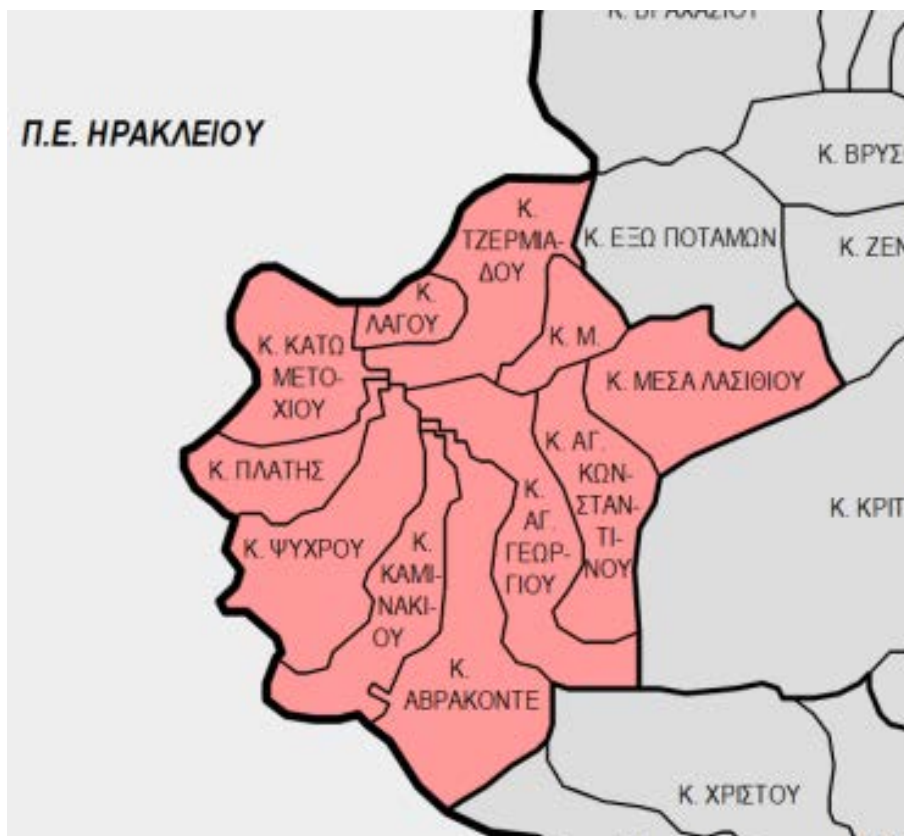
Η σημερινή διοικητική μορφή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου διαμορφώθηκε με τη διοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη το 2010, η οποία επέφερε τη συγχώνευση μικρότερων δήμων και κοινοτήτων της περιοχής σε έναν ενιαίο Δήμο. Αυτή η μεταρρύθμιση είχε ως στόχο την εξοικονόμηση πόρων και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσω της δημιουργίας μεγαλύτερων διοικητικών μονάδων. Ο Δήμος παρέμεινε αμετάβλητος με την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης. Με το πρόγραμμα Κλεισθένης Ι, οι τοπικές Κοινότητες μετονομάστηκαν και πάλι σε Κοινότητες την 1η Σεπτεμβρίου 2019, έχοντας ξανά την ονομασία που έφεραν και προ του προγράμματος Καποδίστριας (1998).

Σήμερα, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι οικιστικά και διοικητικά οργανωμένος σε 11 κοινότητες, οι οποίες είναι:

1. Κοινότητα Αβρακόντε (Αβρακόντες, Κουδουμαλιά)
2. Κοινότητα Αγίου Γεωργίου Λασιθίου (Άγιος Γεώργιος)
3. Κοινότητα Αγίου Κωνσταντίνου (Άγιος Κωνσταντίνος, Μονή Κρυσταλλένιας)
4. Κοινότητα Καμινακίου (Καμινάκιον)
5. Κοινότητα Κάτω Μετοχίου (Άγιος Χαράλαμπος - Γεροντομούριον, Κάτω Μετόχιον. Μονή Βιδιανής)
6. Κοινότητα Λαγού (Λαγού, Πινακιανόν)
7. Κοινότητα Μαρμακέτου (Μαρμακέτον, Φαρσάρον)
8. Κοινότητα Μέσα Λασιθίου (Μέσα Λασιθάκιον, Μέσα Λασίθιον, Νικηφόρηδων, Σμαλιανό)
9. Κοινότητα Πλάτης (Πλάτη)
10. Κοινότητα Τζερμιάδου (Τζερμιάδον)
11. Κοινότητα Ψυχρού (Μαγουλάς, Ψυχρόν)

Εικόνα 3: Διοικητική Διαίρεση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (Κοινότητες)

Η Κοινότητα Τζερμιάδου έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό και έντονη διοικητική δραστηριότητα. Οι υπόλοιπες Κοινότητες διαθέτουν μικρότερο μέρος πληθυσμού και περιλαμβάνουν μικρότερες, ορεινές και ημιορεινές περιοχές, που διατηρούν τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα και την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά

Η περιοχή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου χαρακτηρίζεται από παραδοσιακή γεωργία και κτηνοτροφία, οι οποίες αποτελούν τις βασικές οικονομικές δραστηριότητες των κατοίκων. Η περιοχή είναι γνωστή για την παραγωγή προϊόντων όπως η πατάτα Οροπεδίου Λασιθίου, τα λαχανικά και τα αρωματικά φυτά. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι κυρίως οικογενειακές και μικρής κλίμακας. Επιπλέον, η τουριστική ανάπτυξη αποτελεί έναν τομέα με δυναμική, κυρίως λόγω της φυσικής ομορφιάς της περιοχής, του ήπιου κλίματος και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην περιοχή λειτουργούν τουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, καθώς και παραδοσιακοί ξενώνες που προσελκύουν επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Σημαντική αναπτυξιακή πρόκληση για τον Δήμο είναι η ενίσχυση των υποδομών, όπως οι οδικές συνδέσεις, η ύδρευση και η αποχέτευση, ενώ αναμένεται περαιτέρω ενίσχυση της τουριστικής υποδομής και η προώθηση της βιώσιμης γεωργίας και κτηνοτροφίας μέσω σύγχρονων πρακτικών.

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου βρίσκεται στην ανατολική Κρήτη, στον Νομό Λασιθίου, και καλύπτει την περιοχή του οροπεδίου που είναι γνωστό για την ιδιαίτερη γεωμορφολογία του και τη φυσική του ομορφιά.

1.1.2 Δημογραφικές Προβολές & Τάσεις

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου, με τη σημερινή του μορφή, ιδρύθηκε με τον καλούμενο «Νόμο ή Σχέδιο Καποδίστρια», δηλαδή το Ν. 2539/4-12-1997 (ΦΕΚ 244Α') : «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης». Η εξέλιξη του πληθυσμού διαχρονικά, πριν και μετά το Νόμο «Καποδίστρια» παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 1: Εξέλιξη πληθυσμού 1583-2021

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Απογραφή 1583 Πέτρου Καστροφύ-
λακα: 296 άνδρες, 74 παιδιά, 15 γέροι,
469 γυναίκες = σύνολο 1054 ψυχές.

Απογραφή 1671 (Τουρκική) = 468 ά-
ντρες - χαράτσια

Απογραφή 1834 = 640 οικογένειες

Απογραφή 1881 = 5.035 κάτοικοι

Απογραφή 1900 = 5.061 κάτοικοι

Απογραφή 1928 = 6.462 κάτοικοι

Απογραφή 1951 = 6.657 κάτοικοι

Απογραφή 1961 = 6.618 κάτοικοι

Απογραφή 1971 = 5.368 κάτοικοι

Απογραφή 2001 = 3.484 κάτοικοι

Απογραφή 2021 = 2.258 κάτοικοι

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η σύνθεση του πληθυσμού ανά φύλο σύμφωνα με τα στοιχεία των απογραφών 2011 & 2021.

Πίνακας 2: Πληθυσμός Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2011 και 2021

	Μόνιμος Πληθυσμός 2011	Άρρενες 2011	Θήλεις 2011	Μόνιμος Πληθυσμός 2021	Άρρενες 2021	Θήλεις 2021
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.387	1.184	1.203	2.258	1.133	1.125
		49,6%	50,4%	-5%	50,2%	49,8%

Σύμφωνα με τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα, ο πληθυσμός του Δήμου μειώθηκε κατά 5% το 2021 σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή σε 2.258 κατοίκους. Το 2011 ο πληθυσμός των ανδρών ήταν μικρότερο από τον γυναικείο πληθυσμό (1.184 άνδρες και 1.203 γυναίκες) ενώ το 2021 τα ποσοστά αντιστράφηκαν και ο ανδρικός πληθυσμός υπερέβαινε το γυναικείο.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή του πληθυσμού ανά Τοπική Κοινότητα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, σύμφωνα με την απογραφή του 2021.

Πίνακας 3: Απογραφή πληθυσμού ανά τοπική κοινότητα (2021)

ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (Έδρα: Τζερμιάδον,το)	2.258
Τοπική Κοινότητα Αβρακόντε	182
Τοπική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου Λασιθίου	544
Τοπική Κοινότητα Αγίου Κωνσταντίνου	82
Τοπική Κοινότητα Καμινακίου	222
Τοπική Κοινότητα Κάτω Μετοχίου	107
Τοπική Κοινότητα Λαγού	62
Τοπική Κοινότητα Μαρμακέτου	45
Τοπική Κοινότητα Μέσα Λασιθίου,το	96
Τοπική Κοινότητα Πλάτης	107
Τοπική Κοινότητα Τζερμιάδου	609
Τοπική Κοινότητα Ψυχρού	202

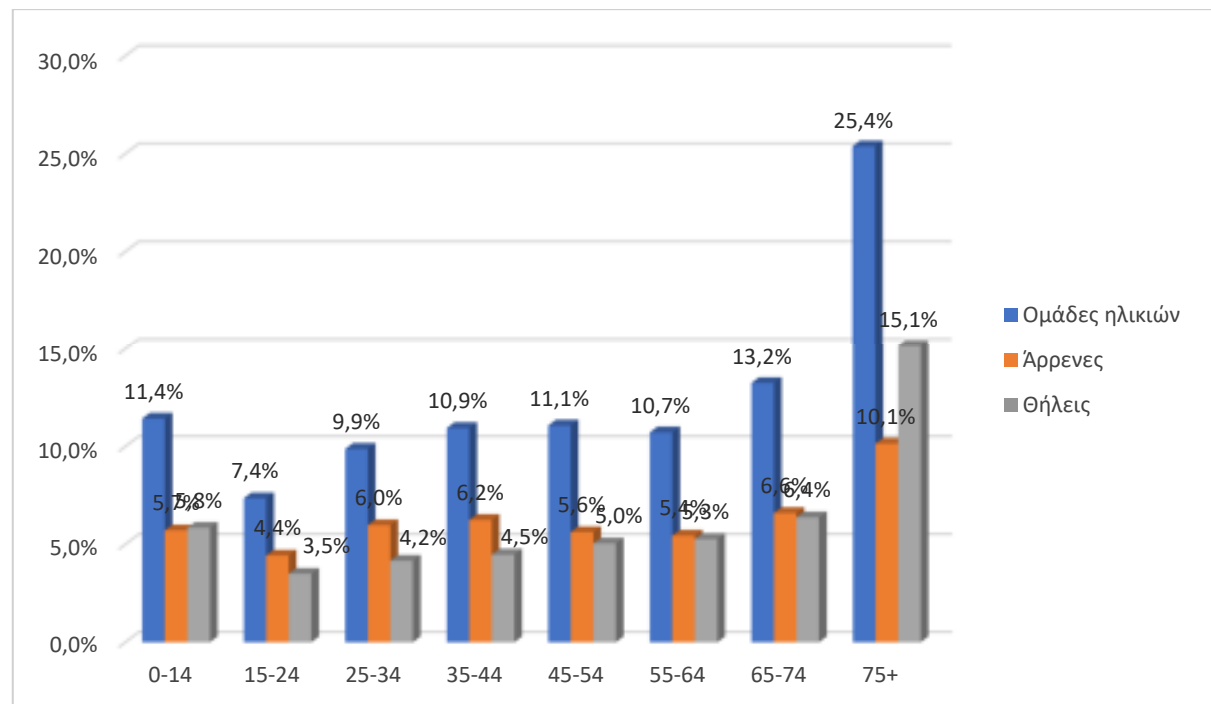
Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού του Δήμου συνολικά και ανά φύλο.

Πίνακας 4: Ηλικιακή σύνθεση πληθυσμού (σύνολο και ανά φύλο)

	ΣΥΝΟΛΟ	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου	2.258	258	166	223	247	250	242	299	573
	% επί συνόλου	11,4%	7,4%	9,9%	10,9%	11,1%	10,7%	13,2%	25,4%
Άρρενες	1.133	129	100	135	141	127	123	149	229
	% πληθυσμού αρρένων	11%	9%	12%	12%	11%	11%	13%	20%
	% συνόλου	5,7%	4,4%	6,0%	6,2%	5,6%	5,4%	6,6%	10,1%
Θήλεις	1.125	132	79	94	101	114	119	144	342
	% πληθυσμού θηλέων	11,7%	7,0%	8,4%	9,0%	10,1%	10,6%	12,8%	30,4%
	% συνόλου	5,8%	3,5%	4,2%	4,5%	5,0%	5,3%	6,4%	15,1%

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής, το μεγαλύτερο πληθυσμό του Δήμου σε ποσοστό 25,4% είναι άνω των 75 ετών, εκ των οποίων το ~10% είναι άνδρες και το ~15% γυναίκες. Τα άτομα ηλικίας 35-65 ετών αποτελούν πάνω από το 40% του πληθυσμού ενώ τα άτομα ηλικίας κάτω των 35 ετών το ~35% του συνολικού πληθυσμού. Το επόμενο γράφημα απεικονίζει την ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού του Δήμου.

Γράφημα 1: Διαγραμματική απεικόνιση ηλικιακής σύνθεσης πληθυσμού

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού του Δήμου Οροπεδίου, το μεγαλύτερο ποσοστό της τάξης του 47% είναι Έγγαμοι ή με σύμφωνο συμβίωσης ή σε διάσταση. Από αυτούς το 24% είναι άνδρες και το 23% γυναίκες. Μικρότερο ποσοστό της τάξης του 36% είναι άγαμοι, το 14% είναι χήροι και ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 3% διαζευγμένοι. Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνεται αναλυτικά η οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 5: Οικογενειακή κατάσταση πληθυσμού Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (σύνολο, άρρενες & θήλεις)

	Και των δύο φύλων				
	Σύνολο	Οικογενειακή κατάσταση			
		Άγαμοι	Έγγαμοι ή με σύμφωνο συμβίωσης ή σε διάσταση	Χήροι	Διαζευγμένοι
ΣΥΝΟΛΟ	2.258	816	1.059	317	68
% επί του συνόλου		36%	47%	14%	3%
ΑΡΡΕΝΕΣ	1.133	481	538	81	35
% επί του συνόλου		21%	24%	4%	2%
ΘΗΛΕΙΣ	1.123	333	524	232	31
% επί του συνόλου		15%	23%	10%	1%

1.1.3 Μορφολογικά και Γεωλογικά Χαρακτηριστικά

Ολόκληρη η περιοχή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου χαρακτηρίζεται ως «ορεινή», σύμφωνα με το Ν. 2539/94 του Υπουργείου Γεωργίας που ορίζει «ως ορεινές περιοχές τις κοινότητες των οποίων η επιφάνεια είναι κατεξοχήν κεκλιμένη ή ανώμαλη και καλύπτεται από απότομους ορεινούς όγκους με υψομετρικές διαφορές σημείων της κοινότητας πάνω από 400 μέτρα». Ο ορεινός χαρακτήρας του Δήμου επιβεβαιώνεται και από το Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης).

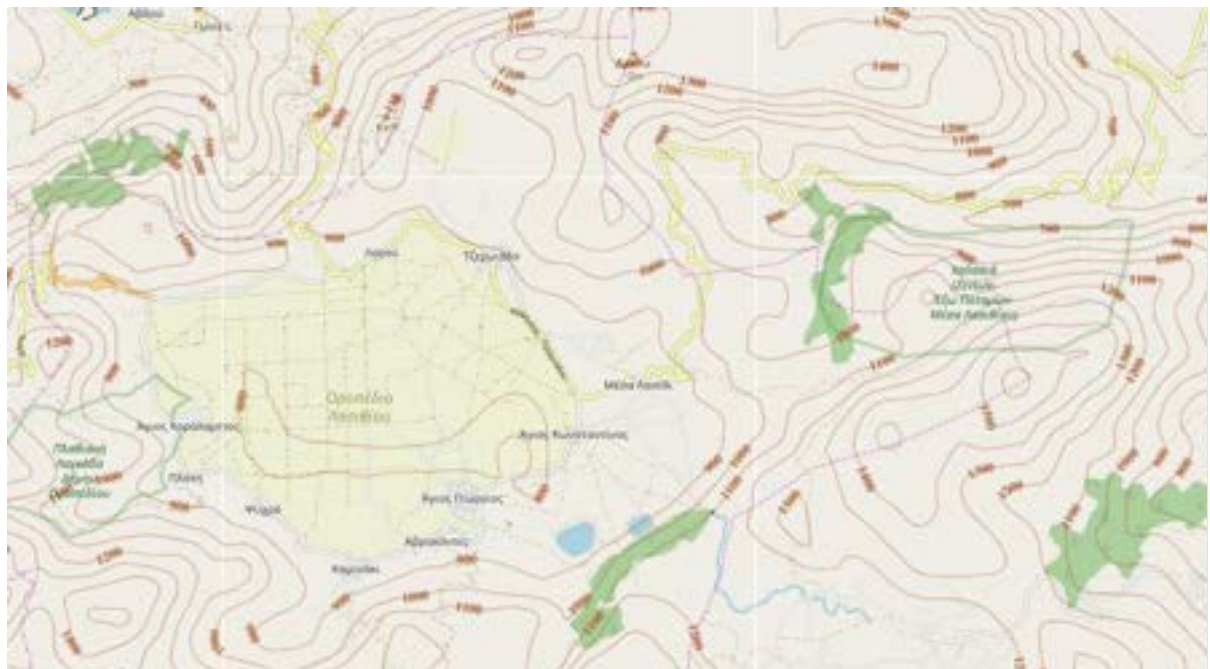
Εικόνα 4: Ορεινές, ημιορεινές και πεδινές περιοχές Ελλάδας

Το μέσο υψόμετρο στην περιοχή είναι 848 μ. Το Οροπέδιο Λασιθίου έχει σχηματιστεί από την αποσάθρωση και την διάβρωση των γύρω ορεινών όγκων, δημιουργώντας μια εκτεταμένη πεδιάδα με εδάφη κατάλληλα για γεωργική καλλιέργεια. Η περιοχή είναι κυρίως πεδινή με ήπιες κλίσεις, οι οποίες ευνοούν την αγροτική παραγωγή.

Στην παρακάτω εικόνα αποτυπώνονται οι ισοϋψείς καμπύλες, ανά 50 μέτρα υψομέτρου.

Εικόνα 5: Ισοϋψείς καμπύλες

Υπόμνημα Ισοϋψείς

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι μια μεγάλη, επίπεδη κοιλάδα στην ανατολική Κρήτη, που περιβάλλεται από επιβλητικά βουνά. Ορισμένα από τα πιο χαρακτηριστικά μορφολογικά του στοιχεία είναι:

- **Εκτασιακή επίπεδη κοιλάδα:** Το οροπέδιο καλύπτει μια εκτεταμένη περιοχή περίπου 25 τετραγωνικών χιλιομέτρων και είναι το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης.
- **Περίγραμμα οροσειρών:** Νότια βρίσκεται ο κύριος όγκος με την ψηλότερη κορυφή το Σπαθί (ή Δίκητη) με ύψος 2.148 μέτρα, καθώς και τις κορυφές Λάζαρο (αριστερά) (2085 μ.) και Αφέντη Χριστό (δεξιά) (2141 μ.) Ανατολικά βρίσκεται η Τζίβη ή Αλόιδα στα 1.664 μέτρα. Από Βορρά υφίσταται η Σελένα στα 1.559 μέτρα και στα νοτιοδυτικά τα Σαρακηνό

(1.580μ), Τούμπα Μούτσουνα (1.538μ), Βιργιωμένο (1.414μ) και Μαγερεύτρα (1.462μ)

- **Ασπροι βράχοι:** Στο οροπέδιο υπάρχουν πολλές εκτάσεις με ανοιχτόχρωμο έδαφος και ασβεστολιθικά πετρώματα, τα οποία αναδεικνύουν έντονα το φυσικό τοπίο.
- **Δικτυωμένο υδρογραφικό σύστημα:** Υπάρχουν μικρές κοιλάδες, ρέματα και φυσικές κοίτες που αποστραγγίζουν τα ύδατα της περιοχής, συνεισφέροντας στον γεωμορφολογικό χαρακτήρα της.

Αναφορικά με τα γεωλογικά χαρακτηριστικά, το Οροπέδιο Λασιθίου εντάσσεται στην γεωλογική περιοχή της Κρήτης και εμφανίζει τα εξής:

- **Ασβεστολιθικά και φλυωρίδια πετρώματα:** Η περιοχή έχει μεγάλη παρουσία ασβεστόλιθων, που είναι τα κυριότερα πετρώματα της. Στην περιοχή συναντώνται επίσης φλύες (από ηφαιστειακή δραστηριότητα), που είναι χαρακτηριστικά της περιοχής.
- **Ηφαιστειακή προέλευση:** Παρά την γενική παρουσία ασβεστόλιθων, η Κρήτη έχει γνωρίσει ηφαιστειακή δραστηριότητα, και αυτό φαίνεται σε κάποιες περιοχές του οροπεδίου που φέρουν στοιχεία τέτοιων διαδικασιών.
- **Κοιλότητες και σπηλαιώδη συστήματα:** Το οροπέδιο έχει πολλές φυσικές σπηλιές, όπως αυτές του Σπήλαιου του Δία, που μαρτυρούν τις γεωλογικές διεργασίες που έχουν συντελέσει στη διαμόρφωση της περιοχής.
- **Στρωματογραφία:** Στην περιοχή παρατηρούνται διάφορες στρωματώσεις, όπως αργιλώδη και ιζηματογενή πετρώματα, που χρονολογούνται από την εποχή του Μεσοζωικού και την Παλαιογεωλογική εποχή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περιοχή υπάρχουν περιοχές με υποκείμενα υδροφορείς και λιμνάζοντα νερά, που ενδέχεται να επηρεάζουν τη γεωλογία της περιοχής με την πάροδο του χρόνου.

Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι μια περιοχή με ιδιαίτερο γεωλογικό και μορφολογικό ενδιαφέρον, τόσο λόγω των φυσικών σχηματισμών του όσο και της γεωλογικής του σύνθεσης, που έχουν διαμορφώσει ένα μοναδικό τοπίο στην Κρήτη.

Η γεωμορφολογία του Οροπεδίου Λασιθίου έχει διαμορφώσει και μια πλούσια φυσική βιοποικιλότητα, η οποία είναι σημαντική τόσο για την περιοχή όσο και για ολόκληρη τη Κρήτη.

- **Φυτική Βιοποικιλότητα:** Η περιοχή φιλοξενεί ποικιλία φυτών, κυρίως ξηρόφυτα και φυτά που είναι ανθεκτικά στη μεσογειακή ξηρασία. Χαρακτηριστικά φυτά της περιοχής είναι τα διάφορα είδη αρωματικών

φυτών και θάμνων όπως η ρίγανη, το θυμάρι, η λεβάντα, καθώς και το αμπέλι. Η εδαφική σύσταση του Οροπεδίου και το μικροκλίμα του ευνοούν τη γεωργική καλλιέργεια, ενώ στην περιοχή φυτρώνουν επίσης φυτά που έχουν και ιατρικές ιδιότητες.

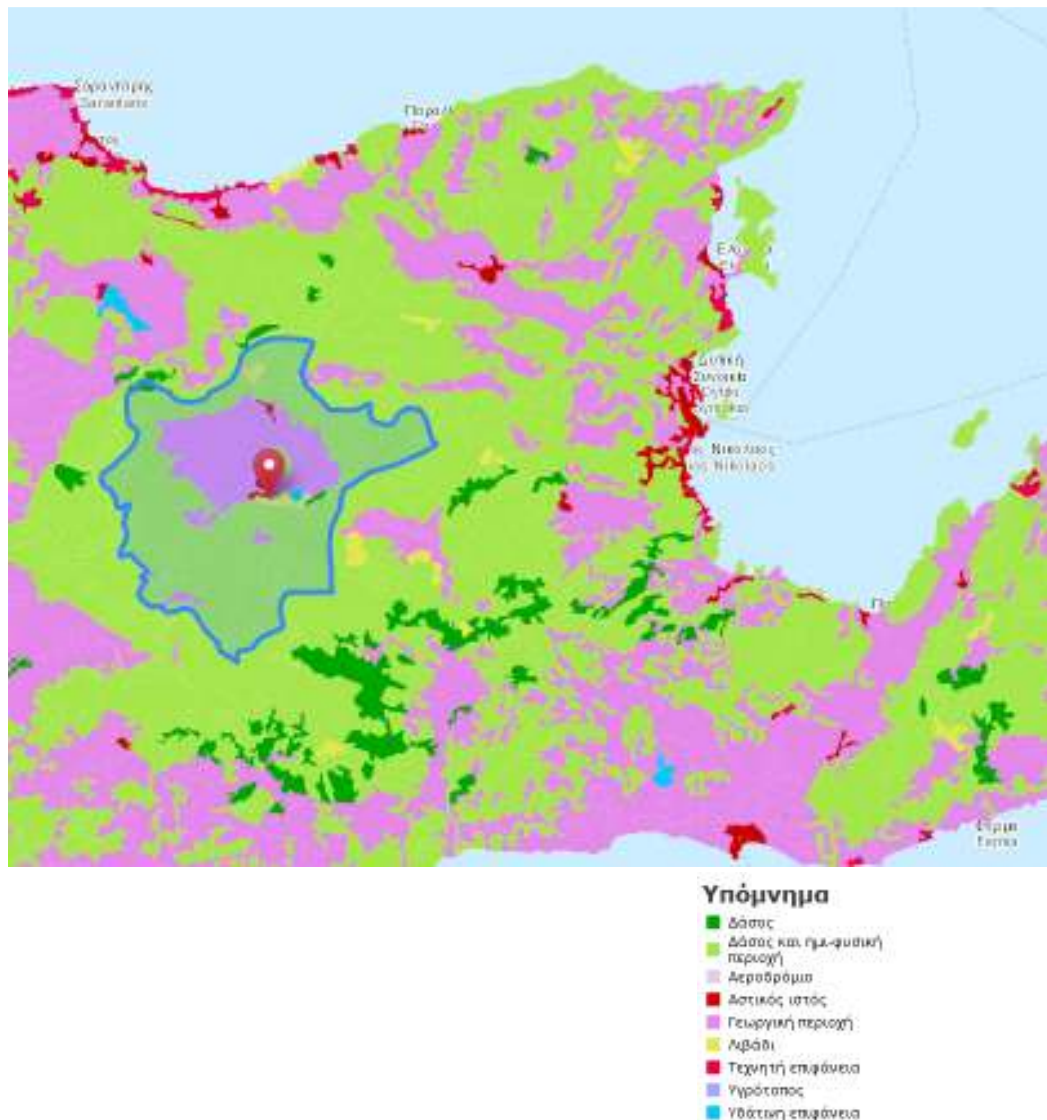
- **Ζωική Βιοποικιλότητα:** Το οροπέδιο φιλοξενεί αρκετά είδη ζώων, όπως μικρά θηλαστικά, ερπετά και πτηνά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αρπακτικά πτηνά, καθώς και η παρουσία του ενδημικού είδους της **Κρητικής αγριόγατας**, που είναι σπάνιο και προστατευόμενο. Οι ορεινές περιοχές γύρω από το Οροπέδιο παρέχουν καταφύγιο σε πολλά είδη πανίδας που εξαρτώνται από τα αλπικά οικοσυστήματα της Κρήτης.
- **Εξέλιξη της φυσικής χλωρίδας και πανίδας:** Η σύνθεση της φυσικής χλωρίδας και πανίδας στο Οροπέδιο Λασιθίου αποτελεί ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι φυσικοί παράγοντες, όπως το έδαφος και το κλίμα, επηρεάζουν τις ζωντανές οργανώσεις και συμβάλλουν στη διαμόρφωση οικολογικών συστημάτων, όπως δασών, λιβαδιών και αλπικών οικοτόπων.

Η γεωμορφολογία της περιοχής έχει επιδράσει καθοριστικά στη διαμόρφωση του παραγωγικού της ιστού που κατά βάση στηρίζεται στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, γεγονός που τεκμηριώνεται και από τις χρήσεις γης. Πράγματι, το μεγαλύτερο μέρος των χρήσεων γης αντιστοιχεί σε καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροαναπαύσεις καθώς και σε βοσκοτόπους. Οι κύριες κατηγορίες κάλυψης γης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, σύμφωνα με τους χάρτες του προγράμματος Corine Land Cover, είναι:

- Ασυνεχής αστικός ιστός
- Σύνθετες καλλιέργειες
- Σκληροφυλλική βλάστηση
- Φυσικοί Βοσκότοποι
- Μόνιμα αρδευόμενη γη
- Γη που χρησιμοποιείται κυρίως για γεωργία μαζί με σημαντικά τμήματα φυσικής βλάστησης
- Μεταβατικές δασώδεις & θαμνώδεις εκτάσεις

Στην επόμενη εικόνα παρουσιάζεται ο χάρτης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου με τις υφιστάμενες χρήσεις γης.

Εικόνα 6: Χρήσεις γης Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (βάσει Corine Land Cover)

Η υδρογραφία του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου περιλαμβάνει διάφορους ποταμούς και ρέματα που πηγάζουν από τα γύρω βουνά και καταλήγουν στην πεδιάδα. Ο σημαντικότερος ποταμός της περιοχής είναι ο **Χαυγός**, που διαρρέει το Οροπέδιο και συμβάλλει στην απορροή των υδάτων από την περιοχή. Η περιοχή διαθέτει επίσης πολλές φυσικές πηγές νερού, που τροφοδοτούν τον δήμο για τις γεωργικές ανάγκες.

Στην περιοχή του Οροπεδίου Λασιθίου - Δίκτης υπάρχουν πάρα πολλά, όπως: το διάσημο σπήλαιο του Διός ή Δικταίο άντρο, που βρίσκεται άνωθεν του χωριού Ψυχρό, το σπήλαιο του Κρόνου ή Τράπεζας, που βρίσκεται άνωθεν του χωριού Τζερμιάδων, της Περιστεράς, που βρίσκεται στο Οροπέδιο Λιμνάκαρου, του «Βιτσηλόνερου ή μάντρα του καπετάν Κρασαναδάμη», που βρίσκεται νοτιοδυτικά της Δίκτης, στη θέση "Χώνες", και εκεί βρίσκονταν το αρχηγείο της Εθνικής Αντίστασης Κρήτης 1941- 1944) κ.α.

Αρκετά φαράγγια διασχίζουν τον ορεινό όγκο της Δίκτης. Ένα από αυτά είναι το φαράγγι του Χαυγά, που βρίσκεται στη μέσα μεριά του Οροπεδίου Λασιθίου, κοντά στα χωριά Άγιος Κωνσταντίνος και Μέσα Λασιθάκι. Το διασχίζει ο καλούμενος μεγάλος Ποταμός ή Χαυγάς, ο οποίος κατεβάζει νερά στο Οροπέδιο Λασιθίου από ένα άλλο μικρότερο οροπέδιο που βρίσκεται πιο ψηλά, αυτό του Καθαρού. Ένα άλλο μεγάλο φαράγγι ξεκινάει από τις κορφές της Δίκτης με το όνομα «Χώνες» (βρίσκονται στο δυτικό μέρος της Δίκτης και αποτελεί μια από τις πηγές του ποταμού Αναποδάρη, του μεγαλύτερου ποταμού της Κρήτης¹.

Χαρακτηριστικό μορφολογικό στοιχείο του όρους της Δίκτης (2148 μ.) αποτελεί το Οροπέδιο Λασιθίου (μέσο ύψος 866 μ.) που είναι το μεγαλύτερο της Κρήτης. Στα νοτιοανατολικά του Οροπεδίου Λασιθίου βρίσκεται ένα δεύτερο οροπέδιο, το Καθαρό στα 1140 μ. Εκτός από τα δύο αυτά οροπέδια στη Δίκτη υπάρχουν ακόμα μερικά μικρότερα όπως το Λιμνάκαρο (1125 μ), η Λάπαθος (1260 μ), ο Ομαλός του Αμιρά (1325 μ), η Έργανος (950 μ) και η Νίσσιμος (930 μ).

1.1.4 Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά

Το κλίμα στην περιοχή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου είναι μεσογειακό ορεινό. Οι χειμώνες είναι ψυχροί και βροχεροί, ενώ οι καλοκαίρι είναι ζεστοί, αλλά λόγω του υψομέτρου η θερμοκρασία παραμένει σχετικά ήπια σε σύγκριση με άλλες περιοχές της Κρήτης. Οι βροχοπτώσεις είναι περισσότερο έντονες το χειμώνα και βοηθούν στην ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής του οροπεδίου. Υπάρχει μία φυσική απορροή των υδάτων στο οροπέδιο που συμβάλλει στη δημιουργία πηγών, ρεμάτων και μικρών λιμνών. Το μικροκλίμα στην περιοχή επηρεάζεται από τον συνδυασμό της υψηλής γεωμορφολογίας, της απομόνωσης του οροπεδίου και της γειτνίασης με τη θάλασσα.

Τα κλιματικά στοιχεία του Δ. Οροπεδίου Λασιθίου αντλούνται από τον Μ.Σ που υφίσταται στο Τζερμιάδο. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου αποτελεί μέρος της Κρήτης όπου το κλίμα ανήκει στη μεσογειακή κλιματολογική ζώνη που προσδίδει τον κύριο κλιματικό χαρακτήρα της, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύκρατο. Ο χειμώνας είναι αρκετά ήπιος και υγρός, με αρκετές βροχοπτώσεις, ως επί το πλείστον. Επιπλέον, οι χιονοπτώσεις είναι αρκετά συχνές σε όλη την έκταση του Δήμου. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, η μέση θερμοκρασία κυμαίνεται στους 25 με 30 βαθμούς Κελσίου, οπωσδήποτε πιο χαμηλά από εκείνο την ηπειρωτική Ελλάδα.

Η περιοχή του Οροπεδίου παρουσιάζει διάφορα μικροκλίματα, που διαφέρουν ανάλογα με το υψόμετρο, τη θέση και την τοπογραφία της περιοχής. Στις ψηλότερες περιοχές της κοιλάδας, η θερμοκρασία μπορεί να είναι σημαντικά πιο χαμηλή και το κλίμα πιο ψυχρό, ενώ στα κατώτερα σημεία του οροπεδίου το κλίμα είναι ελαφρώς πιο ήπιο. Αυτές οι τοπικές κλιματικές διαφορές επηρεάζουν

¹ https://www.krassanakis.gr/Lassithi_Plateau.pdf

και τη γεωργία της περιοχής, καθώς διαφορετικά προϊόντα μπορούν να καλλιεργηθούν σε διάφορες ζώνες του οροπεδίου.

Η θερμοκρασία στο Οροπέδιο Λασιθίου παρουσιάζει έντονη εποχική διακύμανση. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, οι θερμοκρασίες φτάνουν έως και τους 35-38°C, με τον Ιούλιο και τον Αύγουστο να είναι οι θερμότεροι μήνες. Ωστόσο, λόγω της μεγάλης διαφοράς θερμοκρασίας μεταξύ ημέρας και νύχτας, οι νυχτερινές θερμοκρασίες είναι συνήθως πιο δροσερές και μπορεί να πέσουν κάτω από τους 20°C. Το χειμώνα, οι θερμοκρασίες πέφτουν σημαντικά, συχνά κάτω από το μηδέν, προκαλώντας παγετό και χιονοπτώσεις. Οι πιο ψυχρές ημέρες καταγράφονται τον Ιανουάριο, με το χιόνι να καλύπτει την περιοχή για αρκετές ημέρες, γεγονός που προσφέρει ένα μοναδικό τοπίο.

Διάγραμμα 1: Διακυμάνσεις θερμοκρασίας και βροχόπτωσης

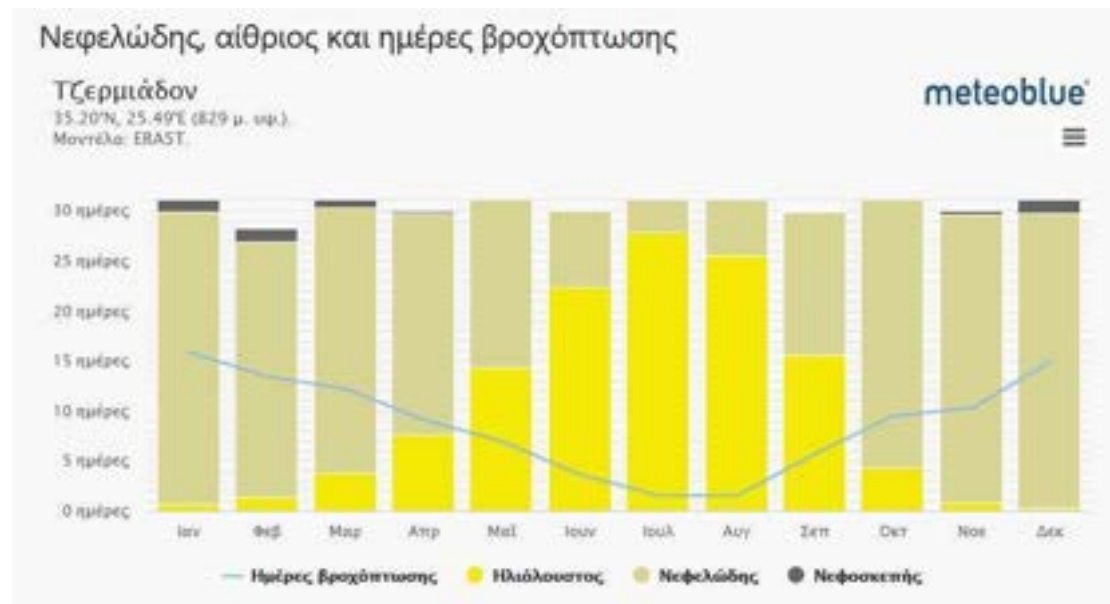
Πίνακας 6: Διακυμάνσεις θερμοκρασίας ετησίως

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέση ημερήσια μέγιστη θερμοκρασία	14	14	16	20	25	28	30	30	27	23	19	15
Μέση ημερήσια ελάχιστη θερμοκρασία	8	8	9	11	15	19	21	22	19	16	12	9

Η «ημερήσια μέση μέγιστη» (συμπαγής κόκκινη γραμμή) δείχνει τη μέγιστη θερμοκρασία μιας μέσης ημέρας για κάθε μήνα για Τζερμιάδον. Ομοίως, «ημερήσια μέση ελάχιστη» (συμπαγής μπλε γραμμή) δείχνει τη μέση ελάχιστη θερμοκρασία. Οι ζεστές ημέρες και κρύες νύχτες (διακεκομμένες κόκκινες και μπλε γραμμές) δείχνουν τον μέσο όρο της πιο ζεστής μέρας και πιο κρύας νύχτας του κάθε μήνα για τα τελευταία 30 χρόνια. Οι χαμηλότερες θερμοκρασίες στο

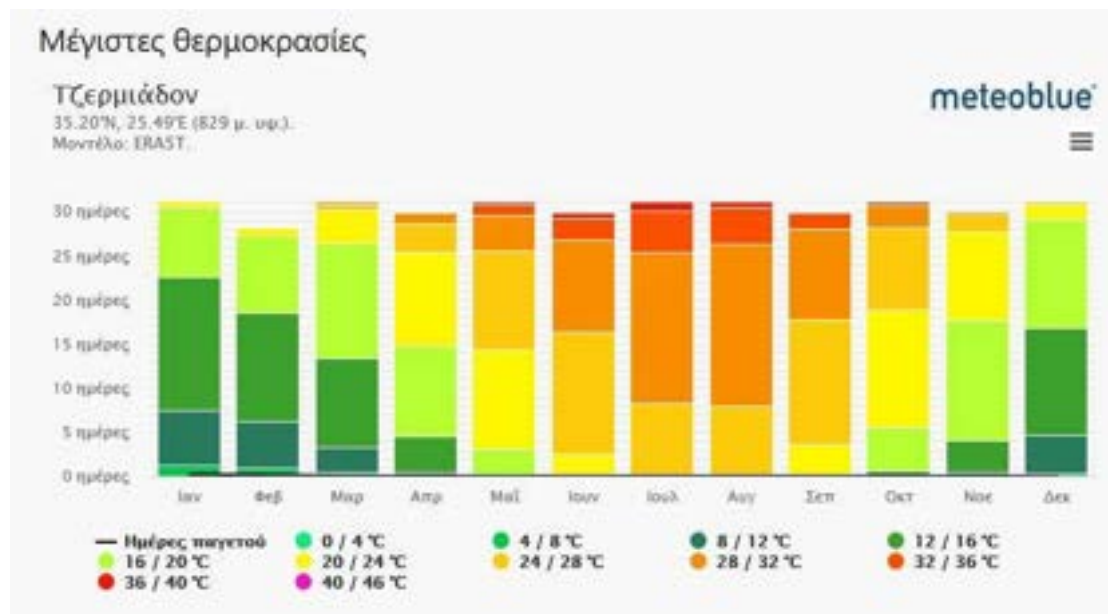
Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου καταγράφονται τους χειμερινούς μήνες κυρίως από Δεκέμβριο μέχρι και Μάρτιο όπου η μέση θερμοκρασία είναι χαμηλότερη των 10 °C. Οι υψηλότερες θερμοκρασίες καταγράφονται τους θερινούς μήνες με αποκορύφωμα τους Ιούλιο και Αύγουστο που εμφανίζονται ως οι θερμότεροι μήνες του έτους.

Διάγραμμα 2: Κατάσταση καιρικών συνθηκών

Το γράφημα δείχνει το μηνιαίο αριθμό ημερών με καιρό αίθριο, λίγο νεφελώδη, νεφοσκεπή και τις ημέρες με βροχή. Οι ημέρες με λιγότερο από 20% νεφοκάλυψη θεωρούνται ως αίθριες, με 20-80% νεφοκάλυψη ως νεφελώδεις και με περισσότερα από 80%, ως νεφοσκεπείς. Ο πιο ηλιόλουστος μήνας είναι ο Ιούλιος και οι πιο νεφελώδεις είναι οι χειμερινοί ενώ και νεφοσκεπείς μέρες καταγράφονται τους χειμερινούς μήνες.

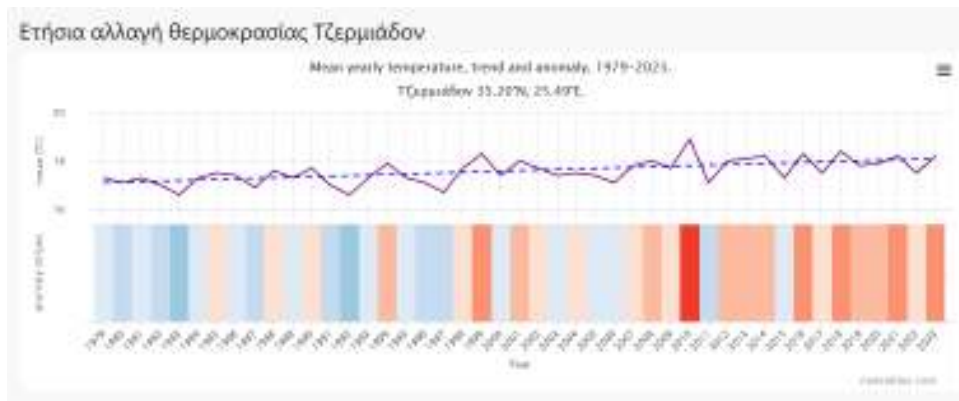
Διάγραμμα 3: Μέγιστες θερμοκρασίες

Το διάγραμμα μέγιστης θερμοκρασίας για Τζερμιάδον εμφανίζει πόσες ημέρες ανά μήνα επιτυγχάνονται συγκεκριμένες θερμοκρασίες. Οι μέρες με μέγιστες θερμοκρασίες καταγράφονται από το Μάιο ως και το Σεπτέμβριο με μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης τον Ιούλιο. Χαμηλότερες θερμοκρασίες καταγράφονται τους χειμερινούς μήνες κυρίως από Δεκέμβριο – Φεβρουάριο.

Το επόμενο γράφημα δείχνει την εκτίμηση της μέσης ετήσιας θερμοκρασίας για την ευρύτερη περιοχή του Τζερμιάδου. Η διακεκομμένη μπλε γραμμή είναι η γραμμική τάση της κλιματικής αλλαγής. Η γραμμή τάσης ανεβαίνει από αριστερά προς τα δεξιά, η τάση της θερμοκρασίας είναι θετική και γίνεται θερμότερη στο Τζερμιάδο λόγω της κλιματικής αλλαγής. Στο κάτω μέρος του γραφήματος φαίνονται οι λωρίδες θέρμανσης. Κάθε χρωματιστή λωρίδα αντιπροσωπεύει τη μέση θερμοκρασία για ένα έτος - μπλε για τα ψυχρότερα και κόκκινα για τα θερμότερα έτη. Παρατηρείται, ότι με την πάροδο του χρόνου υπάρχει αύξηση της μέσης ετήσιας θερμοκρασίας κυρίως μετά το 2010.

Διάγραμμα 4: Μεταβολή θερμοκρασίας

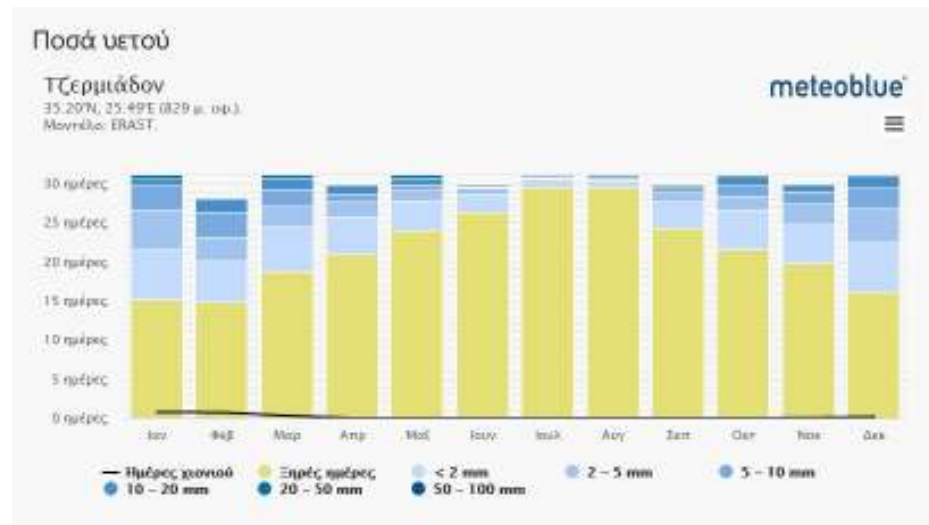

Η υγρασία στο Οροπέδιο Λασιθίου είναι σχετικά χαμηλή, με τις τιμές να κυμαίνονται γύρω από 50-60% κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, ενώ το χειμώνα μπορεί να αυξάνεται λόγω των βροχοπτώσεων. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την υψηλή ηλιοφάνεια, δημιουργεί ένα ξηρό κλίμα τους θερινούς μήνες, το οποίο ευνοεί την καλλιέργεια φυτών που αντέχουν στη ξηρασία.

Η βροχόπτωση στο Οροπέδιο Λασιθίου είναι μέτρια και συγκεντρώνεται κυρίως τους χειμερινούς μήνες, από τον Νοέμβριο έως τον Μάρτιο, με τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο να είναι οι πιο βροχεροί μήνες της χρονιάς. Ο ετήσιος μέσος όρος υετού κυμαίνεται γύρω από τα 600-800 χιλιοστόμετρα, κάτι που προσφέρει αρκετό νερό για την υποστήριξη των γεωργικών καλλιεργειών, κυρίως λαχανικών και ελαιόδεντρων. Οι καλοκαιρινές βροχοπτώσεις είναι ελάχιστες, με τον Ιούλιο και τον Αύγουστο να είναι σχεδόν απολύτως ξηροί μήνες. Αυτή η περιοδικότητα των βροχών καθιστά την περιοχή κατάλληλη για καλλιέργειες που απαιτούν συγκεκριμένο κύκλο βροχοπτώσεων.

Στο επόμενο γράφημα παρουσίασης υετού για Τζεργιάδων αποτυπώνονται οι ημέρες ανά μήνα, κατά τις οποίες επιτυγχάνονται ορισμένα ποσά υετού. Οι κύριοι όγκοι νερού στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου πέφτουν κατά τους χειμερινούς μήνες ενώ τους θερινούς μήνες οι βροχές είναι εξαιρετικά σπάνιες. Η πιο βροχερή περίοδος είναι από τον Δεκέμβριο έως και τον Μάρτιο.

Διάγραμμα 5: Υετός

Το επόμενο γράφημα δείχνει την εκτίμηση της μέσης συνολικής βροχοπτώσης για την ευρύτερη περιοχή του Τζερμιάδου. Η διακεκομμένη μπλε γραμμή είναι η γραμμική τάση της κλιματικής αλλαγής. Η γραμμή τάσης ανεβαίνει από αριστερά προς τα δεξιά, δηλαδή η τάση της βροχοπτώσης είναι θετική και γίνεται οριακά πιο υγρή στο Τζερμιάδο. Στο κάτω μέρος του γραφήματος φαίνονται λωρίδες κατακρήμνισης. Κάθε χρωματιστή λωρίδα αντιπροσωπεύει τη συνολική βροχοπτώση ενός έτους - πράσινο για τα πιο υγρά και καφέ για τα πιο ξηρά έτη. Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου δεν παρατηρούνται έντονες μεταβολές στη μέση ετήσια βροχοπτώση από έτος σε έτος.

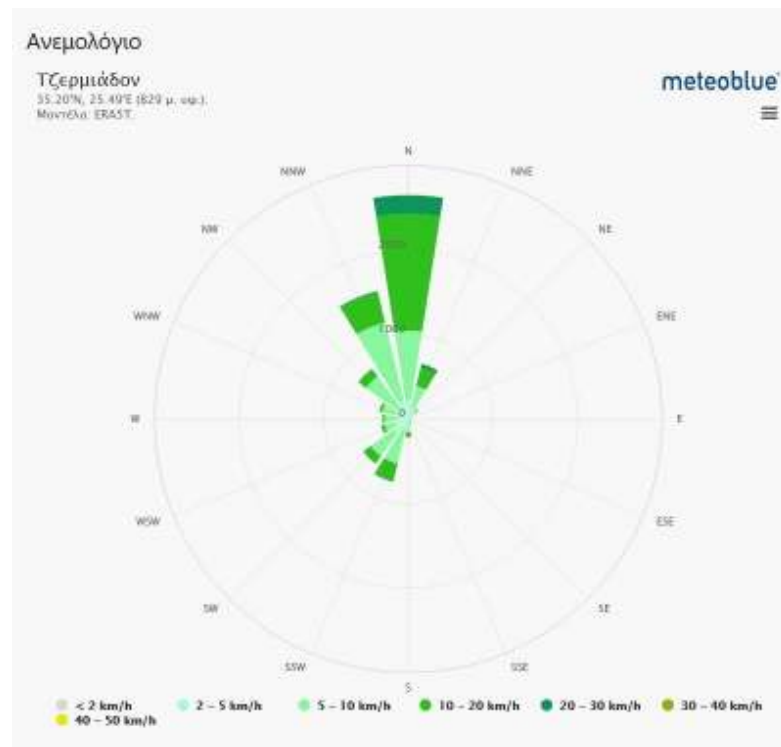
Διάγραμμα 6: Μεταβολή βροχοπτώσεων

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου επηρεάζεται από ήπιους ανέμους που συχνά προέρχονται από τα γύρω ορεινά. Ειδικότερα, οι βόρειοι και βορειοδυτικοί άνεμοι επικρατούν κυρίως την άνοιξη και το φθινόπωρο, με μέτριες ταχύτητες που δεν προκαλούν σοβαρές ζημιές στην περιοχή. Οι άνεμοι αυτοί, αν και δεν είναι ιδιαίτερα ισχυροί, επηρεάζουν την τοπική ατμόσφαιρα, δημιουργώντας δροσερές

συνθήκες κατά τη διάρκεια των θερμών μηνών και ενίοτε ισχυρούς ανέμους τον χειμώνα. Το επόμενο διάγραμμα δείχνει τις ημέρες ανά μήνα, κατά τις οποίες ο άνεμος φθάνει μια ορισμένη ταχύτητα. Στο Οροπέδιο Λασιθίου οι άνεμοι που επικρατούν κυρίως είναι έντασης 10-20 km/h.

Διάγραμμα 7: Ανεμολόγιο

Το προηγούμενο ροδόγραμμα δείχνει πόσες ώρες ετησίως ο άνεμος φυσάει από την υποδεικνυόμενη διεύθυνση. Οι άνεμοι στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι κυρίως Βόρειων και Βορειοδυτικών κατευθύνσεων.

Το κλίμα του Οροπεδίου Λασιθίου είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για την ανάπτυξη της γεωργίας, κυρίως για την καλλιέργεια λαχανικών και οπωροφόρων δέντρων.

Από την άλλη πλευρά, ο τουρισμός στην περιοχή επηρεάζεται από τις κλιματικές συνθήκες, καθώς το Οροπέδιο Λασιθίου αποτελεί δημοφιλή προορισμό για φυσιολάτρες και πεζοπόρους, ειδικά την άνοιξη και το φθινόπωρο, όταν οι θερμοκρασίες είναι πιο ήπιες και οι βροχές δεν είναι έντονες. Το καλοκαίρι, οι επισκέπτες προτιμούν τις πιο δροσερές περιοχές του Οροπεδίου για να αποφύγουν τη ζέστη των παραλιακών περιοχών.

Η κλιματική αλλαγή φαίνεται να επηρεάζει τις καιρικές συνθήκες του Οροπεδίου Λασιθίου, με τα τελευταία χρόνια να παρατηρούνται πιο έντονες περιόδους ξηρασίας το καλοκαίρι και πιο ασταθείς χειμώνες. Αυτές οι κλιματικές μεταβολές επηρεάζουν τόσο τις αγροτικές καλλιέργειες όσο και τις υποδομές του τουρισμού,

με αποτέλεσμα να απαιτούνται στρατηγικές προσαρμογής και αντιμετώπισης των νέων συνθηκών.

Εν γένει, μπορεί να σημειωθεί ότι το κλίμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, με τη μεγάλη θερμοκρασιακή διακύμανση, τις περιοδικές βροχοπτώσεις και την ξηρότητα του καλοκαιριού, δημιουργεί συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη συγκεκριμένων γεωργικών καλλιεργειών και τον ήπιο τουρισμό. Ωστόσο, οι κλιματικές αλλαγές θέτουν προκλήσεις που απαιτούν τη λήψη προληπτικών μέτρων για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της περιοχής σε βάθος χρόνου.

1.1.5 Ιστορικά Στοιχεία

Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι αφενός γεωλογικά και μορφολογικά εντυπωσιακό, και αφετέρου εξαιτίας της σημαντικής ιστορικής, αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του, καθώς κατοικείται ήδη από την αρχαιότητα. Ειδικότερα, το Οροπέδιο Λασιθίου καλλιεργείται από την εποχή των Μινωιτών και θεωρείται ότι ήταν το τελευταίο προπύργιο αντίστασης του Μινωικού Πολιτισμού εναντίον των Δωριέων (4ος αιώνας π.Χ.). Ο μαγικός αυτός τόπος δεν άργησε να συνδεθεί με το σπουδαιότερο γεγονός της Κρητικής μυθολογίας, δηλαδή την γέννηση του Δία, αλλά και τη σύλληψη του Μίνωα από την Ευρώπη.

Κατά τη Μινωική Εποχή, η περιοχή αποτέλεσε σημαντικό κέντρο εμπορίου, αλλά και λατρείας. Λέγεται ότι ο δίκαιος Μίνωας λάμβανε τις εντολές του Δία κάθε εννιά χρόνια και τους έκανε νόμους για τους ανθρώπους στο Οροπέδιο. Στο Οροπέδιο Λασιθίου βρίσκονται διάφορα μινωικά μνημεία. Επίσης, υπάρχουν πολυάριθμα ευρήματα που σχετίζονται με την γεωργία, την αποθήκευση και τη χρήση των φυσικών πόρων της περιοχής. Την ίδια περίοδο, στο Οροπέδιο είχε αναπτυχθεί ένα εκτεταμένο δίκτυο αρδευτικών συστημάτων, με τεχνολογίες άρδευσης και αντλίες, καθώς και την περίφημη μινωική τεχνολογία του φρεατίου, γεγονός που αποδεικνύει τη στρατηγική σημασία της περιοχής για τις αγροτικές δραστηριότητες.

Η γεωργική παραγωγή και η ευφορία του εδάφους, λόγω της ιδιαίτερης γεωλογίας του οροπεδίου, βοήθησαν στην ανάπτυξη των πρώτων πολιτισμών και την αγροτική καλλιέργεια.

Όταν οι Ενετοί κατέλαβαν την Κρήτη, αρχικά απαγόρευσαν την κατοίκηση του, καθώς αυτός ο απόμερος τόπος μπορούσε να τροφοδοτεί τους επαναστάτες. Έτσι, το Οροπέδιο ερήμωσε έως ότου κατέφθασαν στην Κρήτη έποικοι των Ενετών από την Πελοπόννησο και προσπάθησαν να δώσουν ζωή στον άγονο αυτό τόπο. Με μια σειρά από γιγαντιαία αποστραγγιστικά έργα, οι λίνιες, απομάκρυναν τα λιμνάζοντα νερά του κάμπου, κάνοντας το Οροπέδιο τον σημαντικότερο τόπο καλλιέργειας της Κρήτης. Οι λίνιες, που είναι ακόμη και σήμερα ορατές, χώρισαν το Οροπέδιο σε 193 τετράγωνα, τα οποία δόθηκαν ως κλήροι στις νέες

οικογένειες. Οι κλήροι στα Ενετικά λέγονται lassiti ή Lasciti, δίνοντας πιθανόν το όνομα τους στην περιοχή.

Το 1273, με ορμητήριο το Λασιθί ξεκίνησε η πρώτη εθνική επανάσταση εναντίον των Ενετών από τους αδερφούς Χορτάτζηδες, ενώ το 1284, λαμβάνεται απόφαση του Δούκα της Κάντιας για κήρυξη του Λασιθίου ως τόπου ακατοίκητου, με φρικτές ποινές για τους παραβάτες. Σχεδόν δέκα χρόνια αργότερα (1293), λαμβάνεται νέα απόφαση του Δούκα και του Μεγάλου Συμβουλίου, με την οποία το Λασιθί κηρύσσεται εκ νέου ως τόπος ακατοίκητος. Το 1343 διατάσσεται για δεύτερη φορά η ερήμωση του Λασιθίου. Το 1364, το Λασιθί χρησιμοποιήθηκε και πάλι ως ορμητήριο των επαναστατών κατά την επανάσταση των Καλλεργών (1364-1367). Με μια νέα απόφαση των Ενετών διατάχθηκε για τρίτη φορά η ερήμωση του.

Το 1463 αποφασίστηκε η προσωρινή διακοπή του καθεστώτος ερήμωσης και η καλλιέργεια της πεδιάδας για λογαριασμό του Ενετικού Δημοσίου, ενώ αργότερα το 1471 επανήλθε το καθεστώς απαγόρευσης της καλλιέργειας που κράτησε έως το 1514, οπότε αποφασίστηκε η ενοικίαση της γης σε πολίτες του Χάνδακα. Μετά από αρκετά χρόνια, το 1649, οι Ενετοί μετά από μακράιωνη κατοχή του Οροπεδίου Λασιθίου που κράτησε 437 ολόκληρα χρόνια, εγκατέλειψαν αμαχητί το Λασιθί, το οποίο καταλήφθηκε από τους Τούρκους.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, το Οροπέδιο αποτέλεσε σημαντικό χώρο αντίστασης κατά των κατακτητών, με συνέπεια να γνωρίσει και την σκληρότητα τους. Αποκορύφωμα αποτελεί η Γιγαντομαχία του Λασιθίου, που έλαβε μέρος το Μάιο του 1867. Μετά το ολοκαύτωμα της Μονής Αρκαδίου, οι επαναστάτες κατέφυγαν στο Λασιθί. Η δεκαήμερη αυτή γιγαντομαχία του Λασιθίου, σε συνδυασμό με τις άλλες επαναστάσεις στο νησί, υπήρξε προπομπός για την απελευθέρωση του νησιού. Η θηριωδία των Τούρκων ανάγκασε τις ουδέτερες δυνάμεις να απαιτήσουν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία να κηρύξει την Κρήτη αυτόνομη.

Κατά την Τουρκοκρατία αναδείχτηκαν στον χώρο του Οροπεδίου σημαντικότεροι ντόπιοι πολέμαρχοι που είτε αγωνίστηκαν αυτόνομα, είτε προσέφεραν τη συνεργασία τους σε άλλους οπλαρχηγούς, όπως ο Κόρακας, ο Κωνσταντίνος Σφακιανάκης, Εμμανουήλ Καζάνη, Βασιλογιώργης, Τρυφίτσος ή Τρυφόπουλος κα, όπου στο Οροπέδιο έδωσαν τους απελευθερωτικούς αγώνες τους.

Το 1882 εκλέγονται οι πρώτοι Δήμαρχοι Λασιθίου, στον Δήμο Τζερμιάδων ο Κ. Ν. Γραμματικάκης και στον Δήμο Ψυχρού ο Γεώργιος Ταμιωλάκης (γιός του παπά Χατζή από τον Αβρακόντε).

Τη γερμανική κατοχή στελεχώνουν το κίνημα της Αντίστασης υπό τον Εμμ. Μπαντουβά τρεις Αγιοργιώτες καπεταναίοι: ο συνταγματάρχης Νικόλαος Πλεύρης, αρχηγός της Ανατολικής Κρήτης, ο Καπετάν Κρασαδάμης, και ο Καπετάν Κρασανογιώργης.

1.2 Φυσικό περιβάλλον, προβλήματα ρύπανσης

1.2.1 Φυσικό Περιβάλλον

Η περιοχή του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου είναι πλούσια σε φυσικό τοπίο, με δάση και εκτάσεις γεμάτες βλάστηση. Η χλωρίδα περιλαμβάνει αρωματικά φυτά και αγροτικά προϊόντα, όπως η πατάτα Οροπεδίου Λασιθίου, ενώ η πανίδα της περιοχής αποτελείται από διάφορα είδη που ζουν στα βουνά και στα αγροτικά τοπία. Το φυσικό τοπίο του Οροπεδίου είναι εντυπωσιακό και αποτελεί πόλο έλξης για επισκέπτες και τουρίστες.

Η χλωρίδα που εμφανίζεται στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι αρκετά πλούσια όπως πλούσια εμφανίζεται στο σύνολο του νησιού. Η γεωγραφική διαμόρφωση και οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής συντελούν στην ύπαρξη και ανάπτυξη της μακίας, δηλαδή της κυρίως θαμνώδους βλάστησης. Ωστόσο, αυτό δεν εμποδίζει την ύπαρξη πολλαπλών και ποικίλων φυτικών οργανισμών. Υπάρχουν διάφορα είδη άγριων φυτών αλλά και ήμερων. Η βλάστηση της περιοχής περιλαμβάνει κυρίως χόρτα-φρύγανα και δασικούς θάμνους καθώς και αρωματικά φυτά όπως μελισσόχορτο, ρίγανη, φασκόμηλο, χαμόμηλο, τίλιο, δάφνη, μέντα, δυόσμος, φλισκούνι, λεβάντα, δενδρολίβανο, δίκταμος.

Στα δάση κυριαρχεί το πουρνάρι. Υπάρχουν και άλλα φυτά τα οποία είτε υπάρχουν είτε μπορούν να καλλιεργηθούν στο υψόμετρο αυτό όπως ο γλυκάνισος, ο κόλιανδρος, το μάραθο, ο κρόκος, το κύμινο κ.λ.π. Στον κάμπο του Οροπεδίου καλλιεργούνται κηπευτικά όπως: ντομάτες, κολοκυθάκια, φασόλια, δημητριακά. Κυρίως όμως η περιοχή του Λασιθίου φημίζεται για την καλλιέργεια της πατάτας. Επίσης καλλιεργούνται μηλιές, αχλαδιές, καρυδιές κλπ. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μία αντίστοιχη ποικιλομορφία στην πανίδα της περιοχής. Η περιοχή συντηρεί μεγάλο αριθμό ειδών που ταυτόχρονα παρέχουν άμεσα ή έμμεσα τροφή σε αρκετά άλλα. Υπάρχουν πάρα πολλά είδη πτηνών, φιλοξενούνται συνολικά 107 είδη.

Από τα είδη αυτά ξεχωρίζουν ο μαυροπελαργός, τα 4 είδη κίρκων, ο σταυραετός, το ορτύκι, ο γκιώνης, η μικρογαλιάντρα κ.α. Παρατηρούνται υγρότοποι στους οποίους εμφανίζονται είδη όπως πάπιες και χαραδριόμορφα. Παράλληλα, υπάρχουν πολλοί μικρά και μεγάλα άγρια ζώα, όπως για παράδειγμα αετοί, γύπες, πέρδικες, κουνάβια, νυφίτσες, σκαντζόχοιροι, λαγοί κλπ., καθώς και μεγάλη ποικιλία εντόμων.

Το Οροπέδιο Λασιθίου αποτελεί τη μεγαλύτερη και πλέον εύφορη πεδινή έκταση της μεγαλονήσου. Το εδαφικό ανάγλυφο της περιοχής συντίθεται από μια μεγάλη

πεδινή καλλιεργήσιμη έκταση, δεκάδες κορυφές τριγύρω (το υψόμετρό τους κυμαίνεται από 1.163 έως 2.148, στο Σπαθί Μαδάρας, την ψηλότερη κορυφή της Δίκτης), μικρές εύφορες κοιλάδες και ορεινές διαβάσεις.

Τα υψώματα αυτά κατά σειρά, όπως απαντούν δεξιά από την είσοδο της Αμπέλου, είναι: Λουλουδάκι (1.163), Μαλιάς ή Σκλόπα (1.298), Βιτσιλοκούμι (1.096), Αφέντης (1.577), Σαρακηνού (1.586), Τούμπα – Μούτσουνα (1.537), Βιργιωμένο (1.413), Εντίχτης (1.462), Μεσοβούνι (1.302), Μαγερεύτρα (1.462), Μαδάρα (2.076), Ψαρή Μαδάρα ή Αφέντης Χριστός (2.141), Δίκτη ή Σπαθί της Μαδάρας (2.148), Λάζαρος (2.048), Καθαρό ή Τζιβι (1.663), Βιτσιλιάς (1.234), Περιστεριάς (1.239), Σαμιά, Βιγλα (1.090), Μπρινά (1.266), Μαχαιράς (1.487) και Σελένα (1.599). Μεταξύ των υψωμάτων αυτών σε πολλά σημεία δημιουργούνται μικρές εύφορες κοιλάδες και ορεινές διαβάσεις (Σελιά).

Το ορεινό συγκρότημα της Δίκτης αποτελείται από έναν πυρήνα σκληρού πορώδους ασβεστόλιθου που περιβάλλεται από χαμηλότερα όρη φυλλιτικής και χαλαζιακής σύστασης. Εδώ απαντούν όλοι οι γεωλογικοί σχηματισμοί της Κρήτης από τους αρχαιότερους γνωστούς κρυσταλλικούς ασβεστόλιθους μέχρι τις νεότερες αποθέσεις. Οι απότομοι ασβεστόλιθοι κρημνοί και τα γυμνά πετρώματα έρχονται σε αντίθεση με τους ομαλούς και συνήθως δασωμένους “φυλλιτικούς λόφους”. Σημαντικό μέρος της ορεινής ζώνης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου καλύπτεται από μικρά δάση ορεινών ασφεντάμων και αζηλάκων (βόρεια πλευρά υψώματος Λάζαρος) και από χαμηλή δασική βλάστηση (κατσοπρίνια, θάμνοι διάφοροι κλπ.). Το σύνολο της ορεινής περιοχής της Δίκτης έχει ενταχθεί στο οικολογικό δίκτυο Natura 2000, και ανήκει στο Sinecode GR 4320002. Σύμφωνα με την οδηγία 92/43 αριθμ. 3 στο δίκτυο θα ενταχθούν ζώνες διατήρησης φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας. Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου συναντώνται και αρκετά σπήλαια, με κυριότερο, το σπήλαιο του Ψυχρού, σε απόσταση 1 χλμ ΝΔ από το ομώνυμο χωριό (υψόμετρο 1.025). Κοντά στον οικισμό Φαρσάρο βρίσκεται το σπήλαιο της Τράπεζας (Κρόνιον), με σταλακτίτες, σταλαγμίτες και λείψανα Νεολιθικής Εποχής. Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου υπάρχει και το φαράγγι του Χαυγά στο ανατολικό άκρο του Οροπεδίου Λασιθίου, κοντά στο Μέσα Λασιθάκι.

Οι προστατευόμενες περιοχές του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου είναι οι εξής:

GR4320002 - SCI A: Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Σελάκανο, Χαλασμένη Κορυφή

Η οροσειρά της Δίκτης, με υψηλότερη κορυφή το Σπαθί (2.148 μ.), είναι ένας από τους τρεις κύριους ορεινούς όγκους της Κρήτης. Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα του νησιού και εκτείνεται στις Περιφερειακές Ενότητες Ηρακλείου και Λασιθίου. Η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει τα βουνά Δίκτη, Σελάκανο, Καθαρό και

Σελένα, τα οποία με τη σειρά τους περιβάλλουν το οροπέδιο Λασιθίου (στα 800 μ.), το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης. Στη βορειοανατολική ημιορεινή πλευρά της οροσειράς βρίσκεται το φαράγγι Σεληνάρι, ενώ στη νότια πλευρά της Δίκτης, πίσω από τις κορυφές Λάζαρος, Σπαθί και Αφέντης, βρίσκονται τα οροπέδια Καθαρό και Ομαλός της που. Οροπέδια, δολίνες, απότομες κορυφές, φαράγγια, χείμαρροι και μεγάλος αριθμός εγκοίλων αναπτύσσονται στο έντονα καρστικοποιημένο ασβεστολιθικό υπόβαθρο της οροσειράς.

Εικόνα 7: Βασικά στοιχεία και χάρτης Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Σελάκανο, Χαλασμένη Κορυφή

Το οροπέδιο Λασιθίου κατοικείται και φιλοξενεί 18 χωριά, τα οποία διοικητικά ανήκουν στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου. Σημαντικό αρχαιολογικό μνημείο της περιοχής είναι το σπήλαιο Δικταίο Άντρο στο χωριό Ψυχρό, το οποίο παρουσιάζει υψηλή επισκεψιμότητα. Η περιοχή είναι ορεινή, με ανεπτυγμένο οδικό και οικιστικό δίκτυο. Οι χρήσεις γης περιλαμβάνουν κτηνοτροφία, αγροτικές καλλιέργειες και έντονες τουριστικές δραστηριότητες. Το οροπέδιο περιλαμβάνει πολλές αρχαιολογικές θέσεις και ένα παλαιό Ενετικό στραγγιστικό σύστημα καναλιών, όπως και εκατοντάδες αιολικά πηγάδια, που συνθέτουν ένα τοπίο υψηλής αισθητικής αξίας. Καλλιεργείται εντατικά, τόσο με κηπευτικά όσο και με δενδρώδεις καλλιέργειες, ενώ υπάρχει και έντονη κτηνοτροφική δραστηριότητα.

Υπάρχει μια εύθραυστη οικολογική ισορροπία στα ημι-φυσικά οικοσυστήματα που κινδυνεύουν λόγω της υπερβόσκησης, των πυρκαγιών και των τουριστικών δραστηριοτήτων (μεγάλο κυκλοφοριακό φορτίο). Το έδαφος στις απότομες πλαγιές της Δίκτης κινδυνεύει από διάβρωση εξαιτίας της υποβάθμισης της σταθεροποιητικής βλάστησης από την υπερβόσκηση, που σε μερικές περιπτώσεις συνδυάζεται με φωτιά. Η υψηλή τουριστική κίνηση έχει αρνητικές επιπτώσεις στο σπήλαιο του Δικταίου Άντρου. Η συστηματική χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις καλλιεργούμενες εκτάσεις του οροπεδίου Λασιθίου ενδέχεται να προκαλέσουν ρύπανση στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα,

ο οποίος επίσης ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά από την κατασκευή του παρακείμενου φράγματος στον ποταμό Αποσελέμη. Τέλος, κύριες περιβαλλοντικές απειλές αποτελούν το παράνομο κυνήγι και η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Η οικολογική σημασία της περιοχής οφείλεται στη μεγάλη ποικιλία οικοτόπων (οι περισσότεροι καλά διατηρημένοι), στην πυκνή δασική βλάστηση και μακκί, ενώ φιλοξενούνται χαρακτηριστικά ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας της Κρήτης και της Ελλάδας γενικότερα.

Εικόνα 8: Οροπέδιο Λασιθίου – Άποψη από την κορυφή Σελένα

Αρκετά από τα είδη χλωρίδας που καταγράφονται στη Δίκτη είναι στενοενδημικά και βρίσκονται αποκλειστικά στα βουνά της περιοχής (π.χ. *Alyssum lasithicum*, *Cirsium creticum subsp. dictaeum*, *Galium incanum subsp. creticum*). Επίσης, στην περιοχή απαντάται παρόχθια βλάστηση με κοινά πολυετή και μονοετή φυτά (τυπική βλάστηση των μεσογειακών ποταμών με μόνιμη ροή), πευκοδάση (*Pinus brutia*), δάση με πρίνους (*Quercus coccifera*), αλλά και δάσος με αριές (*Quercus ilex*), το οποίο είναι ένα από τα ελάχιστα μεγάλα δάση αριάς που απέμειναν στην Κρήτη (καταλαμβάνει περίπου 700 εκτάρια).

Η πανίδα της περιοχής περιλαμβάνει ενδημικά και σπάνια είδη, όπως το πολύ σπάνιο σαλιγκάρι *Helicodonta wilheminae*, τον δενδροβάτραχο (*Hyla arborea kretensis*) και τον ενδημικό κρητικό αγριόγατο (*Felis silvestris kretensis*). Το *Oxychilus amaltheae* είναι στενοενδημικό σαλιγκάρι που βρίσκεται αποκλειστικά στο σπήλαιο του Δικταίου Άντρου και αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της εξαφάνισης.

Τα ενδιαιτήματα της περιοχής θεωρούνται κεφαλαιώδους σημασίας για πλήθος προστατευόμενων αρπακτικών, που είτε φωλιάζουν στην περιοχή, όπως ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), το όρνιο (*Gyps fulvus*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), το χρυσογέρακο (*Falco biarmicus*) και η κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), είτε έχουν σποραδική

εμφάνιση. Παρουσία έχουν επίσης ο γερακαετός (*Hieraetus pennatus*) και ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*), ενώ την ορνιθοπανίδα συμπληρώνουν κορυδαλλοί, κελάδες, κότσυφες, τσίχλες, κεφαλάδες, τσιροβάκοι και άλλα είδη των μεσογειακών θαμνώνων και των δασικών οικοσυστημάτων².

GR4320010 : Κορυφή Λάζαρος - Μαδάρα Δίκτης

Η περιοχή βρίσκεται στο κεντρικο-ανατολικό τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο της Δίκτης, μαζί με τις χαρακτηριστικές κορυφές Λάζαρος και Αφέντη Χριστός καθώς και τα οροπέδια Καθαρό και Ομαλός. Σχεδόν όλη η επιφάνεια είναι έντονα καρστικοποιημένη, με ψηλές κορυφές, φαράγγια, δολίνες και μικρότερα οροπέδια. Οι χαρακτηριστικοί τύποι βλάστησης είναι τα φρύγανα, η εκτεταμένη μακκί και δάση *Pinus brutia* και *Quercus coccifera*. Η περιοχή της Μαδάρας Δίκτης είναι σημαντικός τόπος διάβασης αλλά και αναπαραγωγής αρπακτικών πτηνών αλλά και ορεινών ειδών. Τα ακόλουθα στοιχεία της δίνουν ιδιαίτερη οικολογική σημασία: 1) Μεγάλη ποικιλία τύπων οικοτόπων. 2) Χλωρίδα πλούσια τόσο σε κοινά όσο και σε σπάνια και τρωτά ενδημικά είδη της Κρήτης. 3) Πανίδα πλούσια σε ενδημικά και σπάνια είδη, όπως τα χερσαία σαλιγκάρια. Το *Oxychilus amalthae* είναι στενοενδημικό γαστερόποδο που βρίσκεται αποκλειστικά στο σπήλαιο του Δικταίου Άνδρου και αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της εξαφάνισης. Η πανίδα επίσης περιλαμβάνει τον ενδημικό δενδροβάτραχο *Hyla arborea ssp. cretensis* και το ενδημικό θηλαστικό της Κρήτης *Apodemus sylvaticus creticus*. 4) Υπάρχουν ακόμα αμπελώνες με μεγάλες ποικιλίες σταφυλιών στις πλαγιές του Σελάκανου. 5) Υπάρχουν πολλά σπήλαια με ενδημική πανίδα και τέλος 6) επιστημονικά σημαντικά απολιθώματα στο οροπέδιο του Καθαρού.

Οι νότιες κορυφές της Δίκτης (Λάζαρος, Σπαθί, Αφέντης) όπως και τα οροπέδια Καθαρό και Ομαλός, περιλαμβάνονται σ' αυτή τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας, στο ασβεστολιθικό υπόβαθρο της οποίας αναπτύσσονται σημαντικοί οικότοποι και φιλοξενείται μεγάλος αριθμός ενδημικών και στενοενδημικών φυτών της Κρήτης. Τα ενδιαιτήματα που παρουσιάζει η περιοχή θεωρούνται κεφαλαιώδους σημασίας για πλήθος προστατευόμενων αρπακτικών που είτε φωλιάζουν στην περιοχή όπως ο γυπαετός (*Gypsaetus barbatus*), το όρνιο (*Gyps fulvus*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*) και το χρυσογέρακο (*Falco biarmicus*), η κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*) είτε έχουν σποραδική εμφάνιση. Παρουσία έχουν επίσης ο γερακαετός (*Hieraetus pennatus*) και ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*), ενώ την ορνιθοπανίδα συμπληρώνουν κορυδαλλοί, κελάδες, κότσυφες, τσίχλες, κεφαλάδες, τσιροβάκοι και άλλα είδη των μεσογειακών θαμνώνων και των δασικών

² <http://www.ecovalue-crete.eu/el/sites/gr4320002>

οικοσυστημάτων, των ανοικτών εκτάσεων και των μεσογειακών θαμνότοπων αλλά και υδρόβια μεταναστευτικά.

Επίσης στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου συνατώνται και δύο (2) Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ). Ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής ορίζεται η περιοχή που απαγορεύεται το κυνήγι κάθε θηράματος, με σκοπό την προστασία και την ανάπτυξη των πληθυσμών των θηραμάτων και των λοιπών ειδών της άγριας πανίδας ως και των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας. Τα Καταφύγια Άγριας Ζωής ιδρύονται σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 57 του Ν.2637/98. Τα ΚΑΖ που συναντώνται στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι τα εξής:

1. ΚΑΖ ΠΛΑΘΙΑΝΗ ΛΑΓΚΑΔΑ , έκταση 519,255 ha (ΦΕΚ 512/Β/02-05-2003)
2. ΚΑΖ ΧΑΛΑΣΙΑ (ΖΕΝΙΩΝ-ΕΞΩ ΠΟΤΑΜΩΝ-ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ), έκταση 799,388 ha (ΦΕΚ 779/10-06-1976)

Στην επόμενη εικόνα αποτυπώνονται οι ζώνες προστασίας Περιοχών Natura για τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου.

Εικόνα 9: Ζώνες προστασίας Περιοχών Natura για τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου

1.2.2 Ποιότητα Περιβάλλοντος – Προβλήματα Ρύπανσης – Κλιματική Αλλαγή

Το βασικότερο πρόβλημα στο Δήμο Οροπεδίου το οποίο επηρεάζει την ποιότητα του περιβάλλοντος αρνητικά αποτελούν τα γεωργικά απόβλητα, ενώ στο δήμο δεν υπάρχουν εργοστάσια τα οποία να προκαλούν άλλα προβλήματα ρύπανσης. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου είναι σχετικά περιορισμένες και προέρχονται κυρίως από τα οχήματα που κυκλοφορούν στο Δήμο. Τα είδη των ρύπων που παράγονται από αγροτικές δραστηριότητες είναι κυρίως: Λιπάσματα, Εντομοκτόνα και Παρασιτοκτόνα, ενώ από κτηνοτροφικές δραστηριότητες κυρίως: Άζωτο, Φώσφορος, Βακτήρια και Μύκητες. Στην πρώτη περίπτωση των αγροτικών δραστηριοτήτων, η βασική επίδραση αφορά στην αύξηση των νιτρικών ιόντων, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η βασική επίδραση αφορά στην ρύπανση και μόλυνση υπόγειων και επιφανειακών νερών.

Όσον αφορά στη ρύπανση από τις γεωργικές δραστηριότητες σε μεγάλο ποσοστό ευθύνεται η αλόγιστη χρήση λιπασμάτων (αζωτούχα, φωσφορικά, καλιούχα), καθώς και γεωργικών φαρμάκων (εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, τρωκτικοκτόνα, μαλακιοκτόνα, νηματοκτόνα, ρυθμιστές ανάπτυξης φυτών και άλλα) από τους γεωργούς, με πολυάριθμες συνέπειες τόσο για το περιβάλλον, όσο και για τον άνθρωπο. Επιπλέον, ο τομέας της κτηνοτροφίας αναπτύσσεται και εντατικοποιείται γρηγορότερα από την παραγωγή καλλιεργειών σχεδόν σε όλες οι χώρες. Τα σχετικά απόβλητα, συμπεριλαμβανομένης της κοπριάς και τις ζωοτροφές που δεν καταναλώνονται, όπως επίσης τα απόβλητα των βιομηχανιών που μεταχειρίζονται ζώα, έχουν σοβαρές επιπτώσεις για την ποιότητα νερού.

Σήμερα, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου δε διαθέτει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των εν λόγω αποβλήτων, με αποτέλεσμα να αποτελούν την κυριότερη πηγή ρύπανσης του περιβάλλοντος του Δήμου.

1.2.3 Απειλές & Πολιτική Προστασία

Παρά την φυσική ομορφιά και την ιστορική και οικολογική του αξία, το Οροπέδιο Λασιθίου αντιμετωπίζει αρκετές απειλές που σχετίζονται κυρίως με την ανθρώπινη δραστηριότητα:

- **Πολεοδομική ανάπτυξη και τουριστική πίεση:** Η αυξημένη τουριστική ανάπτυξη, ειδικά κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, μπορεί να προκαλέσει καταστροφή του τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος, αν δεν υπάρξουν κατάλληλα μέτρα προστασίας.
- **Αγροτικές πρακτικές και υπερεκμετάλλευση του εδάφους:** Η υπερβολική χρήση λιπασμάτων και η αλόγιστη γεωργική εκμετάλλευση του εδάφους μπορεί να οδηγήσει στην εξάντληση των φυσικών πόρων και στην υποβάθμιση του εδάφους, που είναι τόσο σημαντικό για την παραγωγή.
- **Αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος:** Η περιοχή έχει ανάγκη από στρατηγικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος, όπως η εφαρμογή αειφόρων γεωργικών πρακτικών, η προστασία των υδάτινων πόρων και η ανάπτυξη του οικοτουρισμού με σεβασμό στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.

Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι μια περιοχή με εξαιρετική γεωλογική και μορφολογική αξία, πλούσια ιστορία και οικολογική σημασία. Η προστασία του απαιτεί την ισχυρή συνεργασία των τοπικών κοινοτήτων, των αρχών και των επιστημόνων για να διατηρηθεί η φυσική του ομορφιά και η βιωσιμότητα του οικοσυστήματος, ενώ ταυτόχρονα να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της περιοχής με σεβασμό στην πολιτιστική και φυσική της κληρονομιά.

Το κυριότερο πρόβλημα – απειλή για το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου αποτελούν τα φυσικά φαινόμενα, κυρίως κατά τη χειμερινή περίοδο οπότε ο Δήμος πλήττεται από έντονες χιονοπτώσεις που προκαλούν σημαντικά προβλήματα. Επιπλέον, ο Δήμος αντιμετωπίζει απειλές και έχει τεθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω των σεισμικών δονήσεων που επηρεάζουν την ευρύτερη περιοχή.

Όσον αφορά στα σχέδια πολιτικές προστασίας που εφαρμόζονται στο Δήμο υφίστανται σήμερα τα εξής:

- ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΗ/ΒΡΑΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΧΙΟΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΕΤΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

- ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΗ/ΒΡΑΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

- ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΔΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ «ΙΟΛΑΟΣ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Όσον αφορά στο **ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΗ/ΒΡΑΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΧΙΟΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΕΤΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ** με την κωδική ονομασία «ΒΟΡΕΑΣ», επιδιώκεται η άμεση και συντονισμένη απόκριση των εμπλεκόμενων φορέων σε Τοπικό επίπεδο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από την εκδήλωση Χιονοπτώσεων και Παγετού και την άμεση διαχείριση των συνεπειών τους. Προβλήματα από χιονοπτώσεις και παγετό παρατηρούνται στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου συνήθως από το δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Νοεμβρίου ως και τις αρχές Απριλίου και η εμφάνισή τους συνδέεται κυρίως με το υψόμετρο, δεδομένου ότι ο δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι κατ' εξοχήν ορεινός δήμος με υψόμετρο από 800μ και άνω και την απόσταση από τη θάλασσα

Ο κίνδυνος από την εκδήλωση χιονοστιβάδων, θεωρείται μικρός στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, δεδομένου ότι στις περιοχές που δύναται να εκδηλωθούν δεν υπάρχει κατά κανόνα ανθρωπογενής δραστηριότητα. Παρόλα αυτά, η εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού δύναται να προκαλέσει:

- εγκλωβισμούς ατόμων λόγω χιονοπτώσεων και παγετού, όπως για παράδειγμα κτηνοτρόφων, εκδρομέων, κυνηγών, κλπ.
- εγκλωβισμούς οδηγών και επιβατών στο οδικό δίκτυο

- ανάγκη αντιμετώπισης περιστατικών υγείας σε περιοχές όπου διαπιστωμένα έχει διακοπεί η κυκλοφορία στο οδικό δίκτυο από την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού
- διακοπές δικτύων κοινής ωφέλειας, με κυριότερες α) τη διακοπή στο δίκτυο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος με πολλαπλές επιπτώσεις στην καθημερινή διαβίωση (θέρμανση οικιών), στις επιχειρήσεις, στην παροχή υπηρεσιών, κλπ και β) τη διακοπή υδροδότησης
- αποκλεισμό οικισμών λόγω διακοπής κυκλοφορίας από την εκδήλωση εκτεταμένων χιονοπτώσεων και παγετού

Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η δρομολόγηση δράσεων για τη μείωση των επιπτώσεων από χιονοπτώσεις στο Δήμο Οροπεδίου όπως η Οργάνωση Γραφείου Πολιτικής Προστασίας, σύνταξη Μνημονίου Ενεργειών για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών και την Άμεση/Βραχεία Διαχείριση Συνεπειών από την Εκδήλωση Χιονοπτώσεων και Παγετού, έλεγχος καλής λειτουργίας και συντήρηση εξοπλισμού και μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση Χιονοπτώσεων και Παγετού, κατάρτιση μνημονίων συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς, με την μορφή Μητρώου Εργοληπτών (εταιρειών – φυσικών προσώπων) για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων προς ενίσχυση του έργου τους στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού, σύγκληση Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου του Δήμου για την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων από την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού κα. Επιπλέον, σημαντικός είναι ο σχεδιασμός:

- δράσεων αυξημένης ετοιμότητας στο Δήμο Οροπεδίου στην εκδήλωση έντονων καιρικών φαινομένων χιονοπτώσεων και παγετού (πχ ετοιμότητα προσωπικού και των μέσων των Δήμων για την άμεση αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού, συνεχή ενημέρωση των κατοίκων, αγροτών και κτηνοτρόφων)
- δράσεων για την αντιμετώπιση κινδύνων μετά την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού
- δράσεων για την άμεση/βραχεία διαχείριση συνεπειών μετά την εκδήλωση χιονοπτώσεων και παγετού
- συστήματος πολιτικής προστασίας του Δήμου και ορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων αρμόδιων στελεχών και οργάνων του Δήμου

Όσον αφορά στο **ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΗ/ΒΡΑΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ**, με την κωδική ονομασία «ΔΑΡΔΑΝΟΣ» επιδιώκεται η άμεση και συντονισμένη απόκριση

των εμπλεκόμενων φορέων σε Τοπικό επίπεδο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από την εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων και την άμεση διαχείριση των συνεπειών τους.

Η εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων δύναται να προκαλέσει:

- Τραυματισμούς και απώλειες ανθρώπινων ζώων και αίσθημα ανασφάλειας του πολίτη
- Καταστροφές στις υποδομές της χώρας
- Άμεσες και έμμεσες οικονομικές απώλειες από καταστροφές στις περιουσίες των πολιτών, στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία), σε διάφορες υποδομές της χώρας (δίκτυα ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιών κλπ.), καθώς και συνέπειες στον τουρισμό εν γένει.

Για την αντιμετώπιση των εν λόγω φαινομένων στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι αναγκαίος ο σχεδιασμός:

A] Δράσεων αυξημένης ετοιμότητας εν όψει επαπειλούμενου κινδύνου για την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων

B] Δράσεων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων

Προληπτικά, ο Δήμος μπορεί να προχωρήσει στα εξής έργα για την πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων:

- Τον έλεγχο και τη συντήρηση του δικτύου ομβρίων υδάτων των οδών αρμοδιότητας Δήμου
- Τον έλεγχο και τη συντήρηση του αντιπλημμυρικών έργων, αρμοδιότητας λειτουργίας και συντήρησης του Δήμου
- Τον έλεγχο και τη συντήρηση εγγειοβελτιωτικών έργων αρμοδιότητας Δήμου
- Τον προγραμματισμό και εκτέλεση νέων έργων αντιπλημμυρικής προστασίας

Επιπλέον, ο Δήμος μπορεί να δρομολογήσει ενδεικτικά προπαρασκευαστικές ενέργειες, όπως:

- Οργάνωση Γραφείου Πολιτικής Προστασίας
- Σύνταξη / επικαιροποίηση Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων του Δήμου

- Σύνταξη Μνημονίου Ενεργειών για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών και την Άμεση/Βραχεία Διαχείριση Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων
- Έλεγχος καλής λειτουργίας και συντήρηση εξοπλισμού και μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων
- Κατάρτιση μνημονίων συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων προς ενίσχυση του έργου του Δήμου στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων
- Σύσταση και συγκρότηση επιτροπών καταγραφής ζημιών του Δήμου για τη χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία Πλημμυρικών Φαινομένων
- Προσδιορισμός χώρων προσωρινής εναπόθεσης φερτών υλικών και μπαζών μετά από πλημμυρικά φαινόμενα
- Πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για τη λήψη μέτρων πρόληψης και αυτοπροστασίας από κινδύνους που προέρχονται από την εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων
- Σύγκληση του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου

Επιπλέον, σημαντικός είναι ο σχεδιασμός:

- δράσεων αυξημένης ετοιμότητας στο Δήμο Οροπεδίου στην εκδήλωση έντονων πλημμυρικών φαινομένων
- δράσεων για την αντιμετώπιση κινδύνων μετά την εκδήλωση ισχυρών βροχοπτώσεων – καταιγίδων
- δράσεων για την άμεση/βραχεία διαχείριση συνεπειών μετά την εκδήλωση ισχυρών βροχοπτώσεων – καταιγίδων
- συστήματος πολιτικής προστασίας του Δήμου και ορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων αρμόδιων στελεχών και οργάνων του Δήμου

Τέλος, με το ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΔΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ «ΙΟΛΑΟΣ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ επιδιώκεται η άμεση και συντονισμένη απόκριση των εμπλεκόμενων Φορέων σε Τοπικό επίπεδο για την υποστήριξη του έργου του Πυροσβεστικού Σώματος στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών και για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών λόγω δασικών πυρκαγιών και την άμεση διαχείριση των συνεπειών τους. Με βάση το ΠΔ 575/1980, ο Δήμος ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ δεν ανήκει στις ιδιαίτερα επικίνδυνες περιοχές της χώρας για την εκδήλωση πυρκαγιών σε δάση και δασικές εκτάσεις. Παρόλα αυτά δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι οι δασικές πυρκαγιές δύναται να προκαλέσουν τραυματισμούς και απώλειες ανθρώπινων ζώων, απώλειες στις περιουσίες των

πολιτών, άμεσες και έμμεσες απώλειες στον πρωτογενή τομέα (δασικά προϊόντα, γεωργία, κτηνοτροφία), καταστροφές σε υποδομές (δίκτυα ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιών κλπ.), καθώς και συνέπειες στη δασική αναψυχή και τον τουρισμό εν γένει. Είναι συνεπώς εύλογη η ανησυχία που υπάρχει και η σημασία που δίνεται στη διαχείριση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών, με δεδομένο ότι έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στις ανθρώπινες δραστηριότητες και συμβάλουν στη δημιουργία καταστροφικών πλημμυρών με ταυτόχρονη παράσυρση των ορεινών εδαφών προκαλώντας σταδιακή ερημοποίηση των πληγέντων περιοχών.

Για το λόγο αυτό, αν και ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι μικρός, είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων και ο σχεδιασμός:

Α] Δράσεων αυξημένης ετοιμότητας εν όψει επαπειλούμενου κινδύνου για την εκδήλωση δασικών πυρκαγιών

Β] Δράσεων υποστήριξης του πυροσβεστικού σώματος στο έργο της καταστολής δασικών πυρκαγιών

Γ] Δράσεων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών εξαιτίας δασικών πυρκαγιών

Τα προπαρασκευαστικά μέτρα και δράσεις πολιτικής προστασίας που συμβάλλουν στην ετοιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων που διαθέτει ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση δασικών πυρκαγιών, καθώς και την υποστήριξη του έργου του Πυροσβεστικού Σώματος για τον έλεγχο και την καταστολή τους, δρομολογούνται με εντολή Δημάρχου και προσδιορίζονται θεματικά στις παρακάτω ενότητες (ενδεικτικά):

- Οργάνωση Γραφείου Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.
- Σύνταξη ή επικαιροποίηση του Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών Εξ Αιτίας Δασικών Πυρκαγιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, με βάση τις οδηγίες σχεδίασης της παραγράφου 15.2 του Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών Εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών με την κωδική ονομασία «ΙΟΛΑΟΣ» (4η έκδοση),
- Σύνταξη μνημονίου ενεργειών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών εξ Αιτίας Δασικών Πυρκαγιών, από το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, βάσει των δράσεων που προβλέπονται στο παρόν Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξ Αιτίας Δασικών Πυρκαγιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

- Συνεργασία με τους Προέδρους Τοπικών Κοινοτήτων για την τήρηση καταλόγου των μέσων και του ανθρώπινου δυναμικού που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας.
- Συντήρηση εξοπλισμού και μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη του έργου της καταστολής των δασικών πυρκαγιών που διενεργείται με ευθύνη του Π.Σ., καθώς και για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών λόγω δασικών πυρκαγιών.
- Κατάρτιση μνημονίων συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων προς ενίσχυση του έργου τους στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών λόγω δασικών πυρκαγιών, καθώς και στην υποστήριξη του έργου του Πυροσβεστικού Σώματος για τον έλεγχο και την καταστολή τους,
- Ενημέρωση του κοινού για τη λήψη μέτρων πρόληψης και αυτοπροστασίας από κινδύνους που προέρχονται από δασικές πυρκαγιές
- Σύσταση και συγκρότηση επιτροπών καταγραφής ζημιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για την χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία δασικών πυρκαγιών (προνοιακό επίδομα)
- Εγκατάσταση και συντήρηση πυροσβεστικών υδροστομιών για κατάσβεση πυρκαγιάς ή πλήρωση πυροσβεστικών οχημάτων, στο πλαίσιο λειτουργίας της υπηρεσίας ύδρευσης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου
- Σύγκληση του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου (ΣΤΟ).

Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός:

- Δράσεων αυξημένης ετοιμότητας του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για τις περιοχές που το επόμενο 24-ωρο είναι μεγάλη η επικινδυνότητα εκδήλωσης και εξάπλωσης δασικών πυρκαγιών
- Δράσεων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών μετά την εκδήλωσή τους
- Δράσεων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στην άμεση/βραχεία διαχείριση συνεπειών από εκδήλωση πυρκαγιών
- Συστήματος κινητοποίησης πολιτικής προστασίας

Τέλος, επισημαίνεται ότι σήμερα και έως τις 31/3/2025, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου και συγκεκριμένα οι Δημοτικές Κοινότητες Κάτω Μετοχίου, Πλάτης, Ψυχρού, Καμινακίου, Αβρακόντε, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Κωνσταντίνου, Μαρμακέτων, Τζερμιάδων και Λαγού, εξακολουθούν να είναι σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και εξακολουθεί το έργο διαχείρισης των συνεπειών που προέκυψαν λόγω της ισχυρής σεισμικής δόνησης που εκδηλώθηκε στις 27-09-2021 στην παραπάνω περιοχή.

Στο πλαίσιο ενίσχυσης της πολιτικής προστασίας του Δήμου Οροπεδίου έχει υποβληθεί πρόταση χρηματοδότησης του έργου: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ από το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΤΑ ΑΪΚΑΙ ΒΪΒΑΘΜΟΥ του Υπουργείου Εσωτερικών. Ειδικότερα, το έργο αφορά σε προμήθειες ηλεκτρολογικού υλικού, ελαστικών - αεροθαλάμων οχημάτων και μηχανημάτων, για αποκατάσταση ζημιών - Συντηρήσεις αντλιοστασίων (μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων), αντλιοσθητικών αλυσίδων οχημάτων και μηχανημάτων, ανταλλακτικών Μεταφορικών μέσων αποκατάστασης ζημιών, για επισκευή παραδοσιακών ανεμόμυλων, για επισκευή και συντήρηση μεταφορικών μέσων και λοιπών μηχανημάτων, καθώς και πρόσληψη έκτακτου προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων προκειμένου να αντιμετωπιστούν και να διαχειριστούν οι συνέπειες που προέκυψαν από τα έντονα καιρικά φαινόμενα (έντονες βροχοπτώσεις, κατολισθήσεις κλπ) που εκδηλώθηκαν στις 06-04-2019 και αποφασίστηκε η παράταση έως και 09 Απριλίου 2025 της Κήρυξης σε κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής Προστασίας της περιοχής του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου σύμφωνα με την αρ. πρωτ Α4507/09-10-2024 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας (ΑΔΑΨμ1046ΝΠΙΘ-Ψ4Λ), καθώς και από την ισχυρή σεισμική δόνηση που εκδηλώθηκε στις 27-09-2021 και αποφασίστηκε η παράταση έως και 31/03/2025 της Κήρυξης σε κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής Προστασίας των Δημοτικών Κοινοτήτων Κάτω Μετοχίου, Πλάτης, Ψυχρού, Καμινακίου, Αβρακόντε, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Κωνσταντίνου, Μαρμακέτων, Τζερμιάδων και Λαγού, του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου σύμφωνα με την αρ πρωτ Α4506/27-09-2024 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας (ΑΔΑ: 6Λ5Κ46ΝΠΙΘ-503).

1.3 Υποδομές & Δίκτυα

1.3.1 Υποδομές Ύδρευσης, Αποχέτευσης & Διαχείρισης Όμβριων

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου διαθέτει ένα εκτεταμένο δίκτυο ύδρευσης το οποίο καλύπτει το σύνολο του Δήμου. Παρόλα αυτά σε πολλά σημεία του χρίζει αντικατάστασης εξαιτίας της παλαιότητας του και των φθορών που έχει υποστεί. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο μέρος του υφιστάμενου δικτύου είναι κατασκευασμένο μόνο από αμιαντοσωλήνες, παρουσιάζει συχνές θραύσεις των σωλήνων και διαρροές σε διάφορα σημεία του, που οφείλονται κυρίως στην παλαιώση και σε μη σωστές συνδέσεις των αγωγών, με αποτέλεσμα το ποσοστό διαρροών να υπερβαίνει το 25% . Οι ζώνες υδροδότησης με το υπάρχον δίκτυο δεν λειτουργούν πάντα ανεξάρτητα μιας και οι δικλείδες ελέγχου που χωρίζουν τις ζώνες, λόγω παλαιότητας, δεν λειτουργούν όλες ή δεν υπάρχουν. Επίσης, ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα που δημιουργείται συχνά είναι ότι, σε περίπτωση βλάβης, δεν μπορεί να γίνει γρήγορη εκκένωση του υπάρχοντος δικτύου μιας και υπάρχουν ελάχιστοι εκκενωτές στο υφιστάμενο δίκτυο, ενώ ταυτόχρονα δεν υδροδοτείται μεγάλο τμήμα του κάθε οικισμού

Στο Δήμο σήμερα λειτουργούν τέσσερις (4) γεωτρήσεις, χρειάζεται σύνδεση του δικτύου με μια νέα γεώτρηση στο Ψυχρό, ενώ έχει υποβληθεί και πρόταση χρηματοδότησης από το ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ για ανόρυξη υφιστάμενης γεώτρησης ΟΤ 19 στην περιοχή Βιδιανής καθώς και την αναβάθμιση του εξοπλισμού γεώτρησης Τζερμιάδου. Σκοπός της κατασκευής της νέας γεώτρησης είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση του δικτύου, με τη αύξηση της διαθεσιμότητας και τη βελτίωση της ποιότητας του παρεχόμενου νερού, ειδικά σε ημέρες και ώρες υψηλής ζήτησης, όπου σήμερα δεν επαρκεί. Με την αύξηση της ικανότητας άντλησης νερού και την ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας του, θα μπορεί να ικανοποιείται η ζήτηση σε όλους τους υφιστάμενους αλλά και σχεδιαζόμενους αγωγούς διανομής, ενώ παράλληλα θα μπορούν να αυξηθούν με καλύτερη κατανομή οι ημερήσιες ώρες άντλησης. Στόχος του έργου είναι η αντιμετώπιση του φαινομένου της λειψυδρίας μέσω της βελτίωσης του επιπέδου διαχείρισης των υδάτων και της βελτίωσης των υποδομών παροχής πόσιμου νερού.

Επιπλέον, έχει υποβληθεί πρόταση χρηματοδότησης του έργου: «ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ, ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙ, ΜΑΡΜΑΚΕΤΟ, ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ» στη "Δράση 2.5.1.2 –Συμπλήρωση / Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης (νέες πράξεις)". Με την προτεινόμενη πράξη θα γίνει αντικατάσταση των παλαιωμένων από σιδηροσωλήνες, αγωγών ύδρευσης στους οικισμούς Άγιος Γεώργιος, Αβρακόντε, Μέσα Λασιθί, Μαρμακέτο του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου. Η αντικατάσταση των εν λόγω δικτύων κρίνεται απαραίτητη διότι το υπάρχον δίκτυο είναι κατασκευασμένο από σιδηροσωλήνες, που λόγω παλαιότητας, παρουσιάζουν συχνά διαρροές.

Αποτελεί πλέον αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το πόσιμο νερό όχι μόνο λιγοστεύει δραματικά σε ολόκληρο τον πλανήτη αλλά ολόένα και περισσότερο αναδεικνύεται η ανάγκη καλύτερης διαχείρισης του, σε όλα τα επίπεδα, ώστε να εξασφαλιστεί η επάρκεια αλλά και η ποιότητα του. Με την αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης στους παραπάνω αναφερόμενους οικισμούς, θα ελαχιστοποιηθούν στο ελάχιστο οι αφανείς διαρροές (που αυτή τη στιγμή είναι πάνω από 25%), θα βελτιωθεί κατά πολύ η υδροδότηση όλων των περιοχών της ευρύτερης περιοχής, ενώ παράλληλα θα βελτιωθεί και η ποιότητα του πόσιμου νερού. Η νέα όδευση στοχεύει στην δημιουργία περισσότερων δικτύων σε κάθε οικισμό. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα είναι ευκολότερη η συντήρηση του δικτύου καθώς και η επιδιόρθωση των μελλοντικών βλαβών εφόσον θα υπάρχουν περισσότερες δικλίδες ελέγχου.

Στο πλαίσιο γενικότερης βελτίωσης των υποδομών ύδρευσης του Δήμου υλοποιείται σήμερα χρηματοδοτούμενο έργο για τις «ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΕΛΕΓΧΟΥ - ΤΗΛΕΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΔΙΑΡΡΟΩΝ ΜΕΤΡΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ» από το ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι. Το έργο περιλαμβάνει συνοπτικά τις κάτωθι εργασίες:

- Λεπτομερή Σχεδιασμό του προσφερόμενου ολοκληρωμένου συστήματος.
- Προμήθεια και εγκατάσταση του ηλεκτρονικού υλικού (Server, Client, εκτυπωτές, οθόνη προβολής, κ.λ.π.) του Κεντρικού Σταθμού Ελέγχου (ΚΣΕ) όπως αυτά αναφέρονται στα τεύχη.
- Προμήθεια και εγκατάσταση των 26 Τοπικών Σταθμών Ελέγχου Δεξαμενών, στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου
- Προμήθεια και εγκατάσταση των 2.891 Σταθμών ελέγχου Κατανάλωσης (ΣΕΚ), στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου
- Προμήθεια και εγκατάσταση όλου του λογισμικού που απαιτείται για την λειτουργία του Συστήματος.
- Προμήθεια και εγκατάσταση όλου του εξοπλισμού επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των όποιων αναμεταδοτών απαιτηθούν για την απρόσκοπτη και αδιάλειπτη λειτουργία του Συστήματος, καθώς και την υποβολή των αιτήσεων για την χορήγηση των εγκρίσεων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες των επικοινωνιακών συστημάτων ή όποιες άλλες Υπηρεσίες ή Φορείς απαιτούνται.
- Προμήθεια και εγκατάσταση όσων οργάνων – συσκευών - εξαρτημάτων αναφέρονται στη μελέτη (μετρητές στάθμης, παροχής, πίεσης, κ.λ.π.)
- Εργοστασιακές δοκιμές αποδοχής και δοκιμές αποδοχής επί τόπου (επιτόπια τεστ).
- Δοκιμές ολοκλήρωσης των εργασιών και παράδοσης του Συστήματος.
- Παράδοση σχεδίων, εγχειριδίων λειτουργίας και συντήρησης (τεκμηρίωση).
- Εκπαίδευση του προσωπικού της Υπηρεσίας στις λειτουργίες, την υποστήριξη και τη συντήρηση του Συστήματος.
- Λειτουργία και υποστήριξη του συστήματος κατά την δοκιμαστική λειτουργία.
- Δωρεάν εγγύηση/ συντήρηση καλής λειτουργίας για το διάστημα μετά την Οριστική Ποσοτική και Ποιοτική Παραλαβή της προμήθειας (Συστήματος)

όσον αφορά στο δίκτυο αποχέτευσης και διαχείρισης ομβρίων, στο Δήμο Οροπεδίου δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο αποχετευτικό σύστημα που να καλύπτει το σύνολο των οικισμών. Η ολοκλήρωση του αποχετευτικού συστήματος είναι σε εξέλιξη και έως σήμερα έχει ολοκληρωθεί στο Ψυχρό. Στους οικισμούς Μαγουλά, Πλάτη, Καμινάκι, Τζερμιάδο, Λαγού Πινακιανό και Άγιος Κωνσταντίνος έχει ολοκληρωθεί στο 50% και σε μεγαλύτερο ποσοστό στους οικισμούς Άγιο Γεώργιο και Μέσα Λασιθί.

Εν γένει, μπορεί να σημειωθεί ότι όσον αφορά στις υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης, ο Δήμος Οροπεδίου αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση τους. Στον

επόμενο πίνακα παρατίθενται τα έργα που υλοποιούνται / έχουν υλοποιηθεί σήμερα στο Δήμο και αφορούν στον εν λόγω τομέα.

Πίνακας 7: Έργα υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης & διαχείρισης όμβριων

ΕΡΓΟ	ΕΙΔΟΣ	ΦΑΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Διευθέτηση όμβριων στους οικισμούς του Δήμου.	ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
Προμήθεια Εγκατάστασης και θέση σε λειτουργία Συστήματος Τηλε-ελέγχου - Τηλεχειρισμού και Ανίχνευσης Διαρροών Μετρητικών Διατάξεων Κατανάλωσης των Δικτύων Ύδρευσης Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
Αντικατάσταση αγωγού ύδρευσης από Ι.Μ. Κρουσταλénιας έως όρια Μαρμακέτου	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗ
Κατασκευή αποχέτευσης Λυμάτων & ομβρίων στον οικισμό Μέσα Λασιθάκι	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
Επέκταση αποχέτευσης λυμάτων οικισμού Μαγουλά	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
Συντηρήσεις αντλιοστασίων (μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων)	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
Προμήθεια και εγκατάσταση δυο αυτόνομων μονάδων παραγωγής και διάθεσης πόσιμου ύδατος (water kiosks) του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
ΥΠΟΕΡΓΟ 3: Προμήθεια και Εγκατάσταση δεξαμενής στο Ψυχρό	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
Προμήθεια υδροδοτικών δεξαμενών για την ενίσχυση του συστήματος υδροδότησης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
Σύνδεση οικισμού Μαγουλά Γεώτρησης Ψυχρού με το Περιφερειακό δίκτυο ύδρευσης στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
Επισκευές και συντηρήσεις και λειτουργεία υδραυλικών εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας του Δήμου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ, ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙ, ΜΑΡΜΑΚΕΤΟ, ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
Εκτέλεση εργασιών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της Λειψυδρίας στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

1.3.2 Γραμμές υψηλής τάσης

Στο Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2030, το οποίο υποβλήθηκε για έγκριση στη ΡΑΕ, ο ΑΔΜΗΕ ενσωμάτωσε τα σχόλια φορέων της αγοράς ενέργειας και έκανε προσαρμογές με στόχο την ταχύτερη και αποδοτικότερη μεταβολή του

ενεργειακού μείγματος της χώρας ως αποτέλεσμα της απολιγνιτοποίησης. Συνολικά, θα προστεθούν στο υφιστάμενο Σύστημα Μεταφοράς 5.000 νέα χιλιόμετρα ηλεκτρικών διασυνδέσεων, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων θα είναι υποθαλάσσιες. Η πρώτη φάση του επενδυτικού προγράμματος, που ολοκληρώνεται το 2024, περιλαμβάνει έργα 1,6 δισ. ευρώ. Ειδικότερα, σημαντικά έργα που αφορούν την Κρήτη, είναι τα ακόλουθα:

- **Διασύνδεση Κρήτης-Πελοποννήσου:** Το έργο, ύψους 350 εκατ. ευρώ, ολοκληρώνεται εντός του 2020 με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της ΕΕ.
- **Διασύνδεση Κρήτης-Αττικής:** Την περίοδο 2021-2024 οι επενδύσεις για το έργο -που πρόκειται να ενταχθεί στο ΕΣΠΑ- θα φτάσουν τα 781 εκατ. ευρώ με στόχο ολοκλήρωσης της διασύνδεσης το 2023. Μαζί με το τμήμα που θα υλοποιηθεί το 2020, ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 1 δισ. ευρώ.

Εικόνα 10: Διασυνδεδεμένο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ΑΔΜΗΕ έως το 2030

1.3.3 Διαχείριση Απορριμμάτων

Σύμφωνα με το ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (Δεκέμβριος 2022), ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι υπεύθυνος για τη συλλογή των στερεών αποβλήτων από το σύνολο του Δήμου ενώ το μεγαλύτερο μέρος των συλλεγόμενων ΑΣΑ που αποτελούν σύμμεικτα, μεταφέρονται στο Χώρο Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ) Χερσονήσου βρίσκονται στη θέση «Πυργιά» της Δημοτικής Ενότητας Χερσονήσου. Όσον αφορά στις υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, περιλαμβάνουν τις εξής:

- Μέσα προσωρινής αποθήκευσης και συλλογής, ήτοι κάδους σύμμεικτων απορριμμάτων και αποβλήτων συσκευασιών

- Οχήματα συλλογής, ήτοι απορριματοφόρα
- Εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων συσκευασιών και συγκεκριμένα το ΚΔΑΥ Ηρακλείου
- Χώροι τελικής διάθεσης σύμμεικτων, ογκωδών και λοιπών ρευμάτων και συγκεκριμένα τον ΧΥΤΑ Χερσονήσου, ενώ το υπόλειμμα του ΚΔΑΥ οδηγείται στο ΧΥΤΑ Πέρα Γαληνών

Ο Δήμος δεν διαθέτει δικές του υποδομές επεξεργασίας και διάθεσης απορριμμάτων καθώς εξυπηρετείται από τον Χ.Υ.Τ.Α Χερσονήσου και το ΚΔΑΥ Ηρακλείου, ενώ διαθέτει αμαξοστάσιο για την στάθμευση των μέσων συλλογής και μεταφοράς των δημοτικών αποβλήτων σε γήπεδο εμβαδού 1.000 m². Τα γραφεία προσωπικού στεγάζονται εντός των γραφείων τεχνικής υπηρεσίας. Επιπλέον, ο Δήμος διαθέτει και μία σειρά λοιπών οχημάτων και εξοπλισμού που συνεισφέρουν στη λειτουργία της υπηρεσίας καθαριότητας. Για την συλλογή των οικιακών δημοτικών αποβλήτων χρησιμοποιούνται Κυλιόμενοι Κάδοι Οικιακών Αποβλήτων (Κ.Κ.Ο.Α) σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΚΥΑ 114218/1997, ενώ για τη συλλογή μικροαπορριμμάτων χρησιμοποιούνται καλάθια τοποθετημένα σε κατάλληλες θέσεις εντός των πόλεων και των οικισμών του Δήμου

Οι παραγόμενες ποσότητες ΑΣΑ του Δήμου παρουσιάζουν διακυμάνσεις ανά έτος, ενώ η χωριστή συλλογή και η ανακύκλωση βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Σε κάθε περίπτωση στον Δήμο υλοποιούνται προγράμματα διαλογής στην πηγή με συνεργαζόμενα ΣΕΔ και λοιπούς φορείς. Τα κύρια χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης στο πλαίσιο της διαχείρισης ΑΣΑ του Δήμου αναλύεται στις επόμενες ενότητες.

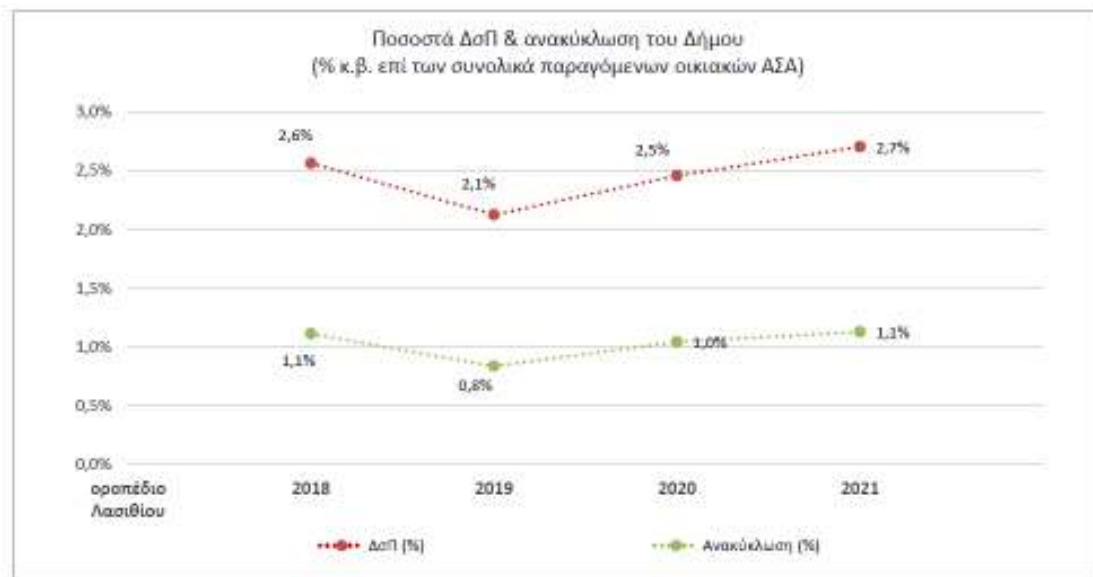
Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου δραστηριοποιείται στη συλλογή και μεταφορά των αστικών στερεών αποβλήτων σε όλη την εδαφική περιφέρεια του Δήμου που περιλαμβάνει τις 11 Κοινότητες του.

Οι παραγωγοί των αποβλήτων είναι το σύνολο των κατοίκων και επισκεπτών του Δήμου καθώς και το σύνολο των ξενοδοχειακών, εμπορικών, βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου. Τα απορρίμματα οικιακού τύπου (ή προσομοιάζοντα με οικιακά) συλλέγονται με ειδικά οχήματα και μεταφέρονται στον Χ.Υ.Τ.Α Χερσονήσου. Τα ανακυκλώσιμα υλικά οδηγούνται στο Κέντρο Διαλογής και Ανάκτησης Υλικών (ΚΔΑΥ) Ηρακλείου, ενώ τα υπολείμματα της ανακύκλωσης από το ΚΔΑΥ οδηγούνται στον ΧΥΤΑ Πέρα Γαληνών. Για το 2021, οι ποσότητες των παραγόμενων ΑΣΑ στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 1.293,56 tn (ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, Δεκέμβριος 2022).

Πίνακας 8: Παραγωγή ΑΣΑ 2018 - 2021

Έτος	Σύμμεικτα	Ογκώδη	Απόβλητα συσκευασιών			Χωριστή συλλογή Γυαλιού	Μπαταρίες	ΑΗΗΕ	Λαμπτήρες	Επικίνδυνα απόβλητα	Απόβλητα από τον καθαρισμό καμινάδων	Σύνολο προς ΧΥΤΑ	Σύνολο παραγόμενων ΑΣΑ
			Μικτά	Υπόλειμμα	Καθαρά Ανακύκλωση								
2018	1.139,71	0	30,00	17,00	13,00	0	0	0	0	0	0	1.156,71	1.169,71
2019	1.289,24	0	28,00	17,00	11,00	0	0	0	0	0	0	1.306,24	1.317,24
2020	1.309,65	0	33,00	19,00	14,00	0	0	0	0	0	0	1.328,65	1.342,65
2021	1.258,56	0	35,00	20,41	14,59	0	0	0	0	0	0	1.278,97	1.293,56

Διάγραμμα 8: Ποσοστά ΔσΠ και ανακύκλωσης (% κ.β. επί των συνολικά παραγόμενων οικιακών ΑΣΑ) του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Από τα άνω στοιχεία, παρατηρείται ότι οι ποσότητες των συνολικά παραγόμενων αποβλήτων στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου παρουσιάζουν μια διακύμανση μεταξύ των ετών 2019-2021. Για το έτος 2021, το 2,7% κ.β. των συνολικών παραγόμενων ΑΣΑ συλλέγεται χωριστά, ενώ το υπόλοιπο (97,3%) αποτελεί σύμμεικτα ΑΣΑ. Η ανακύκλωση για το ίδιο έτος υπολογίζεται σε 1,1%. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η προβλεπόμενη σύσταση και εκτίμηση παραγόμενων ποσοτήτων ΑΣΑ Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για το έτος 2025.

Πίνακας 9: Σύσταση και εκτίμηση παραγόμενων ποσοτήτων ΑΣΑ Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για το έτος 2025

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΣΑ	Ποιοτική σύσταση (%)	Ποσότητες 2025 (t)
Οργανικά	39,12%	514,38
Απόβλητα κουζίνας	34,04%	447,58
Απόβλητα κήπων/πράσινα	3,91%	51,41
Βρώσιμα λίπη & έλαια	1,17%	15,38
Χαρτί / Χαρτόνι	22,75%	299,13
Χαρτί – Χαρτόνι συσκευασίας	2,71%	35,63
Χαρτί – Χαρτόνι πλην συσκευασίας	20,04%	263,50
Πλαστικό	16,26%	213,80
Πλαστικό συσκευασίας	3,24%	42,60
Πλαστικό πλην συσκευασίας	13,02%	171,20
Μέταλλα Fe	3,34%	43,92
Μέταλλα Al	1,43%	18,80
Μέταλλα σύνολο	4,77%	62,72
Μέταλλο συσκευασίας	0,66%	8,68

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΣΑ	Ποιοτική σύσταση (%)	Ποσότητες 2025 (t)
Μέταλλο πλην συσκευασίας	4,11%	54,04
Γυαλί	5,14%	67,58
Γυαλί συσκευασίας	2,00%	26,30
Γυαλί πλην συσκευασίας	3,14%	41,29
Ξύλο	2,20%	28,93
Υφάσματα	3,21%	42,21
ΑΗΗΕ	2,20%	28,93
ΜΠΕΑ	0,10%	1,31
Ογκώδη	4,00%	52,60
Λοιπά	0,25%	3,29
Σύνολο	100%	1.314,88

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου είναι υπεύθυνος για τη συλλογή και μεταφορά των αστικών στερεών μη επικινδύνων αποβλήτων. Τα σύμμεικτα αστικά απόβλητα οδηγούνται στο Χ.Υ.Τ.Α Χερσονήσου, ενώ τα ανακυκλώσιμα οδηγούνται στο ΚΔΑΥ Ηρακλείου. Υπεύθυνος φορέας (ΦοΔΣΑ) για την Υγειονομική Ταφή Αποβλήτων στο Χ.Υ.Τ.Α Χερσονήσου είναι ο Φο.Δ.Σ.Α Βόρειας Πεδιάδας Α.Ε.

Στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου υλοποιείται μία σειρά δράσεων χωριστής συλλογής ενώ δρομολογούνται νέες δράσεις προς εφαρμογή, καθώς και σχεδιάζονται άλλες που αναμένεται συνολικά να συνεισφέρουν στην αύξηση της χωριστής συλλογής και της ανακύκλωσης που επιτυγχάνεται στον Δήμο.

Όσον αφορά στις υφιστάμενες δράσεις του Δήμου, η αποκομιδή τόσο των σύμμεικτων όσο και των ανακυκλώσιμων γίνεται αποκλειστικά από το Δήμο. Οι υφιστάμενες δράσεις χωριστής συλλογής του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου υλοποιούνται είτε σε συνεργασία με εγκεκριμένα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), είτε με άλλους αδειοδοτημένους φορείς, είτε ανεξάρτητα, που αφορούν τις εξής:

Τελική Διάθεση: Τα σύμμεικτα υπολείμματα που συλλέγονται στον πράσινο κάδο, οδηγούνται απευθείας με τα αντίστοιχα οχήματα μεταφοράς στον ΧΥΤΑ Χερσονήσου. Οι εγκαταστάσεις του Χ.Υ.Τ.Α Χερσονήσου βρίσκονται στη θέση «Πυργιά» της Δημοτικής Ενότητας Χερσονήσου. Υποδέχεται και διαχειρίζεται τα απορρίμματα του Δήμου Χερσονήσου καθώς και των όμορων Δήμων Μινώα Πεδιάδος και Οροπεδίου Λασιθίου. Εκτός των στερεών αποβλήτων, υποδέχεται και διαχειρίζεται τη λυματολάσπη που παράγεται από τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων της Δ.Ε.Υ.Α Χερσονήσου που λειτουργούν στις Δημοτικές Ενότητες Χερσονήσου και Μαλίων. Στους χώρους του ΧΥΤΑ έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί τεμαχιστής ογκοδών, στερεών απορριμμάτων. Ο τεμαχιστής μπορεί να διαχειριστεί στερεά υλικά όπως πλαστικά, ξύλινες κατασκευές, στρώματα, έπιπλα κ.λπ. Όσον αφορά το υπόλειμμα της ανακύκλωσης (ΚΔΑΥ Ηρακλείου), αυτό διατίθεται στο ΧΥΤΑ Πέρα Γαληνών.

Χωριστή συλλογή συσκευασιών: Ο Δήμος έχει συνάψει σύμβαση συνεργασίας με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης Α.Ε. (ΕΕΑΑ) από το 2018 για τη χωριστή συλλογή αποβλήτων συσκευασιών στο σύνολο του Δήμου, προμηθευόμενος συνολικά 23 μπλε κάδους. Αποδέκτης των συλλεγόμενων αποβλήτων συσκευασίας μέσω του δικτύου των μπλε κάδων είναι το ΚΔΑΥ Ηρακλείου.

Ανταποδοτική ανακύκλωση: Ο Δήμος έχει σύμβαση με την «Ανταποδοτική Ανακύκλωση» για την υλοποίηση δράσεων χωριστής συλλογής αποβλήτων συσκευασιών από το 2014.

Χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων: Τα πράσινα απόβλητα που παράγονται από τη συντήρηση πάρκων και άλλων δημόσιων χώρων πρασίνου, συλλέγονται από αδειοδοτημένη ιδιωτική επιχείρηση και οδηγούνται στον ΧΥΤΑ. Οι εκτιμώμενες ποσότητες πρασίνων που οδηγούνται για διάθεση ανέρχονται περίπου σε 10 tn. Δεν εφαρμόζεται ξεχωριστή συλλογή βιοαποβλήτων τροφίμων.

Χωριστή συλλογή ΑΗΗΕ, λαμπτήρων και μπαταριών: Ο Δήμος δεν έχει συνάψει σύμβαση με κάποιο ΣΕΔ για τη διαχείριση των ΑΗΗΕ. Αντίθετα, ο δήμος συνεργάζεται με το σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης για τα απόβλητα φορητών ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών ΑΦΗΣ (μπαταρίες), με σύμβαση που βρίσκεται σε ισχύ από το 2004.

Χωριστή συλλογή Ογκωδών αποβλήτων: Η Αποκομιδή και μεταφορά ογκωδών δημοτικών (αστικών) αποβλήτων πραγματοποιείται με ειδικά φορητά οχήματα της αρμόδιας υπηρεσίας Καθαριότητας του Δήμου. Τα ογκώδη απόβλητα διατίθενται στο ΧΥΤΑ Χερσονήσου. Οι ποσότητες που οδηγήθηκαν στο ΧΥΤ για το έτος 2021 ανέρχονται σε 30 τόνους.

ΑΕΚΚ: Η μικροποσότητες ΑΕΕΚ οδηγούνται στο ΧΥΤΑ Χερσονήσου.

Όσον αφορά σε προβλεπόμενες / προγραμματισμένες δράσεις διαχείρισης αποβλήτων, η σημαντικότερη αφορά στη χωριστή συλλογή και διαχείριση Βιοαποβλήτων. Παρά το γεγονός ότι ο δήμος δεν υλοποιεί δράσεις χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων, είχε ξεκινήσει ενέργειες για την οργάνωση και λειτουργία δικτύου καφέ κάδου.

Σήμερα, σύμφωνα με στοιχεία της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου, λειτουργούν γωνίες ανακύκλωσης στον Άγιο Γεώργιο και στο Τζερμιάδων αλλά τη διαχείριση αυτών έχει ο ΕΣΔΑΚ, υφίσταται ανακύκλωση ενδυμάτων - υποδημάτων στο Τζερμιάδων (recycle), ανακύκλωση λαμπτήρων (φωτοκύκλωση) σε σχολεία, Δημαρχείο και ΚΕΠ και μπαταριών εντός σχολείων, Δημαρχείου και σε υπηρεσίες.

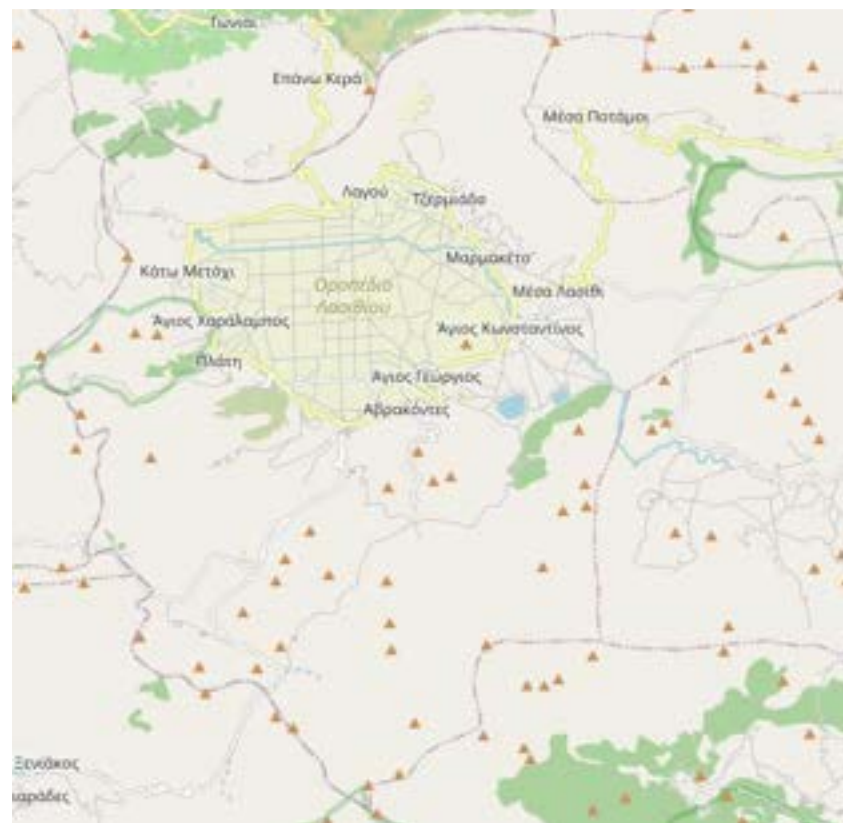
Επιπλέον, ο Δήμος έχει προβεί σε διαδικασίες ωρίμανσης ενός Πράσινου Σημείου, το οποίο έως σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί.

1.3.4 Μεταφορές & Οδικό Δίκτυο

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου συνδέεται με τις υπόλοιπες περιοχές του Νομού Λασιθίου και της Κρήτης μέσω του οδικού δικτύου. Το κύριο οδικό δίκτυο συνδέει το Οροπέδιο με την πόλη του **Άγιου Νικολάου** και άλλες περιοχές του νησιού, ενώ το ορεινό ανάγλυφο της περιοχής καθιστά την πρόσβαση πιο δύσκολη σε ορισμένα σημεία.

Στην επόμενη εικόνα αποτυπώνεται το οδικό δίκτυο του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, όπως αντλήθηκε από την εφαρμογή OpenStreetMap (<https://www.openstreetmap.org/#map=14/35.18433/25.45403>). Σύμφωνα με το χάρτη υπάρχει μια κύρια (περιμετρική οδός), αγροτικοί / δασικοί δρόμοι και μονοπάτια.

Εικόνα 11: Οδικό Δίκτυο Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

- Αυτοκινητόδρομος
- Κύρια οδός
- Αγροτικός / Δασικός δρόμος
- Μονοπάτι για Άλογα
- Ποδηλατόδρομος
- Μονοπάτι
- Σιδηρόδρομος
- Υπόγειος Σιδηρόδρομος
- Ελαφρύς σιδηρόδρομος
- Τραμ
- Τηλεφερίκ - Αναβατήρας
- Διάδρομος
- Αεροδρομίου - Τροχόδρομος
- Πίστα προσγείωσης αεροδρομίου
- Διοικητικό όριο
- Λίμνη - Τσιμιστήρας
- Σώμα νερού με διαλείπουσα ροή
- Παγετώνας
- Υφαλος
- Έλος

1.3.5 Τηλεπικοινωνίες & Ευρυζωνικότητα

Ο Δήμος καλύπτεται στο σύνολο του από δίκτυο WIFI και δίκτυο κινητής τηλεφωνίας. Υφίσταται κεραία δικτύου κινητής τηλεφωνίας στο Χωριό Πλατή και Σελί Αμπέλου και μετεωρολογικός σταθμός στο Δημαρχείο.

Σημαντικό πρόβλημα υφίσταται όσον αφορά στην κάλυψη του Δήμου όσον αφορά στο δίκτυο τηλεόρασης.

1.3.6 Δίκτυο Οδοφωτισμού

Το σύνολο του Δήμου καλύπτεται από δίκτυο οδοφωτισμού, το οποίο όμως είναι παλαιάς τεχνολογίας με συμβατικούς λαμπτήρες και χρίζει αντικατάστασης από λαμπτήρες νέας τεχνολογίας. Σήμερα, σύμφωνα με στοιχεία της Τεχνικής Υπηρεσίας έχει γίνει ανάθεση εκπόνησης μελέτης για την αντικατάσταση του δικτύου οδοφωτισμού.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι έχει ξεκινήσει υπογειοποίηση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας σε αρκετά σημεία του Δήμου.

1.4. Χωροταξικός Σχεδιασμός

1.4.1 Υφιστάμενο Ρυθμιστικό-Πολεοδομικό Πλαίσιο Κρήτης

Το μοντέλο χωρικής οργάνωσης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου διέπεται καταρχήν από το «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης – ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης» (ΦΕΚ 1486/τ. Β' 10.10.2003), όπου ο Δήμος Οροπεδίου ανήκει στην στα οικιστικά κέντρα 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου, εξαιτίας του ιδιαίτερου ανάγλυφου της περιοχής.

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης στοχεύει:

- Στην εναρμόνιση με τα εγκεκριμένα ή υπό διαμόρφωση κείμενα του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και την εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών προτεραιοτήτων και επιλογών τους σε επίπεδο της Περιφέρειας
- Την προώθηση της αειφόρου, ισόρροπης και διαρκούς ανάπτυξης της Περιφέρειας, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές της ιδιαιτερότητες
- Στην ενσωμάτωση των κατευθύνσεων του περιφερειακού προγράμματος δημόσιων επενδύσεων, των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης καθώς και άλλων γενικών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας

- Στην εξασφάλιση της ικανότητας τους να αποτελέσουν βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επι μέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του περιφερειακού χώρου.
- Στην εξασφάλιση κατευθύνσεων για τα μεγάλα αστικά συγκροτήματα για τα οποία απαιτούνται ρυθμιστικά σχέδια για την οικιστική τους οργάνωση και για την προστασία του περιβάλλοντος
- Στην εξασφάλιση της ικανότητας τους να λειτουργούν ως κατευθυντήρια πλαίσια στα κατώτερα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΠΕΡΠΟ και ΖΟΕ) εξασφαλίζοντας τη συνεκτική διαχείριση του χώρου
- Στην εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών προτεραιοτήτων ως επιλογών των χωρικών κατευθύνσεων αναφορικά με τις περιοχές στις οποίες θα ενεργοποιούνται τα εργαλεία και οι μηχανισμοί του Ν. 2742/1999 ειδικότερα δε οι Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων, τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων και τέλος οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
- Στον καθορισμό προγράμματος δράσης στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες ενέργειες για την εφαρμογή των προτάσεων των ΠΠΧΣΑΑ, ρυθμίσεις, μέτρα και προγράμματα, το κόστος και οι πηγές χρηματοδότησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και οι φορείς και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων.

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης δίδονται κατευθύνσεις για την προστασία και την ανάδειξη φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και οι περιοχές με 'φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου συγκροτούν εννέα ζώνες από τις οποίες σε δυο στο Νομό Λασιθίου υπάγεται ο Δήμος Οροπεδίου.

Στην ως άνω ζώνη (όπως και τις υπόλοιπες αντίστοιχες στην Περιφέρεια Κρήτης) προβλέπεται κατά προτεραιότητα:

- Άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής για την προστασία και την ανάδειξη των στοιχείων του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος, στους χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς και αξιόλογους οικισμούς και μνημειακά – ιστορικά σύνολα, στους οριοθετημένους αρχαιολογικούς χώρους και στις χαρακτηρισμένες ζώνες και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- Κατά προτεραιότητα προώθηση των διαχειριστικών σχεδίων στις ζώνες ΝΨTURΨ και SPΨ

- Οριοθέτηση νέων αρχαιολογικών χώρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες και η προστασία τους, στις περιοχές που εντοπίζονται σημειακά μνημεία και θέσεις ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- Συνέχιση με έμφαση και ένταση της πολιτικής για το χαρακτηρισμό πρόσθετων παραδοσιακών οικισμών και μνημειακών – ιστορικών συνόλων και η ανάδειξη και προστασία τους και
- Λήψη ειδικών μέτρων για τη μη συνέχιση της αποψίλωσης των δασών και η άσκηση πολιτικών για τη φυσική επέκταση και ανανέωση τους, όπως η άμεση θεσμική προστασία της «φυσικής» κληρονομιάς – δάση, χλωρίδα, πανίδα και των τοπίων και η ανάληψη δράσεων αναβάθμισης και αποτελεσματικών μέτρων προστασίας (διάβρωση εδάφων, αποψίλωση δασών, φαινόμενα ερημοποίησης, υφαλμύρωσης κτλ).

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΠΧΠ Κρήτης (ΦΕΚ 260/ΑΑΠ/08-10-2017) και το Άρθρο 4: Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου υπάγεται στους δευτερεύοντες πόλους περιφερειακής εμβέλειας. Επιπλέον, σύμφωνα με το Άρθρο 9 το Σπήλαιο Ψυχρού και το Οροπέδιο Λασιθίου - Δικταίον Άντρον υπάγονται στους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους εθνικής σημασίας.

Οι οικισμοί του Δήμου Οροπεδίου βάσει των κατατάξεων των οικισμών σε επίπεδα από το ΓΠΧΣΑΑ και βάσει της δομής του τροποποιημένου νέου προτύπου υπάγονται στους Λοιπούς οικισμούς, έδρες Καλλικράτειων Δήμων, ως οικιστικά κέντρα 7ου επιπέδου ενισχυμένου. Η αναβάθμιση των τριών αστικών κέντρων της Π.Ε. Λασιθίου μεταξύ αυτών και του οικισμού Τζερμιάδων σε «αστικό τρίπολο / εθνικό πόλο 4ου επιπέδου» στηρίζεται στην ισοκατανομημένη γεωγραφική διασπορά τους και στη δυνατότητά τους να αποκτήσουν συμπληρωματικές και αναβαθμισμένες κοινωνικές και τεχνικές υποδομές, μάλιστα με πρόβλεψη υψηλότερου ρυθμού αύξησης του πληθυσμού τους από αυτούς του Ηρακλείου και των Χανίων.

1.4.2 Στρατηγικό Σχέδιο Περιφέρειας Κρήτης

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης (2024-2028) αξιολογεί την υφιστάμενη κατάσταση του συνόλου των Περιφερειακών Ενοτήτων, συγκεντρώνει τα προβλήματα και τις απειλές που δημιουργούνται σε κάθε διαφορετικό άξονα, διατυπώνει προτάσεις οι οποίες θα βοηθήσουν στη καλύτερη δυνατή διάρθρωση της Περιφέρειας και στην ανάπτυξή της.

Το **όραμα** που διατυπώνεται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα αφορά μια Κρήτη δυναμική, βιώσιμη, ευφυή, με κοινές αξίες και κοινωνική συνοχή, δημιουργική με ταυτότητα και αυτοπεποίθηση, παραμένει επίκαιρο και η αναθεωρημένη στρατηγική του στόχευση είναι προσανατολισμένη προς την επίτευξη του.

Το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, είναι προσαρμοστικό στις εξελίξεις και στις νέες προκλήσεις που εμφανίζονται απροειδοποίητα. Για το λόγο αυτό συγκροτηθεί σε 4 άξονες με 4 μέτρα ανά άξονα και να στηρίζει μικρότερο αριθμό

ειδικών
(συνολικά 24).

στόχων

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας Κρήτης εστιάζει σε τέσσερις βασικούς άξονες:

- Ποιοτική Περιφερειακή Οικονομία
- Δίκαιη και Συμπεριληπτική Κοινωνία
- Βιώσιμη και Ανθεκτική Περιφέρεια
- Ανοικτή Διακυβέρνηση και Συμμετοχή

Άξονας 1. Ποιοτική Περιφερειακή Οικονομία

Στο πρώτο άξονα ενσωματώνονται μέτρα και δράσεις που στοχεύουν στην αναβάθμιση των εδραιωμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση των αναδυομένων. Αναβαθμίζεται το τουριστικό προϊόν και διασφαλίζεται η βιωσιμότητα της Κρήτης ως τουριστικού προορισμού. Όσον αφορά την παραγωγική αναδιάρθρωση και τη βιώσιμη ανάπτυξη, στηρίζεται η στροφή στην ποιότητα για όλα τα αγροτικά προϊόντα. Επιπλέον, γίνεται πράξη η «έξυπνη Κρήτη», της εξωστρέφειας και της καινοτομίας. Ενθαρρύνεται η υγιής καινοτόμος επιχειρηματικότητα, δημιουργώντας μια νέα γενιά οικονομικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας με την αξιοποίηση του περιφερειακού ερευνητικού δυναμικού.

Άξονας 2. Δίκαιη και Συμπεριληπτική Κοινωνία

Σε αυτό τον άξονα περιλαμβάνονται μέτρα και δράσεις που δημιουργούν το κατάλληλο υπόβαθρο για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε συνθήκες μεγάλων αλλαγών και απρόβλεπτων εξελίξεων. Ενισχύονται κατά προτεραιότητα οι υποδομές και υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και πρόνοιας. Στηρίζεται η προσβασιμότητα σε πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, συμπληρώνονται οι σύγχρονες εγκαταστάσεις και αναδεικνύονται τα μνημεία της Περιφέρειας. Τέλος, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι κοινωνικές ανισότητες, για τους πιο ευάλωτους πολίτες.

Άξονας 3. Βιώσιμη και Ανθεκτική Περιφέρεια

Στο πλαίσιο αυτό κυρίαρχη μέριμνα είναι το φυσικό περιβάλλον. Ολοκληρώνονται οι κύκλοι διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και του νερού. Ενισχύονται οι περιβαλλοντικές υποδομές, αξιοποιούνται αποτελεσματικότερα οι πόροι και ολοκληρώνεται η ενεργειακή μετάβαση των περιβαλλοντικών εγκαταστάσεων. Προωθούνται έργα υποδομής, με προτεραιότητα στα αντιπλημμυρικά και υδροδοτικά φράγματα και στα συνοδά έργα. Σε σχέση με την ενεργειακή μετάβαση, με την ολοκλήρωση του έργου της διασύνδεσης αίρεται η ενεργειακή απομόνωση της Κρήτης και εξασφαλίζεται η ενεργειακή ασφάλειά της. Ακόμη, επιδιώκεται μια νέα ισορροπία μεταξύ

υπαίθρου και αστικού χώρου με οικισμούς ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους και πόλεις φιλικές στους πολίτες, με ποιότητα ζωής, ζωντανές και ελκυστικές στους επισκέπτες.

Άξονας 4. Ανοικτή Διακυβέρνηση και Συμμετοχή

Ο άξονας αυτός για την Ανοικτή Διακυβέρνηση και Συμμετοχή περιλαμβάνει μέτρα

και δράσεις που προωθούν την αναβάθμιση της διοίκησης και την αυξημένη ποιοτική

συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες. Αναβαθμίζεται η δημόσια διοίκηση, ενισχύονται δράσεις ενημέρωσης των πολιτών σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων, συγκεντρώνονται σε ένα μέτρο όλες οι δράσεις προπαρασκευής της εφαρμογής και ωρίμανσης των έργων με στόχο τον καλύτερο προγραμματισμό της υλοποίησης και την καλύτερη αντιστοίχιση με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες.

1.4.3 Ισχύον ΓΠΣ Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου δεν διαθέτει κάποιο Πολεοδομικό Σχέδιο, αλλά διαθέτει μελέτη της habitat agenda.

1.5 Κοινωνικές Υποδομές & Υποδομές Υγείας

1.5.1 Δομές και Υποδομές Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας

Όσον αφορά στις υποδομές υγείας, στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργεί κέντρο υγείας και περιφερειακά ιατρεία που καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων του Δήμου. Συγκεκριμένα, στην πρωτεύουσα του Δήμου, το Τζερμιάδο λειτουργεί κέντρο υγείας. Το Κέντρο Υγείας είναι νοσηλευτική μονάδα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης στις κυριότερες πόλεις (Έδρες Δήμων) των Νομών της Ελλάδας. Εφημερεύει σε 24ωρη βάση, διαθέτουν ειδικευμένους ιατρούς, ιατρικά εργαστήρια ασθενοφόρα για μεταφορά ασθενών και παρέχουν νοσηλεία σε διαμορφωμένους θαλάμους.

Τα Περιφερειακά Ιατρεία ή όπως είναι κοινώς γνωστά τα Αγροτικά Ιατρεία αποτελούν περιφερειακές μονάδες υγείας των Κέντρων Υγείας που υπάγονται. Προσφέρουν βασικές υπηρεσίες υγείας όπως: συνταγογράφηση, κλινική εξέταση, πρόληψη κ.α. και στελεχώνονται από Γενικούς Ιατρούς ή/και Ιατρούς Υπηρεσίας Υπαίθρου (Αγροτικούς Ιατρούς). Τα περιφερειακά ιατρεία που λειτουργούν στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου είναι δύο, το περιφερειακό ιατρείο στο χωριό Άγιος Γεώργιος και το περιφερειακό ιατρείο στο χωριό Ψυχρό.

1.5.2 Κοινωνική Πολιτική Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου βρίσκεται σε εφαρμογή το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" απευθύνεται σε άτομα της τρίτης

ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, με προτεραιότητα αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Σκοπός του Προγράμματος είναι να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας καθώς και ατόμων με κινητικά ή άλλα ειδικά προβλήματα (ΑμεΑ), να υποβοηθήσει την αυτόνομη και αξιοπρεπή διαβίωση, να υποστηρίξει το οικογενειακό περιβάλλον των επωφελούμενων και τέλος να προωθήσει την απασχόληση ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού. Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργεί ΤΕΒΑ μέσω του ΟΠΕΚΑ, το οποίο καλύπτει πρωτογενείς ανάγκες ευπαθών κοινωνικά & οικονομικά ατόμων και οικογενειών, με δωρεάν παροχή προϊόντων και ειδών πρώτης ανάγκης για τη σίτιση και ένδυση απόρων κατοίκων του Δήμου.

1.6 Παιδεία, Πολιτισμός, Αθλητισμός

1.6.1 Δομές και Υποδομές Παιδείας & Εκπαίδευσης

Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργούν εκπαιδευτικά ιδρύματα που καλύπτουν τις ανάγκες των δημοτών για τη λήψη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα λειτουργεί ο παιδικός & βρεφονηπιακός σταθμός στο χωριό Άγιος Γεώργιος. Στόχος της λειτουργίας του βρεφονηπιακού σταθμού είναι:

- Να παρέχουν προσχολική αγωγή και διαπαιδαγώγηση σύμφωνα με τα πλέον σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.
- Να βοηθούν τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά.
- Να ευαισθητοποιούν τους γονείς πάνω σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας, προσφέροντάς τους πληροφόρηση και καθοδήγηση.
- Να βοηθούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στην ομαλή μετάβασή τους από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να παρέχουν ημερήσια διατροφή και φροντίδα στα παιδιά που φιλοξενούν τηρώντας τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.
- Να διευκολύνουν τους εργαζόμενους και τους άνεργους γονείς.

Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργεί Δημοτικό σχολείο στο χωριό Άγιος Γεώργιος και παράρτημα Νηπιαγωγείου στο χωριό Τζερμιάδων.

Το Νηπιαγωγείο είναι η πρώτη βαθμίδα εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα το 1985 καθορίστηκε με νόμο η ηλικία από την οποία μπορούν να φοιτούν τα παιδιά σε αυτό (4-6 χρονών). Πολλοί θεωρούν ότι η εκπαίδευση που παρέχεται σε αυτό,

είναι αντίστοιχη με την εκπαίδευση και τη φροντίδα που παρέχει η οικογένεια στο παιδί της. Το δημοτικό σχολείο και το παράρτημα Τζερμιάδων αποτελούν μέρος της βασικής, υποχρεωτικής, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα σήμερα αποτελείται από έξι τάξεις και είναι εξαετούς διάρκειας (Α' - ΣΤ' Δημοτικού). Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο αρχίζει συνήθως στην ηλικία των έξι ετών. Μετά την παρακολούθηση του Δημοτικού, η υποχρεωτική εκπαίδευση συνεχίζεται με το τριετές Γυμνάσιο, το οποίο μαζί με το Λύκειο αποτελεί μέρος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργούν γυμνάσιο και γενικό λύκειο στο Τζερμιάδο.

Το Γυμνάσιο αποτελείται από τρεις τάξεις. Η φοίτηση στο γυμνάσιο αρχίζει περίπου στην ηλικία των δώδεκα ετών και είναι υποχρεωτική. Σε σχέση με το Δημοτικό, τα διδασκόμενα στο Γυμνάσιο μαθήματα είναι πιο εξειδικευμένα και διδάσκονται από καθηγητές ειδικοτήτων. Τα αναλυτικά προγράμματα είναι επίσης εξειδικευμένα και προσαρμοσμένα στην πνευματική ανάπτυξη των παιδιών στις ηλικίες 13-14. Βασικός σκοπός της γυμνασιακής εκπαίδευσης είναι η ένταξη και μύηση των παιδιών στην τρέχουσα κοινωνικοπολιτική ζωή της ευρύτερης περιοχής και της χώρας, να ξεπεράσει δηλαδή τα δεδομένα και τις γνώσεις που μπορεί να κατέχει από την γειτονιά και την πόλη του. Μετά το Γυμνάσιο η φοίτηση μπορεί να συνεχιστεί στο Λύκειο, η παρακολούθηση του οποίου δεν είναι όμως υποχρεωτική. Ένας μαθητής μπορεί να σπουδάσει σε Λύκειο εφόσον το επιθυμεί και αν έχει τελειώσει το Γυμνάσιο. Αποτελεί προϋπόθεση για να συνεχίσει τις σπουδές του σε τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

1.6.2 Πολιτιστικές Υποδομές & Δράσεις

Το Οροπέδιο Λασιθίου, καλύπτει όλες τις θεματικές περιοχές του όδου «πολιτιστική κληρονομιά» όπως ορίζεται από την Unesco, που περιλαμβάνει τον υλικό πολιτισμό (μνημεία, βιβλία, έργα τέχνης), τον άυλο πολιτισμό (λαογραφία, παραδόσεις, καλλιτεχνική έκφραση, γλώσσα, γνώση και διαδικασίες διαβίωσης) και την βιοποικιλότητα (τοπία, γεωλογικά στοιχεία χλωρίδα, πανίδα). Στα ενδιαφέροντα σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου περιλαμβάνονται τα εξής:

Μουσείο Αγίου Γεωργίου

Το Μουσείο Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στο χωριό Αγίου Γεωργίου. Το Μουσείο ουσιαστικά αποτελεί ένα μικρό μουσειακό συγκρότημα, καθώς φιλοξενεί το Κρητικό Λαογραφικό Μουσείο, το Εκκλησιαστικό Μουσείο και το Μουσείο Ενθυμημάτων Ελευθερίου Βενιζέλου. Το Κρητικό Λαογραφικό Μουσείο αποτελείται από δύο τμήματα: το Παραδοσιακό Λαογραφικό Μουσείο και το Νεοκλασικό Λαογραφικό Μουσείο. Καθένα από αυτά κατέχει πλήθος εκθεμάτων και τεκμηρίων της ζωής του Οροπεδίου.

Οι ανεμόμυλοι του Οροπεδίου Λασιθίου

Το Οροπέδιο Λασιθίου αποτελούσε πάντοτε μέρος αγροτικής καλλιέργειας. Ένα από τα πιο χρήσιμα εργαλεία των αγροτών από τα τέλη του 19ου αιώνα αποτέλεσαν οι ανεμόμυλοι, που σκοπό είχαν την ύδρευση των χωραφιών εκμεταλλευόμενοι τους συνεχή ανέμους. Πριν μερικές δεκαετίες, όταν η άρδευση των χωραφιών εξαρτώταν αποκλειστικά από τους 10.000-12.000 ανεμόμυλους που εξυπηρετούσαν το οροπέδιο, τα λευκά πανιά πρόσδιδαν μια μοναδική ομορφιά στο τοπίο. Μέχρι πρόσφατα, μεγάλο μέρος των ανεμόμυλων είχε εγκαταλειφθεί ή αφαιρεθεί. Σήμερα γίνεται μια προσπάθεια αποκατάστασης των ανεμόμυλων με ένα νέας τεχνολογίας πανί, η οποία κέρδισε μάλιστα βραβείο πολιτιστικής κληρονομιάς από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα ακόμα από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία του οροπεδίου είναι 26 πέτρινοι αλευρόμυλοι που συναντάμε στην κύρια είσοδο του οροπεδίου. Οι πέτρινοι μύλοι αποτελούν το μεγαλύτερο μυλοτόπι της Ελλάδας.

Εικόνα 12: Ανεμόμυλοι Οροπεδίου Λασιθίου

Οι ανεμομύλοι του Οροπεδίου Λασιθίου έχουν ενταχθεί στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας. Το αιολικό πάρκο του Οροπεδίου Λασιθίου αποτέλεσε το πρώτο και μεγαλύτερο πάρκο ανεμόμυλων του κόσμου ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, απαρτιζόμενο από 10.000 ανεμόμυλους. Υπήρξε το αποτέλεσμα της λαϊκής σοφίας των κατοίκων που με τον πρωτοπόρο εφευρέτη Εμμανουήλ Παπαδάκη (Σπιρτοκούτη) μετέτρεψαν την αιολική ενέργεια σε υδραυλική ποτίζοντας τον κάμπο του Οροπεδίου Λασιθίου και μεταμόρφωσαν τους κάλυκες των πυροβόλων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου σε αντλίες, μετασχηματίζοντας έτσι την πολεμική παραγωγή σε Ειρηνική, δημιουργώντας ένα αξεπέραστο αισθητικά και πολιτιστικά αποτέλεσμα. Το μοντέλο του παραδοσιακού ανεμόμυλου για την άντληση των υδάτων από τον άνεμο, μας δείχνει τον δρόμο για την καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων με μηδενικό ενεργειακό αποτύπωμα.

Πετρόμυλοι

Ένα μοναδικό μυλοτόπι συναντάται στο Σελί Αμπέλου, λίγο πριν το Οροπέδιο Λασιθίου. Σε αντίθεση με τους ανεμόμυλους που βρίσκονται χαμηλά στον κάμπο του Οροπεδίου, οι μύλοι είναι πέτρινοι και πολυάριθμοι.

Εικόνα 13: Πετρόμυλοι Δήμος Οροπεδίου

Σώζονται σε καλύτερη ή μέτρια κατάσταση 24 από τους 26 μύλους που λειτουργούσαν στο σημείο. Πρόκειται για μονόπαντους ή αζετροχάρηδες ανεμόμυλους όπου άλεθαν τα σιτηρά τους οι Λασιθιώτες τότε που κάθε οικογένεια καλλιεργούσε τα δικά της σιτηρά. Οι επτά από τους ανεμόμυλους βρίσκονται νότια του δρόμου και οι υπόλοιποι βόρεια. Κάποιοι έχουν αποκατασταθεί και με τα λευκά πανιά τους αγναντεύουν από ψηλά όσους εισέρχονται και εξέρχονται στο Οροπέδιο. Η ύπαρξη ανεμόμυλων, σύμφωνα με την αρχιτέκτονα-αρχαιολόγο, Χρυσούλα Τζομπανάκη, αναφέρεται από την εποχή της ενετοκρατίας. Ειδικότερα οι μύλοι που βλέπουμε στο Σελί Αμπέλου μεταφέρθηκαν στην τοποθεσία αυτή από το τέλος του 19ου αιώνα, από τη θέση Ζάρωμα, που βρίσκεται κοντά στο χωριό Ποτάμοι. Ο συγκεκριμένος τύπος των μονόπαντων ανεμόμυλων που αλέθουν σε μία σταθερή θέση, αξιοποιώντας τον αέρα που φυσάει από μια μόνο συγκεκριμένη κατεύθυνση απαντώνται στην Κρήτη και στην Κάρπαθο. Ωστόσο οι Κρητικοί φαίνεται να είναι πιο φροντισμένοι και αισθητικά και από λειτουργικής απόψεως.

Σπήλαιο Δικταίων Άντρον

Το Σπήλαιο του Δία, το Δικταίον Άντρον, βρίσκεται πάνω από το χωριό Ψυχρό του Οροπεδίου Λασιθίου, σε υψόμετρο 1025μ. Στο Ψυχρό ξεκινούν δύο μονοπάτια για το σπήλαιο και η διάρκεια ανάβασης είναι περίπου 15 λεπτά. Το ευκολότερο μονοπάτι είναι αυτό στα αριστερά, καθώς στο δεύτερο (και πιο παλιό) οι πέτρες έχουν φθαρεί από τους χιλιάδες τουρίστες και γλιστρούν. Η διαδρομή για το

σπήλαιο είναι υπέροχη, καθώς η θέα προς τον κάμπο του Λασιθίου είναι πανοραμική.

Το σπήλαιο, που έχει έκταση 2200 τμ, και οι διαδρομές μέσα σε αυτό γίνονται από καλά διαμορφωμένο μονοπάτι συνολικού μήκους 250μ. Κοντά στην είσοδο, στα δεξιά υπάρχει ένας προθάλαμος και χαμηλότερα αρχίζει η μεγάλη αίθουσα. Νοτιοανατολικά του θαλάμου, υπάρχει ένα μεγάλο σταλαγμιτικό συγκρότημα. Επίσης, υπάρχουν μερικά παλαιά και νεότερα κτίσματα. Ένας μικρότερος θάλαμος υπάρχει στη βορειοδυτική πλευρά. Προχωρώντας προς το εσωτερικό, ο επισκέπτης μπαίνει στη μεγάλη αίθουσα με το μεγαλύτερο τμήμα της να καλύπτεται από συμπαγή βράχο και μεγάλους σταλαγμίτες. Στο δεύτερο τμήμα βρίσκεται ένας μεγάλος και πολύ θεαματικός αναδιπλούμενος σταλακτίτης, που ονομάζεται «μανδύας του Δία». Ο σταλακτίτης αυτός έχει υποστεί φθορά από τους επισκέπτες του σπηλαίου. Όλο το εσωτερικό της αίθουσας έχει εντυπωσιακό διάκοσμο με μεγάλες στήλες, σταλαγμίτες, σταλακτίτες και παραπετάσματα, κάνοντας το ένα από τα πιο θεαματικά σπήλαια της Κρήτης.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, κάτοικοι της περιοχής, κυρίως βοσκοί και κυνηγοί ανακάλυψαν στο σπήλαιο πολλά αρχαιολογικά αντικείμενα. Από τότε άρχισε ένας κύκλος ανασκαφών μέσα στο σπήλαιο, αλλά περιορισμένης έκτασης. Τα περισσότερα ευρήματα προέρχονται από λαθρανασκαφές και φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Ηρακλείου και της Οξφόρδης. Δυστυχώς, επειδή το σπήλαιο ήταν ανοικτό, στο πέρασμα των αιώνων, πολλά σημαντικά αντικείμενα πιστεύεται ότι έχουν αφαιρεθεί. Το σπήλαιο φαίνεται ότι είχε χρησιμοποιηθεί ως τόπος κατοικίας και ταφής από το 2800 π.Χ..

Εικόνα 14: Άποψη του εσωτερικού του Σπηλαίου Δικταίων Άντρον στο Οροπέδιο Λασιθίου

Εικάζεται ότι περίπου το 2000 π.Χ. το Δικταίο Άντρο έγινε τόπος λατρείας, παίρνοντας τα σκήπτρα από το σημαντικότερο ως τότε σπήλαιο της Τραπέζας, κοντά στο χωριό Μαρμακέτο. Περίπου το 700 π.Χ., παρέδωσε τα σκήπτρα της λατρείας στο Ιδαίο Άντρο του Ψηλορείτη. Διάφορες λιθωματικές μορφές που μοιάζουν με ανθρώπους ή ζώα, φαίνεται ότι έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη λατρεία. Στον προθάλαμο βρέθηκαν νεολιθικά όστρακα και πρωτομινωικές ταφές, ενώ εδώ υψώνεται κι ένας ορθογώνιος βωμός. Πάνω στο βωμό τοποθετούνταν οι προσφορές των προσκυνητών, όπως λάδι, μέλι, κρασί, σιτηρά, θυσιασμένα ζώα και στη συνέχεια τους έβαζαν φωτιά. Σε ανασκαφές, βρέθηκαν 4 στρώματα προσφορών και ειδών λατρείας, στάχτη και οστά ή κέρατα ζώων και αντικείμενα από τα νεολιθικά, μινωικά, υπομινωικά, γεωμετρικά, αρχαϊκά, κλασικά, ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια, αναδεικνύοντας τη μακροχρόνια λατρευτική χρήση του σπηλαίου.

Στο βαθύτερο στρώμα βρέθηκαν κομμάτια από λίθινα τραπέζια προσφορών, σε ένα από τα οποία υπάρχει επιγραφή Γραμμικής γραφής Α'. Ανάμεσα στα αντικείμενα που βρέθηκαν υπάρχουν μικρά κύπελλα, φρουτιέρες, διπλοί μπρούτζινοι πέλεκες με τη λίθινη βάση τους, πόδες πέτρινων λυχνίων, πήλινα καμαραϊκά αγγεία, χάλκινα ειδώλια, ομοιώματα ζώων, λάμες ξιφών, μαχαιρίδια, ξιφίδια και αναθηματικά όπλα. Στο χαμηλό θάλαμο, κοντά στην είσοδο, βρέθηκε τέμενος, ένα λιθόστρωτο και ένα μεγάλο τείχος που περικλείει το χώρο. Επάνω από το λιθόστρωτο βρέθηκαν ίχνη στάχτης, υστερομινωικοί πίθοι και ανάγλυφα,

μπρούτζινα όπλα, μαχαιρίδια και καρφίδες, ένα μεταλλικό λατρευτικό αγαλματίδιο, καθώς και γεωμετρικά και αρχαϊκά αναθήματα.

Στις προσχώσεις της μεγάλης αίθουσας και ανάμεσα από σταλαγμίτες βρέθηκαν πολυάριθμα αναθήματα, ενώ μέσα σε διάφορα κοιλώματα βρέθηκαν αιχμές λόγχων και, αιχμές δοράτων, μαχαιρίδια, ξυράφια, βελόνες, ειδώλια, αναθηματικά ομοιώματα, 18 μπρούτζινοι ή χάλκινοι διπλοί πελέκεις. Στις προσχώσεις του δαπέδου βρέθηκαν επίσης όστρακα αγγείων, πολυτίμοι λίθοι με παραστάσεις ταύρων και αιγών, χάντρες περιδέραιων, μικρές σφαίρες από κρύσταλλο, δακτύλιοι και μπρούτζινα, χρυσά και αργυρά στεφάνια. Χαρακτηριστική είναι εδώ η απουσία αντικειμένων από σίδηρο (στον προθάλαμο αφθονούν) και ζωδίων. Στον θάλαμο του μανδύα βρέθηκαν ανθρώπινα ομοιώματα, διπλοί πελέκεις, πολύτιμα κοσμήματα, λόγχες, δόρατα, βελόνες κλπ

Οι περισσότεροι μελετητές ταυτίζουν το Σπήλαιο Ψυχρού με το γνωστό από τη Μυθολογία «Δικταίον Αντρον», όπως το αναφέρει ο Ησίοδος, όπου γεννήθηκε και ανατράφηκε ο Δίας με την βοήθεια της Αμάλθειας και των Κουρητών. Γι' αυτό το λόγο αποκαλείται και ως η Βηθλεέμ του Αρχαίου Κόσμου. Το ίδιο σπήλαιο συνδέθηκε με ιστορίες όπως του μάντη Επιμενίδη που «κοιμόταν» εδώ, την ένωση του Δία με την Ευρώπη και τη γέννηση του Μίνωα, τις Άρπυιες κ.α.

Φαράγγι Χαυγά

Το φαράγγι έχει συνολικό μήκος περίπου 4χλμ και είναι σχετικά ομαλό και προσβάσιμο στον καθένα στο τμήμα από την έξοδό του, όπου είναι αρκετά ανοικτό και δημιουργεί στο πλάι μεγάλες σάρες. Το τοπίο μέσα στο φαράγγι, που είναι τμήμα του Ε4, είναι παρθένο αφού είναι ελάχιστοι όσοι αποφασίζουν να το επισκεφτούν. Στις πλαγιές του υπάρχει άφθονη δενδρώδης βλάστηση, κυρίως από σφενδάμια και πρίνους. Ο ποταμός έχει νερό μόνο μετά από μεγάλες νεροποντές, ενώ ο Νεραϊδοκόλυμπος όλο το χρόνο.

Ιερά Μονή Βιδιανής

Από το 1959 έτος αποβίωσης του τελευταίου μοναχού, η Μονή εγκαταλείφθηκε στη φθορά του χρόνου. Το 1981 ο Σύνδεσμος Λασιθιωτών Ηρακλείου ανέλαβε την αξιοποίησή της και υπέβαλε πρόταση που προέβλεπε διάφορες δραστηριότητες μεταξύ των οποίων η σημαντικότερη ήταν η δημιουργία Μουσείου Φυσικής ιστορίας στο οποίο θα εκθέτονταν δείγματα πανίδας και χλωρίδας καθώς και διάφορα πετρώματα από την περιοχή του Οροπεδίου Λασιθίου.

Ιερά Μονή Κρουσταλλένιας

Δίπλα στο χωριό Άγιος Κωνσταντίνος υπάρχει η ιστορική Μονή της Παναγίας Κρουσταλλένιας, χτισμένη σε έναν καταπράσινο λόφο, η οποία έπαιξε υποστηρικτικό ρόλο σε διάφορες επαναστάσεις των Κρητικών, με αποτέλεσμα να καταστραφεί το 1823 και το 1867.

Λίνιες

Άλλο ένα αξιοθέατο του Οροπεδίου είναι οι λίνιες (στα λατινικά «γραμμές»), δηλαδή τα μεγάλα γραμμικά έργα αποστράγγισης που έφτιαξαν οι Ενετοί για να μεταφέρουν νερό σε όλο τον κάμπο, ο οποίος ήταν ως τότε άγονος λόγω των λιμναζόντων υδάτων. Πράγματι, οι Ενετοί κατάφεραν να μετατρέψουν την περιοχή στον σημαντικότερο σιτοβολώνα της Κρήτης, που ακόμη και σήμερα τροφοδοτεί με εξαιρετικής ποιότητας κηπευτικά και λαχανικά όλη την Κρήτη.

Οροπέδιο Νήσιμος

Το μικρό Οροπέδιο του Νήσιμου ή Ονήσιμου βρίσκεται 55 χλμ νοτιοανατολικά του Ηρακλείου, στην περιφέρεια του χωριού Τζερμιάδο του Οροπεδίου Λασιθίου και σε υψόμετρο 890μ. Το όνομα του το οφείλει στον Ονήσιμο, μαθητή του Αποστόλου Παύλου. Η πρόσβαση είναι αρκετά εύκολη, καθώς υπάρχει βατός ανηφορικός δρόμος μήκους 2.5χλμ από το Τζερμιάδο που οδηγεί μέσα στο Νήσιμο. Ο Νήσιμος δεν κατοικείται και το μόνο που θα συναντήσετε είναι

κατσίκες κτηνοτρόφων από το Οροπέδιο Λασιθίου. Έχει πάρα πολύ γόνιμο έδαφος στο οποίο καλλιεργούνται σιτηρά και δημιουργεί εντυπωσιακή αντίθεση με τις εντελώς πετρώδεις και γυμνές γύρω πλαγιές.

Οροπέδιο του Λιμνάκαρου

Το Οροπέδιο Λιμνάκαρο βρίσκεται στις βόρειες κλιτύες της Δίκτης σε υψ. 1120 και περιβάλλεται από ανατολικά, νότιανατολικά από το ύψωμα Λάζαρος της Δίκτης (υψ. 2048) από δυτικά από το ύψωμα Στροβίλι (υψ. 1533) και από Βορρά από το ύψ. Μεγάλη Κορφή (υψ. 1309). Έχει τριγωνικό σχήμα με την κεφαλή του τριγώνου να εισχωρεί στον ορεινό όγκο της Δίκτης και την έναντι της κορυφής πλευρά να διατρέχει τα σύνορα με το Οροπέδιο του Λασιθίου. Η επιφάνεια του υπολογίζεται γύρω στα 750 στρεμ. Και παρουσιάζει έντονη κλίση από τον νότο προς το βορρά. Το μεγαλύτερο τμήμα του κυρίως το νότιο, καλύπτεται από χαλίκια που παρασύρουν τα νερά από τη Δίκτη. Το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής του Λιμνάκαρου υπαγόταν παλαιότερα στην τ. Κοινότητα Αγ. Γεωργίου και το υπόλοιπο στις τ. Κοινότητες Αβρακόντε και Καμινακίου. Υπάρχουν τρεις δρόμοι πρόσβασης, μέτριας έως κακής βατότητας, για επιβατηγό αυτοκίνητα.

Ο πρώτος έχει αφετηρία τον Αγ. Γεώργιο και μέσω Βασιλικού – Πόρου – Πουλιού το νερό προσεγγίζει το Λιμνάκαρο από την θέση Σκαφίδια. Η διαδρομή είναι 6 χλμ. περίπου. Ο δεύτερος δρόμος φεύγει από τον Αβρακόντε και μέσω Κουτσούρας, Αδήλου, Φασοσέλου περνά κοντά από το σπήλαιο Περιστερά και φθάνει περίπου στην μέση της Δυτικής πλευράς του Οροπεδίου, είναι ο καλύτερος δρόμος πρόσβασης στο Λιμνάκαρο.

Ο τρίτος δρόμος είναι μια παρακαμπτήριος του 4ου ΟΑ (Κατωφύγι – Καμινάκι). Με αφετηρία το Καμινάκι ακολουθώντας τον 4ο ΟΑ περίπου στο 3ο χλμ. της διαδρομής παίρνουμε τον χωματόδρομο αριστερά ο οποίος μας οδηγεί μέσω Σκλαβομύτη στο Αγ. Πνεύμα (3,4 χλμ.).

Το Εθνικό Μονοπάτι 01

Το μονοπάτι ξεκινά από το χωριό Λαγού, κατευθύνεται προς τα ΒΔ, περνά από την θέση “Του Κατσούλη ο Λάκκος” και φθάνει στον αυχένα “Ασφεντάμι”. Στην θέση αυτή υπήρχε παλαιότερα ένα από τα μεγαλύτερα μυλοτόπια της Κρήτης. Σήμερα διακρίνουμε τα ερείπια 23 μονόκαιρων ανεμομύλων. Το μυλοτόπι αυτό μεταφέρθηκε δυτικότερα στο Σελί της Αμπέλου μετά την Επανάσταση 1866-69. Λίγο χαμηλότερα από το “Ασφεντάμι” διακρίνουμε, την Βιτσιλόβρυση μια πηγή από την οποία φαίνεται ότι υδρευόταν ο κοντινός οικισμός “Καρφί” και δίπλα στην οποία ανασκάφηκε ένα μικρό ιερό. Η εκκλησία που φαίνεται τον οποίο έγινε λόγω προηγουμένως. Από το “Ασφεντάμι” μπορούμε να ακολουθήθουν δυο διαδρομές: Μια προς Παπούρα και η άλλη προς Καρφί.

Διαδρομή προς Παπούρα. Με κατεύθυνση Ν.Δ. φτάνει κανείς σε ένα πλάτωμα στην κορυφή του υψώματος, στο οποίο σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα, βρισκόταν ένας αρχαίος οικισμός που έφθανε σχεδόν μέχρι το Σελί της Αμπέλου. Μικρή εγκατάσταση στα μινωικά χρόνια συνοικίσθηκε από τους κατοίκους του κοντινού υστερομινωικού οικισμού Καρφί, όταν αυτοί εγκατέλειψαν ειρηνικά την αφιλόξενη κορυφή τους, γύρω στον 10ο π.Χ. αιώνα και η Παπούρα εξελίχθηκε σε μια πολυάνθρωπη πόλη τους επόμενους τρεις ή τέσσερις αιώνες. Το όνομα της πόλης αυτής δεν μας είναι γνωστό.

Διαδρομή προς Καρφί. Προς τα Β.Δ. υψώνεται ένας τεράστιος βράχος που μοιάζει με καρφί μπηγμένο στην δυτική πλαγιά της Σελένας. Μεταξύ λοιπόν του βράχου αυτού και του παρακείμενου υψώματος της Μικρής Κοπράνας έχει ανασκαφεί ένας αξιόλογος υπομινωικός οικισμός που πήρε το όνομα Καρφί από το σχήμα του κοντινού του βράχου. Στην θέση του οικισμού αυτού, κατά την μεσομινωική περίοδο (2200-1550 π.Χ.) υπήρχε ιερό Κορυφής. Οι πρώτοι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν εδώ γύρω στον 12ο αιώνα π.Χ. και ο οικισμός αυτός υπήρξε ένα μεγάλο και πλούσιο ορεινό καταφύγιο (υψ. 1250μ) των Μινωιτών. Υπολογίζεται πως την εποχή της ακμής του είχε 3500 περίπου κατοίκους. Σχετικά σύντομα όμως γύρω στον 10 π.Χ. αιώνα, ο οικισμός εγκαταλείφθηκε ειρηνικά και οι κάτοικοι του μετακινήθηκαν στην γειτονική Παπούρα. Αλλά και απ' εδώ οι κάτοικοι δεν άργησαν να μετακινηθούν προς την πεδιάδα.

Το οροπέδιο του Νήσιμου

Το Οροπέδιο του Νήσιμου είναι το δεύτερο σε μέγεθος (μετά από το Λιμνάκαρο) από τα μικρά Οροπέδια του Δήμου μας. Εκτείνεται σε υψόμετρα 930 μ. στις ΝΔ υπώρειες του υψώματος της Σελένας (1588 μ.). Έχει σχήμα ακανόνιστο ελλειπτικό και η επιφάνειά του είναι ομαλή και μόνο προς το Β. και Α παρουσιάζει μικρές βραχώδεις εξάρσεις. Το οροπέδιο Νήσιμου, αν και περιβάλλεται από βουνό δεν πλημμυρίζει γιατί υπάρχουν σε διάφορα σημεία καταβόθρες που απομακρύνουν τα όμβρια ύδατα. Έχει δύο πηγές: η μία κοντά στη Νότια είσοδό του στο Αστιβιδερό και η άλλη προς τον αυχένα: “Ζάρωμα”. Και οι δύο εξυπηρετούν τα κοπάδια της περιοχής. Το Όνομα του Οροπεδίου είναι γνωστό από τα ενετικά χρόνια, αναφέρεται από τον Basilicata (1630) και από τον Raulin (1845). Στον Οροπέδιο Νήσιμο υπάρχουν σήμερα δυο εξωκκλήσια. Εκείνο του Τιμίου Σταυρού που βρίσκεται στην κορυφή του υψώματος που κλείνει από τη νότια πλευρά το μικρό οροπέδιο, και εκείνο της Αγίας Αριάδνης, στη δυτική πλευρά κοντά στην πηγή αστοιβιδερό.

1.6.3 Αθλητικές Εγκαταστάσεις & Δραστηριότητες

Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου λειτουργεί το Παπατζιρίτειο Γήπεδο. Μια σημαντική αθλητική υποδομή του Οροπεδίου Λασιθίου, το γήπεδο ποδοσφαίρου στην Κουδουλαλιά του Αβρακόντε, ονοματοδοτήθηκε και εγκαινιάστηκε μετά την

αναβάθμιση του με την τοποθέτηση χλοοτάπητα. Το «Παπατζιρίτειο γήπεδο» (προς τιμή του ιερέα Ευάρεστου Ταμιωλάκη που λόγω της ικανότητάς του στο τρέξιμο αποκαλούνταν παπά -Τζιρίτης) χρηματοδοτήθηκε με 365.000 ευρώ από την Περιφέρεια Κρήτης. Επιπλέον έχει κατασκευασθεί κερκίδα με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εσωτερικών (ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II), ενώ αναζητείται χρηματοδότηση για την κατασκευή πρόσθετων υποδομών που απαιτούνται.

ΑΕΛ Δίας

Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου έχει ιδρυθεί και η ποδοσφαιρική ομάδα ΑΕΛ Δίας. Ο Θεός Δίας αποτέλεσε την έμπνευση για την ονομασία της ποδοσφαιρικής ομάδας που συστάθηκε τον Αύγουστο του 2018 όταν και συμμετείχε στα τοπικά πρωταθλήματα της ΕΠΣ Λασιθίου παίρνοντας μέρος στην Β' κατηγορία. Ο Δίας είναι μια ομάδα που αποτελείται με παίκτες από ολόκληρο το Οροπέδιο, που είναι μόνιμοι κάτοικοι του. Οι παίκτες έλαβαν την πρωτοβουλία να ιδρύσουν το σωματείο δίνοντας (αθλητική) ζωή σε όλη την περιοχή.

Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Λασιθίου (ΕΟΣ Λασιθίου)

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε, το έτος 1989 ως σύλλογος Ορειβασίας και Χιονοδρομίας (Σ.Ο.Χ.Ο.Λ) Οροπεδίου Λασιθίου με έδρα τον Άγιο Γεώργιο Οροπεδίου Λασιθίου. Με την απόφαση 324/2000 του Πρωτοδικείου Λασιθίου εγκρίθηκε η αλλαγή της ονομασίας σε Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Λασιθίου (ΕΟΣ Λασιθίου). Είναι μέλος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας Αναρρίχησης. Διαθέτει Ορειβατικό Καταφύγιο σε υψόμετρο 1350μ στη θέση Ανεστάση κάτω από την κορυφή Στροβίλι πάνω από το Οροπέδιο Λιμνακάρου, κτισμένο σε έκταση που παραχωρήθηκε από την Κοινότητα Αβρακόντε το έτος 1992. Σκοπός του συλλόγου σύμφωνα με το καταστατικό του είναι η συστηματική καλλιέργεια της ορειβασίας (αναβάσεις, αναρρίχσεις, κ.λπ.) των χειμερινών αθλημάτων, η διοργάνωση αθλητικών αγώνων και η διάδοση της αγάπης και του σεβασμού προς την ορεινή φύση.

1.7 Τοπική Οικονομία & Απασχόληση

1.7.1 Εθνική Οικονομία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τα προηγούμενα έτη, η μέση αύξηση του ΑΕΠ, σε σταθερές τιμές, για την περίοδο 2017-2023 αναθεωρήθηκε ανοδικά κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες, σε +1,9% ετησίως από +1,6% ετησίως και στο 2,3% για το 2023 από 2,0%. Συνολικά, το ονομαστικό ΑΕΠ αυξήθηκε σε €225,2 δισ. το 2023 (από €220,3 δισ. στην προηγούμενη εκτίμηση). Εν γένει μπορεί να σημειωθεί ότι πενταετία η 2018-2023, η ελληνική οικονομία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο κατακτώντας πρωτίες σε μια σειρά από βασικούς οικονομικούς δείκτες που αποτυπώνουν και την αισθητή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Η

Ελλάδα έχει πετύχει από τις μεγαλύτερες ταχύτητες προόδου σε ολόκληρη την ΕΕ, σε μια σειρά από κρίσιμους τομείς.

Σύμφωνα με τη σύντομη ανάλυση της Ελληνικής Οικονομίας (Εθνική Τράπεζα, Μάρτιος 2024), το ελληνικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 2,0% σε ετήσια βάση το 2023. Η επίδοση αυτή υπερέβη σημαντικά το μέσο όρο της Ευρωζώνης (0,4% σε ετήσια βάση) για 3ο συνεχές έτος. Η σημαντική επιβράδυνση της ετήσιας μεταβολής του ΑΕΠ στο 1,2% ετησίως κατά το 4ο τρίμηνο του 2023 αντανάκλα τις μεγαλύτερες, από τις αρχικά εκτιμώμενες, απώλειες στην αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή από την καταστροφική πλημμύρα στη Θεσσαλία το Σεπτέμβριο του 2023. Ωστόσο, βασικές συνιστώσες του ΑΕΠ από την πλευρά της τελικής δαπάνης, όπως η κατανάλωση και οι καθαρές εξαγωγές, εμφάνισαν ανοδική τάση, στην οποία μπορεί να αποδοθεί η μικρή αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,2% σε τριμηνιαία βάση το 4ο τρίμηνο του 2023 έναντι μείωσης 0,1% το 3ο τρίμηνο:

- Η ιδιωτική κατανάλωση (σε σταθερές τιμές) επιταχύνθηκε στο 1,8% σε ετήσια βάση το 4ο τρίμηνο του 2023 (1,4% σε τριμηνιαία βάση), κυρίως λόγω των υποστηρικτικών συνθηκών στην αγορά εργασίας
- Οι καθαρές εξαγωγές είχαν θετική και αυξανόμενη συμβολή στη μεγέθυνση του ΑΕΠ (0,8 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως το 4ο τρίμηνο και 0,5 ποσοστιαίες μονάδες το 2023, έναντι αρνητικής συνεισφοράς 1 ποσοστιαίας μονάδας το 2022), παρά το πλήγμα από την πλημμύρα και το δυσμενές εξωτερικό περιβάλλον

Οι ανωτέρω θετικές τάσεις αποδυναμώθηκαν από τη συρρίκνωση των επενδύσεων, για πρώτη φορά από το 2ο τρίμηνο του 2020, με τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου να υποχωρεί κατά 5,7% ετησίως το 4ο τρίμηνο του 2023 εξαιτίας προσωρινών επιδράσεων που αναμένεται να αναστραφούν το 2024.

Τα αποτελέσματα της ελληνικής οικονομίας το 1^ο τρίμηνο του 2024 ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο δείκτης οικονομικού κλίματος για την Ελλάδα αυξήθηκε στο 108,4 το Μάρτιο 2024 (υψηλό 7 μηνών) από 105,6 το 4ο τρίμηνο του 2023. Επιπλέον, η επιχειρηματική εμπιστοσύνη στον κλάδο των υπηρεσιών ανήλθε στο 38,1 το 1ο τρίμηνο του 2024, σε σχέση με 32,8 κατά μ.ο. για το 2023, με τις επιμέρους κατηγορίες των καταλυμάτων και της εστίασης να ξεχωρίζουν, ενώ αντιστοίχως για τον κατασκευαστικό κλάδο διαμορφώθηκε στο 13,2 το 1ο τρίμηνο, από το 8,3 του 4ου τριμήνου του 2023, με αυξανόμενο επίπεδο ανεκτέλεστων έργων κυρίως σε έργα υποδομής και μεγάλα ιδιωτικά έργα. Επιπλέον, ο δείκτης προοπτικών απασχόλησης για την ελληνική οικονομία αυξήθηκε στο 116,2 το 1ο τρίμηνο του 2024 από 115,8 το 4ο τρίμηνο του 2023, επιδεικνύοντας θετικό πρόσημο και για την αγορά εργασίας (Εθνική Τράπεζα, Απρίλιος 2024).

Αξιοσημείωτες ήταν οι εξελίξεις στους περισσότερους δείκτες της οικονομίας το 1^ο τρίμηνο του 2024 λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων επιταχύνθηκαν στο 56,0% ετησίως το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2024, ενώ ο βαθμός χρήσης του παραγωγικού δυναμικού στον τομέα των υπηρεσιών αυξήθηκε στο 93 το 1^ο τρίμηνο του 2024 από 88,4 για το σύνολο του 2023, επιβεβαιώνοντας την ισχυρή ζήτηση αλλά και την ανάγκη για νέες επενδύσεις. Επιπλέον, η αύξηση της απασχόλησης επιταχύνθηκε στο 2,3% ετησίως το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2024, από 1,2% το 4^ο τρίμηνο του 2023, ενώ οι τουριστικές αφίξεις και εισπράξεις αυξήθηκαν κατά 16,0% και 27,3% ετησίως, αντίστοιχα, τον Ιανουάριο (Εθνική Τράπεζα, Απρίλιος 2024).

Το 2^ο τρίμηνο του έτους, σημειώθηκε επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης στο 2,3% ετησίως, με την ετήσια πρόβλεψη για την ανάπτυξη το 2024 να διαμορφώνεται στο 2,4% τον Σεπτέμβριο του 2024 (Εθνική Τράπεζα, 11/09/2024). Οι ισχυρές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας το 1^ο εξάμηνο του 2024 συνδυάζονται πλέον και με ισχυρότερες θετικές επιδράσεις, μέσω μετακύλισης της ανοδικής δυναμικής του ΑΕΠ (carry-over effect) λόγω της αναθεώρησης, προοιωνίζοντας ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, για το 2024 και το 2025, πλησίον του 2½% (Εθνική Τράπεζα, Νοέμβριος 2024).

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, όσον αφορά στην αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, υπήρξαν πολύ σημαντικές εξελίξεις το 2024, με τις σημαντικότερες να αφορούν στα εξής:

- Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων έκλεισε το 2024 με δαπάνες ύψους 13,3 δισ. ευρώ, το υψηλότερο ποσό δημοσίων επενδύσεων της τελευταίας 14ετίας και το 2025 θα αυξηθεί περαιτέρω σε 14,1 δισ. ευρώ, έναντι 5,6 δισ. το 2019. Δηλαδή οι δημόσιες επενδύσεις το 2025 θα είναι αυξημένες κατά 150% σε σχέση με το 2019.
- Το 2024 επίσης επιτεύχθηκε υπερεκτέλεση του προϋπολογισμού του ΑΠΔΕ σε ποσοστό 101,25% ενώ το 2025 οι δαπάνες προβλέπεται να αυξηθούν περαιτέρω σε 14,1 δισ. ευρώ (+16%) και το 2026 σε 16,4 δισ. (+17%).
- Το ποσοστό απορρόφησης των Κοινοτικών κονδυλίων του ΕΣΠΑ 2021-2027 το 2024 (με στοιχεία 31.12.2024) ήταν το τέταρτο υψηλότερο στην ΕΕ.
- Το ποσοστό απορρόφησης των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης διαμορφώθηκε το 2024 σε 51%, με πλήρη επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, επίδοση που κατατάσσει τη χώρα μας στην όγδοη θέση της ΕΕ.

1.7.2 Εκπαιδευτικό Επίπεδο

Το εκπαιδευτικό επίπεδο των κατοίκων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου είναι σχετικά χαμηλό.

Πίνακας 10: Επίπεδο απασχόληση κατοίκων Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

		Διδακτορικό / Μεταπτυχιακό / Πτυχίο Πανεπιστημίου- Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Ανώτερων Επαγγελματικών Σχολών και ισότιμων σχολών	Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού, Επαγγελματικού, Εκκλησιαστικού κ.λπ. ή εξαταξίου Γυμνασίου)	Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών / Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	Απολυτήριο Δημοτικού	Εγκατέλειψε ή δε φοίτησε στο Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσε την	Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2016)
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.258	173	82	498	275	766	359	105
		7,7%	3,6%	22,1%	12,2%	33,9%	15,9%	4,7%

Σύμφωνα με τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού έχει απολυτήριο Δημοτικού (33,9%), ενώ το 22,1% έχει απολυτήριο Λυκείου. Μόλις το 3,6% είναι πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 7,7% είναι κάτοχοι Διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου.

1.7.3 Απασχόληση

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία του οικονομικά ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2021.

Πίνακας 11: Οικονομικά χαρακτηριστικά Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

	Σύνολο	Κατάσταση ασχολίας						
		Οικονομικά ενεργοί						Οικονομικά μη ενεργοί
		Σύνολο	Απασχολούμενοι				Άνεργοι	
			Σύνολο	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας	Τριτογενής τομέας		
Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου	2.258	864	800	355	59	386	62	1.392
% επί του συνόλου πληθυσμού		38%						62%
% επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού			93%				7%	
% επί των απασχολούμενων				44%	7%	48%		

Σύμφωνα με τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα, το 38% του πληθυσμού του Δήμου είναι οικονομικά ενεργός πληθυσμός και το 62% οικονομικά μη ενεργός. Από τους οικονομικά ενεργούς το 93% είναι απασχολούμενοι και το 7% άνεργοι, ενώ από τους απασχολούμενους το μεγαλύτερο ποσοστό της τάξης του 48% απασχολείται στον Τριτογενή Τομέα απασχόλησης και λίγο μικρότερο ποσοστό της τάξης του 44% στον Πρωτογενή. Πολύ μικρότερη είναι η συμμετοχή στον Δευτερογενή Τομέα απασχόλησης με μόλις το 7% του συνολικού πληθυσμού.

Πρωτογενής τομέας παραγωγής ονομάζεται ο παραγωγικός τομέας δραστηριοτήτων με αντικείμενο την απόκτηση ή απόσπαση αγαθών (πρώτων υλών) άμεσης ή έμμεσης κατανάλωσης, κατ' ευθείαν από την φύση (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία, κρέας, μελισσοκομία, δασοκομία, θήρα, εξόρυξη μεταλλευμάτων κλπ). Η απόσπαση πραγματοποιείται, είτε με τη συλλογή (συλλεκτικές επιχειρήσεις), είτε με την εξόρυξη (εξορυκτικές επιχειρήσεις) από το έδαφος ή το υπέδαφος. Επομένως, στην πρώτη φάση της παραγωγικής διαδικασίας, τα προϊόντα (αγαθά) πρωτογενούς παραγωγής καταναλώνονται από τους ανθρώπους, όπως έχουν, χωρίς να υποστούν καμία επεξεργασία, ή μεταποίηση-μετασχηματισμό. Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, ο πρωτογενής τομέας παραγωγής στηρίζεται στη γεωργία και στην κτηνοτροφία.

Ο κάμπος του Οροπεδίου Λασιθίου καλλιεργείται κυρίως με πατάτα, τη γνωστή λασιθιώτικη πατάτα, κηπευτικά (κολοκύθια, λάχανα, κουνουπίδια, ντομάτες, καρπούζια κλπ), όσπρια (φασόλια, κουκιά, αρακάς κλπ), σιτηρά (κριθάρια, σιτάρι κλπ) και διάφορα δέντρα: αχλαδιές, μηλιές, καρυδιές, αμυγδαλιές, κερασιές, δαμασκηνιές κ.ά. Απουσιάζει τελείως η καλλιέργεια της ελιάς (που είναι η συνηθέστερη στην Κρήτη) και των εσπεριδοειδών λόγω του ότι το χειμώνα έχει πολύ ψυχρό κλίμα. Το εισόδημα των αγροτών πλήττεται κατά καιρούς είτε από τα καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, πάγος, χαλάζι κ.α.) είτε από τις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων στα θέρετρα της Κρήτης από άλλα μέρη. Στο βουνό Δίκτη βόσκουν χιλιάδες αιγοπρόβατα και τα προϊόντα τους, κρέατα και τυροκομικά, θεωρούνται άριστης ποιότητας. Αναφέρεται γενικά ότι ο Νομός Λασιθίου έχει το υψηλότερο ποσοστό (10,77%) συμμετοχής του πρωτογενούς τομέα στη χώρα.

Η δευτερογενής παραγωγή αξιοποιεί την πρωτογενή παραγωγή, με την μεταποίηση των πρώτων υλών (στη μορφή, στη χρησιμότητα, τις ιδιότητες). Ανάλογα με τα μέσα και τον τρόπο που χρησιμοποιείται για την μεταποίηση των αγαθών, έχουμε τους κλάδους της χειροτεχνίας, της βιοτεχνίας, της βιομηχανίας και της οικοτεχνίας. Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει τις δραστηριότητες επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων. Στο δευτερογενή τομέα περιλαμβάνονται και οι παραγωγικές μονάδες. Στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου ο δευτερογενής τομέας παραγωγής είναι ελάχιστος ανεπτυγμένος αφού σε αυτόν απασχολείται μόλις το 8% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη κάποια παραδοσιακά επαγγέλματα που, παρόλο το φρενήρη ρυθμό εξέλιξης διατηρούνται στο πέρασμα του χρόνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα παραδοσιακής ασχολίας είναι η κατασκευή υφαντών με τη βοήθεια του αργαλειού χρησιμοποιώντας σαν πρώτες ύλες το μαλλί, το λινάρι, το μετάξι ή το βαμβάκι. Μια ακόμη γνωστή εποχιακή ασχολία είναι η παραγωγή ρακής, η οποία διεξάγεται το Φθινόπωρο αφού πρωτίστως οι ντόπιοι τρυγήσουν τα αμπέλια.

Ο τριτογενής τομέας (ή τομέας των υπηρεσιών) είναι ο τρίτος από τους τρεις τομείς της οικονομίας σύμφωνα με την θεωρία των τριών τομέων. Ο τριτογενής τομέας αποτελείται από την παραγωγή υπηρεσιών και όχι από την παραγωγή τελικών προϊόντων. Ο τριτογενής τομέας παραγωγής απασχολεί μεγάλο μέρος του πληθυσμού, συγκεκριμένα, το 44% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται σε αυτόν το τομέα παραγωγής. Ο τριτογενής τομέας παραγωγής στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα μπορούσε καθώς έχει την δυνατότητα για περαιτέρω τουριστική αξιοποίηση. Είναι γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρηματοδοτήσει αρκετές προσπάθειες για την ανάπτυξη της περιοχής όπως τουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ. Ωστόσο, όλα αυτά είναι ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο με αποτέλεσμα η οικονομία του τόπου να παραμένει στάσιμη, ειδικά σε μια περιοχή που ποτέ δεν εξαντλούνται τα περιθώρια τουριστικής ανάπτυξης.

Εν γένει, η ασχολία των κατοίκων του Λασιθίου είναι από τη μια η κτηνοτροφία (κυρίως αιγοπροβάτων) και από την άλλη η καλλιέργεια σιτηρών (σίτου, κριθής κ.α.), οσπρίων (φασολιών, φάβας κ.α.) και κηπευτικών: πατάτες, λάχανα, ντομάτες, κολοκύθια, καρπούζια, πεπόνια κ.α

1.8 Αξιολόγηση & Αναπτυξιακή Φυσιογνωμία Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

1.8.1 Ανάλυση PESTLE – DG (πολιτικοί, οικονομικοί, κοινωνικοί, τεχνολογικοί, νομικοί και περιβαλλοντικοί – Δημογραφικοί και παγκόσμιος παράγοντες)

Η PEST Analysis αποτελεί ένα στρατηγικό εργαλείο βάσει του οποίου αξιολογείται το μακρο-περιβάλλον, στο οποίο δραστηριοποιείται ένας φορέας, οργανισμός, επιχείρηση. Ουσιαστικά σχεδιάσθηκε και αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο Μάρκετινγκ, αλλά αξιοποιείται ευρέως από διάφορους φορείς προκειμένου να αξιολογούν το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται. Η PEST Analysis περιλαμβάνει την ανάλυση πολιτικών (political), οικονομικών (economic), κοινωνικών (Social) και Τεχνολογικών (Technological) παραγόντων για την αξιολόγηση αντιστοίχως τους πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος. Σήμερα, χρησιμοποιούνται πολλές διαφορετικές παραλλαγές της PEST Analysis, μια από τις πλέον διαδεδομένες η ανάλυση PESTLE, η οποία εκτός από τις βασικές θεματικές, περιλαμβάνει επιπλέον την ανάλυση νομικού (Legal) και φυσικού (Environment) περιβάλλοντος.

Political – Πολιτικοί Παράγοντες

- Πολιτική Σταθερότητα. Ο Δήμος δρα και εξελίσσεται σε ένα περιβάλλον πολιτικής σταθερότητας, παράγοντας ο οποίος επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ομαλή λειτουργία του και την εξέλιξη του δημοτικού έργου. Η παρούσα δημοτική αρχή, συμπληρώνει έναν χρόνο ολοκληρωμένης θητείας τον Ιανουάριο 2025. Με τις επόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές να λαμβάνουν χώρα το καλοκαίρι του 2028 και την ύπαρξη αυξημένης Δήμου, δεν εκτιμάται ως σημαντική η πιθανότητα πολιτικής αστάθειας σε επίπεδο τοπικής διοίκησης. Επιπλέον, με τις προγραμματισμένες εθνικές εκλογές για το καλοκαίρι του 2027 δεν προβλέπεται κάποια σημαντική αλλαγή στο πολιτικό σκηνικό σε εθνικό επίπεδο. Επισημαίνεται ότι ενδεχόμενη πολιτική αστάθεια σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο θα επηρέαζε σημαντικά το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, όπως και το σύνολο των ΟΤΑ τόσο σε επίπεδο κατευθύνσεων και γενικού σχεδιαστικού πλαισίου όσο και σε επίπεδο χρηματοδοτήσεων.
- Συνεργασία με το κεντρικό κράτος και την Περιφέρεια Κρήτης: Για την ομαλή λειτουργία του δήμου Οροπεδίου Λασιθίου κρίνεται ως ιδιαίτερα κρίσιμη η συνεργασία του με την Περιφέρεια Κρήτης, αλλά και με την κεντρική κυβέρνηση. Οι εν λόγω συνεργασίες επηρεάζουν σημαντικά τη λειτουργία του Δήμου σε επίπεδο χρηματοδότησης έργων υποδομής και

την ανάπτυξη διαφόρων πολιτικών και προγραμμάτων. Ο Δήμος σήμερα έχει άψογη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας Κρήτης, αλλά και με στελέχη της Κεντρικής Κυβέρνησης και των Υπουργείων γεγονός που δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη μελλοντική του πορεία.

- Αποφάσεις της Κεντρικής Κυβέρνησης σχετικά με τους ΟΤΑ: Ένας παράγοντας ιδιαίτερα κρίσιμος για την πορεία των Δήμων εν γένει είναι οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης και αφορούν στους ΟΤΑ. Οι κυβερνητικές πολιτικές δε οι οποίες εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο τόσο όσον αφορά στις χρηματοδοτήσεις, όσο και τη διοικητική δομή, οργάνωση και λειτουργία τους αποτελούν στοιχεία επιρροής για την τοπική ανάπτυξη των Δήμων.

Economic – Οικονομικοί Παράγοντες

- Εθνική οικονομία & Δείκτες απασχόλησης. Δεδομένου ότι η εθνική οικονομία και οι τάσεις της απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο επηρεάζουν την τοπική οικονομία, είναι κατανοητό ότι πιθανή επιβράδυνση της εθνικής οικονομίας θα δημιουργήσει απειλές στην τοπική οικονομική δραστηριότητα στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, το οποίο δύναται να επηρεάσει αρνητικά τα ποσοστά απασχόλησης στο Δήμο, τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, του μεγέθους της τοπικής οικονομίας εν γένει.
- Εθνικές και ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Είναι ευρέως γνωστό ότι το μεγαλύτερο μέρος συνήθως των πόρων των Δήμων προέρχεται από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους. Η εξάρτηση όλων των Δήμων από τις εξωτερικές χρηματοδοτήσεις είναι τέτοια που ενδεχόμενη περικοπή κονδυλίων εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων να δυσχεράνει την οικονομική τους αποδοτικότητα, αλλά και την αποτελεσματικότητά τους σε επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών. Επιπλέον, η χρηματοδότηση των ΟΤΑ προέρχεται από τη συλλογή δημοτικών τελών και λοιπών φόρων. Η τρέχουσα χρηματοδότηση του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου κυρίως από εθνικούς πόρους βρίσκεται σε αρκετά ικανοποιητικά επίπεδα, δεδομένης της δυναμικής του Δήμου, όμως οποιαδήποτε μείωση σε εθνικό επίπεδο δύναται να επηρεάσει σημαντικά την αναπτυξιακή πορεία του Δήμου.

Social – Κοινωνικοί Παράγοντες

- Ποιότητα Ζωής. Ο όρος ποιότητα ζωής είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη ζωή στις σύγχρονες πόλεις. Για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της εκάστοτε περιοχής σε ένα δήμο απαραίτητη προϋπόθεση είναι μεταξύ άλλων η διαθεσιμότητα ποιοτικών δημόσιων χώρων, κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων, υψηλό επίπεδο περιβάλλοντος, ενισχυμένες και εξατομικευμένες δημόσιες υπηρεσίες και προδιαγραφές

προσβασιμότητας. Η ενίσχυση των άυλων και υλικών υποδομών στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου αποτελεί σημαντικό ζητούμενο της επόμενης περιόδου.

- Κοινωνική Συμμετοχή: Εξαιρετικά σημαντική για τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου κρίνεται η ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών σε διαδικασίες του δήμου (π.χ., διαβουλεύσεις, συμμετοχικοί προϋπολογισμοί κτλ). Για την επιτυχή ανάπτυξη του Δήμου κρίνεται απαραίτητη τα επόμενα έτη να ενισχυθεί η αλληλεπίδραση Δήμου - δημότη, να αυξηθεί η διαφάνεια και να προαχθεί η τοπική και συμμετοχική δημοκρατία.
- Δημογραφικές μεταβολές. Σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη ενός Δήμου είναι ο πληθυσμός του. Η γήρανση του πληθυσμού, η αλλαγή στην κοινωνική σύνθεση με την είσοδο μεταναστευτικών ροών, η μετανάστευση των κατοίκων του Δήμου σε άλλες περιοχές και η μείωση του πληθυσμού του Δήμου αποτελούν παράγοντες οι οποίοι δύναται να επηρεάσουν αρνητικά την αναπτυξιακή πορεία του Δήμου. Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου υπάρχει αρκετά υψηλό ποσοστό γήρανσης του πληθυσμού, γεγονός το οποίο δύναται να δημιουργήσει πιέσεις στο σύστημα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας τοπικά, καθώς και μία σειρά από επιβαρυντικούς για την τοπική οικονομία και εργασία. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η λήψη μέτρων προκειμένου να επιτευχθεί αύξηση του πληθυσμού του Δήμου και δει των κατοίκων που βρίσκονται σε παραγωγική ηλικία (κίνητρα απασχόλησης και διαμονής στο Δήμο). Επιπλέον, όσον αφορά την κοινωνική σύνθεση αξίζει να σημειωθεί ότι οι αλλαγές στην οικογενειακή δομή, με την πιθανή αύξηση μονογονεϊκών νοικοκυριών δύναται να επηρεάσει σημαντικά τον σχεδιασμό της δημοτικής πολιτικής αναφορικά με ζητήματα εκπαίδευσης και κοινωνικής φροντίδας.

Technological – Τεχνολογικοί Παράγοντες

- Τεχνολογικές Υποδομές. Για την ανάπτυξη του Δήμου κρίνεται απαραίτητη η υιοθέτηση και εφαρμογή των νέων τεχνολογικών ΤΠΕ και η χρήση δικτύων νέας γενιάς (5G και οπτικών ινών) μπορούν συνδυαστικά με την εκπαίδευση των πολιτών να δημιουργήσουν νέα δεδομένα οικονομικής ανάπτυξης και συμμετοχής στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου.
- Ψηφιοποίηση Υπηρεσιών. Η επένδυση σε ψηφιακές πλατφόρμες για την παροχή δημοτικών υπηρεσιών αποτελεί σήμερα βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση τόσο της εξυπηρέτησης των κατοίκων και επισκεπτών ενός Δήμου, όσο και για την ενίσχυση της διοικητικής και επιχειρησιακή του ικανότητας. Η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών μπορεί να ενισχύσει πολλούς τομείς της καθημερινής δραστηριότητας του Δήμου αλλά και να εκσυγχρονίσει πολλές πλευρές της λειτουργίας του (κτιριακές, υλικοτεχνικές υποδομές και ανθρώπινους πόρους).

- Έξυπνες Πόλεις (Smart Cities). Η εισαγωγή των ψηφιακών τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση έχει δημιουργήσει ένα ιδιαίτερα θετικό πλαίσιο για την ανάπτυξη τους. Η πιθανή εφαρμογή νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων και η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να μετασχηματίσει τόσο τον τρόπο παροχής των δημοτικών υπηρεσιών όσο και τους πόρους που απαιτούνται για αυτές. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου έχει προχωρήσει σε ενέργειες για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του και την εισαγωγή ολοκληρωμένων τεχνολογικών λύσεων στη λειτουργία του.

Legal – Νομικοί Παράγοντες

- Θεσμικό πλαίσιο. Όλοι οι δήμοι της χώρας οφείλουν να συμμορφώνονται σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς κανονισμούς (πχ πολεοδομικούς κανονισμούς, μέτρα για την ενεργειακή απόδοση, περιβαλλοντικά μέτρα, ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας, θέματα διαφάνειας). Οποιαδήποτε αλλαγή του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των ΟΤΑ δύναται να επηρεάσει το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου τα επόμενα έτη.
- Διαδικασίες Προμηθειών και Συμβάσεων. Πολλά από τα έργα και τις δράσεις που υλοποιούνται στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, καθώς και μεγάλο εύρος των αρμοδιοτήτων του εκτελείται μέσα από τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων με διάφορους εξωτερικούς συνεργάτες, προμηθευτές και εργολάβους. Επομένως, γίνεται κατανοητό ότι οποιαδήποτε αλλαγή στη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τη λειτουργία του Δήμου.
- Δικαιώματα Πολιτών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται πολλές νομοθετικές αλλαγές και ρυθμίσεις οι οποίες αλλάζουν τα έως τώρα δεδομένα στα δικαιώματα των πολιτών (π.χ. γάμος ομόφυλων ζευγαριών). Οι εν λόγω ρυθμίσεις και αλλαγές δύναται να επηρεάσουν άμεσα και σημαντικά τις σχέσεις του Δήμου με τους πολίτες του και να διαμορφώσουν την καθημερινότητα τους.

Environmental – Περιβαλλοντικοί Παράγοντες

- Κλιματική Αλλαγή. Η κλιματική αλλαγή έχει επηρεάσει σημαντικά την καθημερινότητα των ανθρώπων και τη ζωή σε όλες τις περιοχές. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου έχει αντιμετωπίσει αρκετές φορές διάφορους κινδύνους από ακραία καιρικά φαινόμενα (πχ χιονοπτώσεις) που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες αλλά και την εν γένει κλιματική αλλαγή. Επομένως, οφείλει σήμερα να είναι προετοιμασμένος για κάθε πιθανή εκδήλωση ακραίων φαινομένων, τα οποία δύναται να επηρεάσουν την ασφάλεια των κατοίκων του.
- Φυσικές καταστροφές. Οι φυσικές καταστροφές μπορεί να επηρεάσουν καθοριστικά την πορεία ενός Δήμου. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου έχει αντιμετωπίσει στο παρελθόν αρκετά ζητήματα απόρροια κυρίως χιονοπτώσεων. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η εφαρμογή μέτρων

προστασίας του Δήμου και των πολιτών από τις συνέπειες φυσικών καταστροφών και η ενίσχυση δράσεων πολιτικής προστασίας.

- Βιώσιμη κινητικότητα. Η βιώσιμη κινητικότητα αποτελεί έντονο θέμα συζήτησης τα τελευταία χρόνια, δεδομένου ότι η επιρροή των μετακινήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος είναι πολύ σημαντική. Επομένως, κρίνεται απαραίτητη η προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, μέσω της ενίσχυσης της χρήσης ποδηλάτων, ηλεκτρικών οχημάτων και της δημόσιας συγκοινωνίας τα οποία θα συμβάλλουν στη μείωση της ρύπανσης.

1.8.2 Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης – Ανάλυση SWOT

Με βάση τα γεωγραφικά, κοινωνικοοικονομικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, παρουσιάζεται η ανάλυση SWOT, που θα συντελέσει στον στρατηγικό σχεδιασμό του δήμου για την επόμενη τετραετία, αναλύοντας το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του δήμου. Σκοπός της παρούσας ανάλυσης είναι να αναδειχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί, ανά άξονα, προκειμένου να έρθουν εις πέρας.

Δυνατά σημεία (Strengths) : Αφορά τα εσωτερικά σημεία της επιχείρησης στα οποία υπερτερεί και μπορεί να εκμεταλλευτεί ώστε να εκπληρώσει τους στόχους της.

Αδυναμίες (Weaknesses) : Αφορά επίσης τα εσωτερικά χαρακτηριστικά της επιχείρησης τα οποία χρήζουν βελτίωσης ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στους στόχους της.

Ευκαιρίες (Opportunities) : Σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον και τις ευκαιρίες που βρίσκονται σε αυτό. Οι επιχειρήσεις προσπαθούν να τις αδράξουν προκειμένου να δημιουργήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που θα τις κάνει να υπερτερούν έναντι των υπολοίπων.

Απειλές (Threats) : Πρόκειται για τις εξωτερικούς παράγοντες που θα μπορούσαν να βλάψουν την επιχείρηση και ασκούν μια αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη και τη λειτουργία της επιχείρησης.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	
<i>Ενότητες: φυσικό περιβάλλον, οικιστικό περιβάλλον, τεχνικές υποδομές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες)</i>	
Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
• Σημαντική Γεωγραφική Θέση • Χαμηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση	• Ορεινός Δήμος • Ψυχρό κλίμα • Ενεργοβόρες υποδομές και κτιριακές εγκαταστάσεις

• Σημαντικές περιοχές ΝΕΤΥΡ • Πλούσιο περιβαλλοντικό απόθεμα σε όλη την έκταση του Δήμου • Υψηλό ποσοστό κάλυψης τηλεπικοινωνιακού δικτύου • Εκμετάλλευση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας • Εγκεκριμένο Τοπικό Σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων • Εγκεκριμένο Περιφερειακό Σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων • Καλή ποιότητα υπόγειων και επιφανειακών υδάτων • Πλούσιο φυσικό περιβάλλον, κατάλληλο για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων ποιότητας και για την άσκηση ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων	• Παλαιό δίκτυο ύδρευσης και άδρευσης που χρίζει αναβάθμισης • Μειωμένη χρήση ΜΜΜ (ΚΤΕΛ) • Ανάγκη αναβάθμισης Κοινόχρηστων χώρων και αστικού εξοπλισμού • Αναξιοποίητο κτιριακό απόθεμα του Δήμου • Μη ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδίου πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης συνεπειών φυσικών καταστροφών και έκτακτων αναγκών • Μέτρια (έως κακή κατά τόπους) ποιότητα οδικού δικτύου • Χαμηλό ποσοστό διείσδυσης και εφαρμογής δράσεων ανακύκλωσης και Συστήματος ΔσΠ - Καθυστέρηση στην εφαρμογή προγραμμάτων ΔσΠ για τη συλλογή βιοαποβλήτων • Μειωμένη προσβασιμότητα σε αρκετά κτίρια και δημόσιες υποδομές • Δυσκολία αποκομιδής και διαχείρισης συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων (π.χ. γεωργικών φιλμ εδαφοκάλυψης) υποβαθμίζοντας το περιβάλλον • Χαμηλή συμμετοχή των δημοτών στην ανακύκλωση και έλλειψη ενημέρωσης • Διάθεση σε ΧΥΤΑ του μεγαλύτερου ποσοστού των ΑΣΑ • Σχετικά μεγάλος αριθμός διάσπαρτων οικισμών με μικρό πληθυσμό – Δυσανάλογα μεταξύ οικισμών και έκτασης δήμων
Ευκαιρίες	Απειλές
• Αύξηση Μ.Μ.Μ. (ΚΤΕΛ) – ταυτόχρονη μείωση επιβατικών οχημάτων	• Δυσμενής κοινωνικοοικονομική συγκυρία • Οικονομική δυσχέρεια του Δήμου

• Πλήρης αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας • Εργασίες βελτίωσης και αποκατάστασης οδικού δικτύου και αγροτικής οδοποιίας • Αξιοποίηση δράσεων μικροκινητικότητας • Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και δημόσιων υποδομών • Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των κοινόχρηστων χώρων του Δήμου • Πλήρης αξιοποίηση κτιριακού αποθέματος του Δήμου • Συνεργασία με όμορους Δήμους για την αντιμετώπιση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής • Εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων και παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση συνεπειών χιονοπτώσεων και έντονων βροχοπτώσεων • Εφαρμογή δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας σε ιδιωτικά και δημόσια κτίρια • Συνεργασία με περιβαλλοντικούς & τοπικούς φορείς για την προώθηση των δράσεων ορθολογικής διαχείρισης απορριμμάτων • Ενίσχυση της στελέχωσης των αρμόδιων υπηρεσιών για τη διατήρηση και αναβάθμιση φυσικού και αστικού περιβάλλοντος και δικτύων	• Ελλείψεις εξοπλισμού και παλαιότητα αυτού • Περιορισμένη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών για τη διατήρηση και αναβάθμιση φυσικού και αστικού περιβάλλοντος και δικτύων • Έντονες συνέπειες κλιματικής αλλαγής • Αυξημένη χρήση ενεργοβόρων οχημάτων • Περιορισμένη ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση • Μη ορθολογική διαχείριση απορριμμάτων - Διάθεση σε ΧΥΤΑ του μεγαλύτερου ποσοστού των ΑΣΑ • Καθυστερήσεις στη χρηματοδότηση έργων • Μείωση χρηματοδοτικών εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων προς ΟΤΑ

• Αναθεώρηση – Επικαιροποίηση του ΠΕΣΔΑ Κρήτης • Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για άντληση πόρων προμήθειας εξοπλισμού • Λειτουργία ΜΕΑ Χερσονήσου	

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ 2: Υγεία, Παιδεία, Κοινωνική Πολιτική, Αθλητισμός & Πολιτισμός	
<i>Ενότητες: δημογραφικά χαρακτηριστικά, κοινωνικές υποδομές, δομές υγείας- πρόνοιας, δομές εκπαίδευσης, πολιτιστικές – αθλητικές υποδομές</i>	
Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
• Δράσεις ενίσχυσης των ευάλωτων δημοτών από το Δήμο • Σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας • Ύπαρξη δομών κοινωνικής πρόνοιας • Ύπαρξη δομών εκπαίδευσης • Ύπαρξη δομών υγείας • Αξιόλογη πολιτιστική δράση • Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά • Σημαντικός αριθμός αρχαιολογικών, ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων, καθώς και μνημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	• Μη ορθολογική αξιοποίηση οικονομικά ενεργού πληθυσμού • Παλαιότητα υποδομών υγείας, εκπαίδευσης και αθλητισμού – χρίζουν αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού • Ανάγκη ενίσχυσης υφιστάμενων υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας • Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού • Μη επαρκής κάλυψη των σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών (εργαστήρια, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων) • Ανεπάρκεια υφιστάμενων αθλητικών υποδομών • Υψηλό κόστος συντήρησης των αθλητικών εγκαταστάσεων και υποδομών σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια οικονομικών πόρων • Γήρανση πληθυσμού • Εσωτερική μετανάστευση - Κίνδυνος ερημοποίησης κάποιων οικισμών λόγω σημαντικής μείωσης του πληθυσμού τους
Ευκαιρίες	Απειλές
• Εισχώρηση νέων και καινοτόμων τεχνολογιών με την αξιοποίηση του νεανικού παραγωγικού εργατικού δυναμικού	• Δυσμενής κοινωνικοοικονομική συγκυρία • Οικονομική δυσχέρεια του Δήμου • Ελλείψεις εξοπλισμού και παλαιότητα αυτού

• Ισχυροποίηση και ανάδειξη πολιτιστικής ταυτότητας Οροπεδίου Λασιθίου • Προώθηση προγραμμάτων και πολιτικών που ενισχύουν την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την πρόληψη και προαγωγή υγείας, την παιδεία και δια βίου μάθηση • Αξιοποίηση ΤΠΕ στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της ευρύτερης περιοχής • Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό υποδομών εκπαίδευσης του Δήμου • Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας του Δήμου • Πλήρης αξιοποίηση κτιριακού αποθέματος του Δήμου για την ενίσχυση δράσεων πολιτισμού • Ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης προς τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (ανέργους, γυναίκες, ΑΜΕΑ, μειονότητες, αλλοδαπούς κ.λπ.) • Συνεργασία Δήμου, πολιτιστικών συλλόγων, εθελοντικών οργανώσεων και άλλων φορέων για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος και την ενδυνάμωση των πολιτιστικών δράσεων • Ενίσχυση εθελοντικών δράσεων • Συνεργασία με όμορους δήμους • Διασύνδεση με τη νεολαία μέσω βιωματικών αθλητικών-εκπαιδευτικών προγραμμάτων	• Περιορισμένη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου όσον αφορά σε κοινωνικές δομές, δομές υγείας – πρόνοιας, δομές εκπαίδευσης και αθλητικές υποδομές • Όξυνση κοινωνικών ανισοτήτων • Επιδείνωση κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος εξαιτίας της οικονομικής κρίσης (οικονομική κρίση & κρίση λόγω πανδημίας COVID-19) • Περιορισμένη δυνατότητα συνέχισης και βελτίωσης προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας χωρίς κρατική και κοινοτική χρηματοδότηση • Περαιτέρω υποβάθμιση των υπάρχουσών υποδομών εκπαίδευσης, ως επακόλουθο πιθανής μειωμένης χρηματοδότησης λόγω της νέας κρίσης • Περιορισμένη χρηματοδότηση των πολιτιστικών και αθλητικών φορέων για την υλοποίηση δράσεων • Συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των ευπαθών κοινωνικών ομάδων

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ 3: ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	
Ενότητες: απασχόληση, ανεργία, παραγωγικές δραστηριότητες περιοχής	
Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
• Σχετικά περιορισμένο ποσοστό ανεργίας	• Δυσμενής κοινωνικοοικονομική συγκυρία • Οικονομική δυσχέρεια του Δήμου

- Μεγάλη απορρόφηση οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα απασχόλησης - Υπαρξη ιστορικού, φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος που καθιστά το Δήμο ελκυστικό για εναλλακτικό τουρισμό	- Οικονομική και υγειονομική κρίση – όξυνση προβλημάτων απασχόλησης - Μικρός ανταγωνισμός τοπικών επιχειρήσεων - Μεγάλη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον πρωτογενή τομέα – ευάλωτος τομέας λόγω της επιρροής από τα καιρικά φαινόμενα
Ευκαιρίες	Απειλές
- Αξιοποίηση πληθυσμού σε παραγωγικές ηλικίες - Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και προγραμμάτων - Αύξηση τεχνογνωσίας - Αξιοποίηση ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων - Ενίσχυση επιχειρηματικότητας - Βελτίωση της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, με χρήση και των νέων τεχνολογιών - Ανάπτυξη τομέων που μπορούν να δημιουργήσουν πολλαπλές ευκαιρίες απασχόλησης, όπως η κοινωνική επιχειρηματικότητα και τα «πράσινα» επαγγέλματα , - Νέα πλαίσιο για την κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, για ενίσχυση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού - Δρομολόγηση σημαντικών αναπτυξιακών έργων και παρεμβάσεων στην ευρύτερη περιοχή, που θα τονώσουν την απασχόληση	- Οικονομική κρίση - Παγκοσμιοποίηση - Υψηλή φορολογία επιχειρήσεων – επενδύσεων - Έλλειψη κινήτρων νέας επιχειρηματικότητας - Καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση δράσεων απόκτησης εμπειρίας και επιδοτούμενης απασχόλησης - Χαμηλό επίπεδο εισαγωγής καινοτομιών και ανάπτυξης ανθεκτικότητας από τις επιχειρήσεις της περιοχής, που είναι κατά πλειοψηφία στον τομέα των υπηρεσιών Ένταση φαινομένου αποκλεισμού από την αγορά εργασίας ομάδων όπως οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρίες ή/και άλλων ευάλωτων ομάδων

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ 4: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΥ	
Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
- Δήμος με ιστορική και ισχυρή παρουσία στην ΠΕ Λασιθίου και στην Περιφέρεια Κρήτης εν γένει από την αρχαιότητα έως σήμερα - Έμπειρο διοικητικό προσωπικό εσωτερικού οργανισμού Δήμου	- Έλλειψη οργανωμένης επικοινωνίας μεταξύ υπηρεσιών και αποδεκτών/ χρηστών - Μικρή προσαρμοστικότητα σε νέες μεθόδους διοίκησης και χρήση νέων τεχνολογιών

• Σταδιακή Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων	• Μικρή διείσδυση νέων ΤΠΕ και ψηφιακών εφαρμογών στη διοίκηση του Δήμου • Ανισοκατανομή υλικοτεχνικής υποδομής και ανθρώπινου δυναμικού • Μη επαρκής στελέχωση των υπηρεσιών του Δήμου • Μικρός αριθμός εργαζομένων με πολλαπλές αρμοδιότητες • Παρουσία επικαλύψεων και συγκρούσεων στην κατανομή των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων μεταξύ οργανικών μονάδων • Υστέρηση σε συστήματα παρακολούθησης των διαδικασιών και εργασιών • Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών σε αποφάσεις του Δήμου και διαδικασίες διαβουλεύσεων • Μικρή προσαρμοστικότητα σε νέες μεθόδους διοίκησης και χρήση νέων τεχνολογιών • Ανάγκη προσαρμογής οργανογράμματος και ΟΕΥ στις νέες θεσμικές και οργανωτικές απαιτήσεις
Ευκαιρίες	Απειλές
• Ορθολογική διαχείριση δημοτικής περιουσίας • Αύξηση στελεχών με τεχνογνωσία και εμπειρία στην υλοποίηση έργων ΟΤΑ και διαχείριση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων • Αξιοποίηση νέων ΤΠΕ και ψηφιακών εφαρμογών στη διοίκηση του δήμου • Δημιουργία ψηφιακής ταυτότητας Δήμου • Υιοθέτηση συστήματος συνεχούς εποπτείας και ελέγχου των διαδικασιών	• Χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες • Μείωση χρηματοδοτήσεων και εθνικών πόρων για την ενίσχυση της λειτουργίας των ΟΤΑ • Υποστελέχωση των υπηρεσιών του δήμου με εξειδικευμένο προσωπικό • Συνεχείς μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των ΟΤΑ, • Μείωση οικονομικής στήριξης των ΟΤΑ για πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού • Αδυναμία πολιτών να ανταπεξέλθουν στα σύγχρονα ψηφιακά συστήματα εξυπηρέτησης

Κεφάλαιο 2. Εσωτερική Οργάνωση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

2.1 Συνοπτική Παρουσίαση και Αξιολόγηση των υπηρεσιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

2.1.1 Ανθρώπινο Δυναμικό Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου: Οργάνωση & Στελέχωση

Σύμφωνα με τον ισχύον ΟΕΥ του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (ΦΕΚ 1213/Β/06-04-2017), οι Κεντρικές Υπηρεσίες είναι εγκατεστημένες στην έδρα του Δήμου και περιλαμβάνουν τις παρακάτω οργανικές μονάδες ομαδοποιημένες σε ενότητες συναφούς σκοπού και αντικειμένου:

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

---

1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου.
2. Νομική Υπηρεσία
3. Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού, Πληροφορικής και Διαφάνειας - Αγροτικής Ανάπτυξης.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

---

1. Αυτοτελές Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

---

1. Αυτοτελές Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω γραφεία:

- α) Γραφείο Διοικητικών Υπηρεσιών
- β) Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών
- γ) Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων
- δ) Γραφείο Απασχόλησης και Τουρισμού

2. Αυτοτελές Γραφείο ΚΕΠ

3. Αυτοτελές Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω γραφεία:

- α) Γραφείο Τεχνικών Έργων
- β) Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων και Συγκοινωνιών
- γ) Γραφείο Ύδρευσης - Άρδευσης - Αποχέτευσης
- δ) Γραφείο Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας
- ε) Γραφείο Καθαριότητας και Πρασίνου

2.1.2 Κτιριακές Υποδομές Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται το συνολικό κτιριακό απόθεμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, συμπεριλαμβανομένων μη ενεργών κτιρίων.

Πίνακας 12: Κτιριακό Απόθεμα Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

A/A	Ονομασία Κτιρίου
ΚΤΙΡΙΟ 1	ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ
ΚΤΙΡΙΟ 2	ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ
ΚΤΙΡΙΟ 3	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΖΕΡΜΙΑΔΩΝ
ΚΤΙΡΙΟ 4	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΤΖΕΡΜΙΑΔΩΝ
ΚΤΙΡΙΟ 5	Β ΚΤΙΡΙΟ ΕΚΑΒ (με παραχώρηση)
ΚΤΙΡΙΟ 6	Γ ΚΤΗΡΙΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ (παραχώρηση)
ΚΤΙΡΙΟ 7	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΡΜΑΚΕΤΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 8	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 9	ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 10	ΚΤΙΡΙΟ ΤΕΕ
ΚΤΙΡΙΟ 11	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΤΙΡΙΟ 12	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΤΙΡΙΟ 13	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΤΙΡΙΟ 14	ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΚΤΙΡΙΟ 15	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ
ΚΤΙΡΙΟ 16	ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ
ΚΤΙΡΙΟ 17	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ
ΚΤΙΡΙΟ 18	ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΙΝΑΚΙ(ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ)
ΚΤΙΡΙΟ 19	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΜΙΝΑΚΙ
ΚΤΙΡΙΟ 20	ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΓΟΥΛΑ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 21	ΠΑΠΑΔΑΚΕΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 22	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΨΥΧΡΟ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 23	ΞΕΝΙΑ (κλειστό)

ΚΤΙΡΙΟ 24	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΤΗ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 25	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΛΑΤΗΣ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 26	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΩ ΜΕΤΟΧΙΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 27	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΤΩ ΜΕΤΟΧΙ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 28	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΓΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 29	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΛΑΓΟΥ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 30	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 31	ΣΦΑΓΕΙΑ (κλειστό)
ΚΤΙΡΙΟ 32	ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟ (κλειστό)

2.1.3 Υλικοτεχνική υποδομή Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Τα κυριότερα στοιχεία υλικοτεχνικής υποδομής του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου αφορούν στον εξοπλισμό της Τεχνικής Υπηρεσίας καθώς και στον στόλο οχημάτων. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται ο στόλος οχημάτων του Δήμου.

Πίνακας 13: Πίνακας Οχημάτων Δήμου 2024

α/α	Είδος οχήματος	Αριθμός κυκλοφορίας	ΜΑΡΚΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Επιβατικό ΙΧ (τζιπ) 4*4	KHY 9882	R2V 4 TOYOT	
2	Επιβατικό ΙΧ (Βοήθεια στο Σπίτι) 4*4	KHY 9886	REN2ULT KANGOO	
3	Φορτηγάκι Λευκό 4*4 (Διπλοκάμπινο)	KHY 4783	M2ZD	
4	Φορτηγάκι Πυροσβεστικό 4*4 (Διπλοκάμπινο)	KHY 9887	M2ZD	
5	Φορτηγό	KHY 9869	MAN	
6	Λεωφορείο	KHH 4939	ISUZU	
7	Απορριματοφόρο	KHY 9883	D2F	ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗ
8	Απορριματοφόρο	KHH 4935	D2F	
9	Απορριματοφόρο	KHI 6515	ISUZU	ΔΩΡΕΑ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
10	Απορριματοφόρο	KHH 9781	MERCEDES	
11	Εκσκαφέας – φορτωτής 97HP	ME 39505	KOM2TSU	
12	Ισοπεδωτής γαιών (Γκρέιτερ) 140HP	ME 39506	KOM2TSU	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
13	Πρωθητής Ισοπεδωτής BOB C2T 78HP (Ερπύστριες)	ME 84535	BOB C2T KUBOT	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
14	Καλαθοφόρο 136HP	ME 122002	NISS2N	
15	Σάρωθρο 49HP	ME 122020	K2RCHER - KUBOT	Σκούπα-εκχιονιστικό-αλατιέρα

16	Φορτηγάκι Λευκό 4*4 (Διπλοκάμπινο)	KHH 9780	TOYOT	Εκχιονιστικό και αλατιέρα
17	Εκσκαφέας – φορτωτής Ισότροχος 121HP	ME142083	CASE	
18	Μπετονιέρα αυτοκινούμενη 4*4	ME142081	FIORI	Δεν υπάρχει χειριστής
19	Αποφρακτικό (ηλεκτρικό)	ME 143993	ΚΟΣΚΕΡΙΔΗΣ & ΣΙΑ (DDX)	
20	Επιβατηγό (ηλεκτρικό)	KHH 9794	NISSAN LEAF	
21	Επιβατηγό (ηλεκτρικό)	KHH 9795	NISSAN LEAF	
22	Ρυμουλκούμενο αποφρακτικό			
23	Φορτηγάκι κλειστού τύπου (ηλεκτρικό)	KYT 3037	ΝΙΣΣΑΝ	2024 κυκλοφ

Σήμερα, στον εξοπλισμό της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου περιλαμβάνονται τα εξής:

- Δυο Αλυσοπρίονα, το ένα εκ των οποίων δε λειτουργεί
- Τρία χορτοκοπτικά, τα δυο εκ των οποίων δε λειτουργούν
- Μια φυσούνα για φύλλα
- Ένας θρυμματιστής κλαδιών

Στις ανάγκες του τμήματος περιλαμβάνονται η προμήθεια:

- ενός κονταροπρίονου
- Δυο ξυλοκοπτικών (ένα μικρο ένα μεγάλο)
- Δυο χορτοκοπτικών
- Τρυπανιών
- Ενός Ασφαλτοκόπτη
- Ενός μηχανήματος διαγράμμισης

2.2 Οικονομικά Στοιχεία Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2020 – 2023

2.2.1 Παρουσίαση οικονομικών στοιχείων χρήσεων 2020 – 2023

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία Ενεργητικού των χρήσεων 2020 – 2023 για το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 14: Σύνολο Ενεργητικού χρήσεων 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023
Β. ΕΞΟΔΑ				
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ				
4. Λοιπά έξοδα εγκατάστασης	46.417,63 €	32.979,26 €	33.114,85 €	27.125,18 €
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
II. Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις				
1. Γήπεδα - Οικόπεδα	489.015,69 €	489.015,69 €	489.015,69 €	489.015,69 €
1α. Πλατείες - Πάρκα - Παιδότοποι κοινής χρήσης	693.946,74 €	912.860,99 €	876.585,64 €	881.595,14 €
1β. Οδοί - Οδοστρώματα κοινής χρήσης	1.169.065,15 €	1.144.025,97 €	1.114.830,72 €	1.107.776,05 €
1γ. Πεζοδρόμια κοινής χρήσης	4.757,45 €	3.086,65 €	2.133,36 €	1.469,14 €
3. Κτίρια και τεχνικά έργα	1.272.244,96 €	1.258.650,51 €	1.264.230,77 €	1.201.770,20 €
3β.Εγκ/σεις ηλεκτροφωτισμού κοινής χρήσεως	13.010,66 €	36.509,21 €	34.519,02 €	32.728,82 €
3γ.Λοιπές μόνιμες εγκ/σεις κοινής χρήσης	1.514.227,95 €	1.396.751,98 €	1.296.191,98 €	1.212.811,78 €
4. Μηχανήματα - Τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	7.647,14 €	17.937,74 €	321.541,96 €	2.216.212,60 €
5. Μεταφορικά μέσα	288.116,52 €	236.393,64 €	329.006,76 €	529.349,84 €
6. Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	387.138,00 €	407.940,99 €	519.463,30 €	460.753,28 €
Σύνολο ακινητοποιήσεων (ΓΙ+ΓΙΙ)	5.839.170,26 €	5.903.173,37 €	6.247.519,20 €	8.133.482,54 €
III. Τίτλοι πάγιας επένδυσης & Άλλες 1. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου μακροπρόθεσμες Χρηματοοικονομικές Απαιτήσεις				
1.Τίτλοι πάγιας επένδυσης	184.489,50 €	184.489,50 €	184.489,50 €	184.489,50 €
Μείον: Προβλέψεις για υποτίμηση	- 62.406,00 €	- 61.985,88 €	- 61.868,30 €	- 59.795,37 €
	122.083,50 €	122.503,62 €	122.621,20 €	124.694,13 €
Σύνολο πάγιου ενεργητικού (ΓΙ+ΓΙΙ+ΓΙΙΙ)	5.961.253,76 €	6.025.676,99 €	6.370.140,40 €	8.258.176,67 €

Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
I. Αποθέματα				
4. Πρώτες και βοηθητικές ύλες, Αναλώσιμα υλικά Ανταλλακτικά και Είδη συσκευασίας				
II. Απαιτήσεις				
1. Πελάτες	298.802,12 €	411.769,46 €	439.920,50 €	408.757,67 €
Μείον: Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων	- 248.239,26 €	- 305.071,47 €	- 385.737,29 €	- 351.805,45 €
11. Χρεώστες διάφοροι	113.465,34 €	109.331,72 €	105.373,63 €	113.351,36 €
	164.028,20 €	216.029,71 €	159.556,84 €	170.303,58 €
IV. Διαθέσιμα				
1. Ταμείο	911,89 €	911,89 €	911,89 €	- €
3. Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας	2.572.726,11 €	2.082.273,65 €	1.646.937,19 €	1.371.361,55 €
	2.573.638,00 €	2.083.185,54 €	1.647.849,08 €	1.371.361,55 €
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού (ΔΙ+ΔΙΙ+ΔΙΥ)	2.737.666,20 €	2.299.215,25 €	1.807.405,92 €	1.541.665,13 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ+Ε)				
	8.745.337,59 €	8.357.871,50 €	8.210.661,17 €	9.826.966,98 €

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία Παθητικού των χρήσεων 2020 -2023 του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 15: Σύνολο Παθητικού Χρήσεων 2020 – 2023

	2020	2021	2022	2023
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
I. Κεφάλαιο	855.207,86 €	1.036.588,62 €	1.036.588,62 €	1.036.588,62 €
II .Διαφορές αναπροσαρμογής και Επιχορηγήσεις επενδύσεων-Δωρεές Παγίων				
3. Δωρεές παγίων				
4. Επιχορηγήσεις επενδύσεων	6.476.095,54 €	6.337.369,05 €	6.295.061,70 €	5.975.442,54 €
	6.476.095,54 €	6.337.369,05 €	6.295.061,70 €	5.975.442,54 €
III.Αποθεματικά Κεφάλαια				
IV.Αποτελέσματα εις νέο				

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2024-2028
ΑΦάση : Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αποτελέσματα χρήσεως εις νέον	101.871,07 €	-	288.383,44 €	-	441.717,69 €	-	587.642,54 €
Αποτελέσματα πρ χρήσεων (κέρδοσ - ζημίες) εις νέον	674.867,09 €		776.738,16 €		488.354,12 €		46.636,83 €
	776.738,16 €		488.354,72 €		46.636,43 €		- 541.005,71 €
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων (ΑΙ+ΑΠ+ΑΙΥ)	8.108.041,56 €		7.862.312,39 €		7.378.286,75 €		6.471.025,45 €

Β.ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

1. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	1.818,00 €	4.396,26 €	4.443,91 €	4.851,55 €
2. Λοιπές προβλέψεις	- €	121.876,27 €	78.325,02 €	247.129,36 €
	1.818,00 €	126.272,53 €	82.768,93 €	251.980,91 €

Γ.ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

I. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

2. Δάνεια Τραπεζών	- €	- €	- €	1.183.173,61 €
4. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	- €	- €	- €	1.183.173,61 €

II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

1. Προμηθευτές	622.182,15 €	358.938,12 €	686.482,93 €	1.914.928,30 €
5. Υποχρεώσεις από φόρους & Τέλη	1.420,31 €	421,92 €	2.361,47 €	328,36 €
6. Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	- €	60,00 €	18.542,38 €	977,40 €
8. Πιστωτές διάφοροι	11.875,56 €	9.866,54 €	42.318,31 €	4.552,92 €
	635.478,02 €	369.286,58 €	749.705,09 €	1.920.786,98 €

Σύνολο υποχρεώσεων (ΓΙ+ΓΙΙ)	635.478,02 €	369.286,58 €	749.705,09 €	3.103.960,59 €
	98%	97%	92%	100%

Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

1. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων				
2. Έξοδα χρήσεως δουλευμένα	- €	- €	- €	- €

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Β+Γ+Δ)	8.745.337,58 €	8.357.871,50 €	8.210.760,77 €	9.826.966,95 €

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα των χρήσεων 2020 – 2023 του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 16: Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεων 2020 – 2023

I. Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	2020	2021	2022	2023
1. Έσοδα από παροχή υπηρεσιών	120.966,16 €	126.453,47 €	75.453,02 €	102.855,62
2 Έσοδα από φόρους-εισφορές-πρόστιμα-προσαυξήσεις	5.849,73 €	5.804,94 €	9.977,69 €	16.265,73
3. Τακτικές επιχορηγήσεις από κρατικό προϋπολογισμό	1.018.899,68 €	962.967,55 €	944.784,70 €	1.080.725,92 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	1.145.715,57 €	1.095.225,96 €	1.030.215,41 €	1.199.847,27 €
Μείον:				
Κόστος αγαθών και υπηρεσιών	1.551.997,64 €	1.816.324,66 €	1.915.016,77 €	2.101.180,63 €
Μικτά αποτελέσματα (έλλειμμα) εκμεταλλεύσεως	- 406.282,07 €	- 721.098,70 €	- 884.801,36 €	- 901.333,36 €
Πλέον:				
1. Άλλα έσοδα	222.017,70 €	204.620,96 €	220.667,84 €	145.268,67 €
Σύνολο	- 184.264,37 €	- 516.477,74 €	- 664.133,52 €	- 756.064,69 €
ΜΕΙΟΝ: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	387.999,41 €	439.228,55 €	458.575,82 €	483.915,03 €
3. Έξοδα λειτουργίας δημοσίων σχέσεων	- €	20.047,68 €	2.983,20 €	3.691,47 €
Μερικά αποτελέσματα (έλλειμμα) εκμεταλλεύσεως	- 572.263,78 €	- 975.753,97 €	- 1.125.692,54 €	- 1.243.671,19 €
ΠΛΕΟΝ:				
4. Πιστωτικοί τόκοι & συναφή έσοδα	21.776,00 €	12.683,83 €	6.544,92 €	17.113,36 €
Μείον:				
3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	436,70 €	85,79 €	58,30 €	170,22 €
Ολικά αποτελέσματα (ζημία) εκμεταλλεύσεως	- 550.924,48 €	- 963.155,93 €	- 1.119.205,92 €	- 1.226.728,05 €
II ΠΛΕΟΝ: Έκτακτα αποτελέσματα				
1. Έκτακτα & Ανόργανα έσοδα	543.403,53 €	455.024,53 €	495.728,30 €	597.951,88 €
3. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	231.397,37 €	353.107,17 €	159.288,52 €	28.703,82 €
4. Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	- €	420,12 €	43.668,83 €	36.004,77 €
Μείον:				

1. Έκτακτα & Ανόργανα έξοδα	120.959,45 €	11.903,06 €	- €	2.623,71 €
2. Έκτακτές ζημιές			21.197,82 €	20.951,25 €
3. Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	1.045,90 €	- €	- €	- €
4. Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	- €	121.876,27 €	- €	- €
Οργανικά & Έκτακτα αποτελέσματα (ζημία)	101.871,07 €	- 288.383,44 €	- 441.718,09 €	- 587.642,54 €
ΜΕΙΟΝ:				
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	525.556,28 €	550.877,05 €	527.140,85 €	650.165,73 €
Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	525.556,28 €	550.877,05 €	527.140,85 €	650.165,73 €
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	101.871,07 €	- 288.383,44 €	- 441.718,09 €	- 587.642,54 €

2.2.2 Δείκτες αποδοτικότητας χρήσεων 2020 – 2023

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται βασικοί αριθμοδείκτες αποδοτικότητας για το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 17: Βασικοί αριθμοδείκτες Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2020 – 2023

	2020	2021	2022	2023
Δείκτης γενικής ρευστότητας: σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού / σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	4,31	6,23	2,41	0,80
Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού: κύκλος εργασιών / γενικό σύνολο ενεργητικού	0,13	0,13	0,13	0,12
Δείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων: κύκλος εργασιών / απαιτήσεις	6,98	5,07	6,46	7,05
Δείκτης κάλυψης τόκων: κέρδη προ τόκων και φόρων / σύνολο χρεωστικών τόκων	-1310,43	-11373,75	-19308,62	-7306,26
Δείκτης οικονομικής μοχλεύσεως: γενικό σύνολο ενεργητικού / σύνολο ιδίων κεφαλαίων	1,08	1,06	1,11	1,52
Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων: καθαρά κέρδη χρήσης / σύνολο ιδίων κεφαλαίων	1,26%	-3,67%	-5,99%	-9,08%
Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού: καθαρά κέρδη χρήσης / σύνολο ενεργητικού X 100	1,16%	-3,45%	-5,38%	-5,98%
Δείκτης μεικτού κέρδους: μεικτά κέρδη εκμετάλλευσης / κύκλος εργασιών	-35,5%	-65,8%	-85,9%	-75,1%

Δείκτης καθαρού κέρδους: καθαρά κέρδη χρήσης / κύκλος εργασιών 8,9% -26,3% -42,9% -49,0%

2.3 Τεχνικό Πρόγραμμα & Χρηματοδοτούμενα Προγράμματα

2.3.1 Συνοπτική παρουσίαση Τεχνικού Προγράμματος Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2025

Στην παρούσα ενότητα αποτυπώνονται συνοπτικά όλα τα έργα και οι δράσεις που περιλαμβάνονται σήμερα στο Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου για το έτος 2025. Αναλυτικότερη παρουσίαση αυτών και σχετικός χρονικός και οικονομικός προγραμματισμός του θα γίνει στη Β' Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Πίνακας 18: Συνοπτική αποτύπωση τεχνικού Προγράμματος 2025

A/A	Περιγραφή δράσης	Είδος δράσης	Φάση Υλοποίησης
1	Εκχιονισμοί δρόμων	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
2	Απαλλοτριώσεις Ακινήτων	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
3	Βελτίωση αγροτικών δρόμων Οροπεδίου Λασιθίου	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
4	Εξωραϊσμός νεκροταφειακών χώρων	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
5	καθαρισμός παρόδιας βλάστησης νεκροταφειακών χώρων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
6	Περίφραξη δημοτικών ενεργειακών ανεμόμυλων	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
7	Συντήρηση και αποκατάσταση δημοτικών κτιρίων στους οικισμούς Λαγού και Κάτω Μετόχι Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
8	Επικαιροποίηση μελετών κτιριακού συγκροτήματος στέγασης του κέντρου φροντίδας ηλικιωμένων «ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΓΕΡΟΝΤΙΣΣΑ», του κέντρου υγείας και λοιπών υπηρεσιών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
9	Βελτίωση ορειβατικών-περιπατητικών μονοπατιών Περιφέρειας Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	Υπηρεσία	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
10	Ανακαίνιση κτιρίου Παλαιού Δημοτικού Σχολείου Μέσα Λασιθίου.	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
11	Βελτιώσεις αυλής Παλαιού Δημοτικού Σχολείου Μαρμακέτου.	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
12	Συντηρήσεις Σχολικών Κτιρίων	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΜΕΛΕΤΗ
13	Αγορές ακινήτων	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

14	Μελέτες για τις Ανάγκες του Δήμου	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
15	Ανάπλαση και ανάδειξη κοινοχρήστων χώρων στον οικισμό Μαγουλά και στην περιοχή Αγίας Παρασκευής οικισμού Καμινάκι Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ
16	Προμήθεια εξοπλισμού για την επισκευή και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
17	Προμήθεια ηλεκτρολογικού υλικού Λάμπες – Φωτιστικών σωμάτων κλπ του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
18	Διευθέτηση Όμβριων υδάτων Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
19	Προμήθεια – τοποθέτηση εξοπλισμού για την δημιουργία – αναβάθμιση τριών (3) παιδικών χαρών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
20	Αποκατάσταση – συντήρηση δημοτικών ακινήτων - σχολείων	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
21	Αποκαταστάσεις οδοποιίας Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
22	Συντήρηση και αποκατάσταση πρώην Δημοτικού Σχολείου οικισμού Καμινάκι	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ
23	Συντήρηση και αποκατάσταση πρώην Ξενία οικισμού Ψυχρού	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ
24	Αποκατάσταση Δημοτικού Σχολείου Μαγουλά	ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
25	Αποκατάσταση Δημοτικού Κτιρίου (Πρώην ΤΕΕ) Αγ Γεωργίου Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
26	Ανέγερση νέου Δημοτικού κτιρίου με κολυμβητική δεξαμενή ΤΚ Αγίου Γεωργίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
27	Δημιουργία Κέντρου Πληροφόρησης και εξυπηρέτησης Επισκεπτών στο Ψυχρό Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
28	Μελέτη και κατασκευή αναβατορίου από Πλατεία Ευρώπης προς Δικταίον Άντρον	ΜΕΛΕΤΗ-ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
29	Διαμόρφωση πλατείας Ευρώπης και αποκατάσταση μονοπατιών πρόσβασης προς το Δικταόν Άντρον	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
30	Εργασίες στερέωσης βραχωδών πρανών Δικταίου Άντρου	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
31	Εργασίες διαμόρφωσης διαδρομής εντός Δικταίου Άντρου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
32	Ηλεκτρομηχανολογική εγκατάσταση και φωτισμός-ανάδειξη Δικταίου Άντρου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
33	Τεχνική και Συμβουλευτική Υποστήριξη του έργου βελτίωση προσβασιμότητας και αναβάθμιση υποδομών Δικταίου Άντρου	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

34	Δαπάνες ΟΚΩ		
35	Παροχή υπηρεσιών Συντήρησης και Επισκευής Υδραυλικών Εγκαταστάσεων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
36	Αποκαταστάσεις - καθαρισμοί δρόμων από καιρικά φαινόμενα	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΜΕΛΕΤΗ
37	Προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού του ΚΕΠ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
38	Αναβάθμιση Παπαδάκειου Πολιτιστικού Κέντρου πρώην Δημοτικό σχολείο Ψυχρού	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
39	Προμήθεια Ηλεκτρικών Σταθμών φόρτισης και ηλεκτρικών ποδηλάτων στα πλαίσια του προγράμματος clean	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
40	Δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ
41	Προμήθεια Ηλεκτρικών Οχημάτων	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
42	Μελέτη Αποκατάστασης Ι.Μ. Παναγίας Κρουσταλλένιας της Ιεράς Μητρόπολης Πέτρας και Χερρονήσου -Μελέτες Τοπογραφίας	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
43	Μελέτη Αποκατάστασης Ι.Μ. Παναγίας Κρουσταλλένιας της Ιεράς Μητρόπολης Πέτρας και Χερρονήσου -Στατικές μελέτες	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
44	Μελέτη Αποκατάστασης Ι.Μ. Παναγίας Κρουσταλλένιας της Ιεράς Μητρόπολης Πέτρας και Χερρονήσου -Αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
45	Μελέτη Αποκατάστασης Ι.Μ. Παναγίας Κρουσταλλένιας της Ιεράς Μητρόπολης Πέτρας και Χερρονήσου -μελέτες ηλεκτρομηχανολογικές	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
46	Μελέτη Αποκατάστασης Ι.Μ. Παναγίας Κρουσταλλένιας της Ιεράς Μητρόπολης Πέτρας και Χερρονήσου -Εδαφολογικές μελέτες	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΡΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
47	Επείγουσες εργασίες στο οδικό δίκτυο Κρήτης Υποέργο : " Εργασίες απομάκρυνσης φερτών υλικών- χωματουργικές εργασίες-αποχιονισμοί"	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
48	Προμήθεια ενός (1) καινούργιου διευρυμένης καμπίνας (extraCab) ημιφορτηγού οχήματος τύπου Pickup 4X4 με λεπίδα αποχιονισμού	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
49	Υλοποίηση πράξης για την κατάρτιση στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης και προβολής Δ.Ο.Λ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
50	Αποκατάσταση Δημοτικού κτιρίου Τ.Κ Τζερμιάδων οροπεδίου Λασιθίου (πρώην Ειρηνοδικείο)	ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
51	Εργασίες διαμόρφωσης διαδρομής εντός Δικταίου Άντρου αρχιτεκτονική μελέτη	ΜΕΛΕΤΗ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ

52	Εργασίες διαμόρφωσης διαδρομής εντός Δικταίου Άντρου στατική μελέτη	ΜΕΛΕΤΗ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
53	Ηλεκτρομηχανολογική εγκατάσταση και φωτισμός-ανάδειξη Δικταίου Άντρου (η/μ μελέτη)	ΜΕΛΕΤΗ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
54	Βελτίωση δρόμου προς Σπήλαιο Τραπέζας	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
55	Αποκομιδή απορριμμάτων του οδικού δικτύου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
56	Κατασκευή δημοτικών καταφυγίων δεσποζόμενων και αδέσποτων ζώων	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
57	Παροχή υπηρεσιών για την εκπόνηση τεχνικής έκθεσης στο πλαίσιο της δράσης "Ενίσχυση πυροπροστασίας κατοικημένων περιοχών σε ΟΤΑ Α Βαθμού με περιιαστικά δάση" του προγράμματος "Προστασία και Αναβάθμιση Δασών 2024" για τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
58	Δράσεις /Δασικές εργασίες -Δημιουργία ζωνών προστασίας για την ενίσχυση της πυροπροστασίας κατοικημένων περιοχών στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
59	Διευθέτηση όμβριων στους οικισμούς του Δήμου.	ΕΡΓΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
60	Προμήθεια Εγκατάστασης και θέση σε λειτουργία Συστήματος Τηλε-ελέγχου - Τηλεχειρισμού και Ανίχνευσης Διαρροών Μετρητικών Διατάξεων Κατανάλωσης των Δικτύων Ύδρευσης Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
61	Αντικατάσταση αγωγού ύδρευσης από Ι.Μ. Κρουσταλένιας έως όρια Μαρμακέτου	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗ
62	Κατασκευή αποχέτευσης Λυμάτων & όμβριων στον οικισμό Μέσα Λασιθάκι	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
63	Επέκταση αποχέτευσης λυμάτων οικισμού Μαγουλά	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
64	Συντηρήσεις αντλιοστασίων (μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων)	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
65	Προμήθεια και εγκατάσταση δυο αυτόνομων μονάδων παραγωγής και διάθεσης πόσιμου ύδατος (water kiosks) του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
66	Προμήθεια και Εγκατάσταση δεξαμενής στο Ψυχρό	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
67	Προμήθεια υδροδοτικών δεξαμενών για την ενίσχυση του συστήματος υδροδότησης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
68	Σύνδεση οικισμού Μαγουλά Γεώτρησης Ψυχρού με το Περιφερειακό δίκτυο ύδρευσης στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

69	Επισκευές και συντηρήσεις και λειτουργία υδραυλικών εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας του Δήμου	ΕΡΓΟ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
70	Επισκευή βλαβών ηλεκτροφωτισμού	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ
71	Επέκταση δημοτικού φωτισμού - μετατοπίσεις στύλων	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ	ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟ

2.3.2 Χρηματοδοτούμενα έργα και Δράσεις Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου 2024

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται απολογισμός των δράσεων του 2024 που αφορά σε χρηματοδοτήσεις έργων και δράσεων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Πίνακας 19: Χρηματοδοτούμενα έργα και Δράσεις 2024

ΕΡΓΑ	ΠΟΣΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΣΤΑΔΙΟ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ (ΠΡΩΗΝ ΤΕΕ) ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	228.080,11	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟ
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΠΑΔΑΚΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ (ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΨΥΧΡΟΥ)	113.421,01	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ Τ.Κ. ΤΖΕΡΜΙΑΔΩΝ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΠΡΩΗΝ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ)	197.396,86	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΓΟΥΛΑ	44.531,14	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΒΡΑΚΟΝΤΕ, ΜΕΣΑ ΛΑΣΙΘΙ, ΜΑΡΜΑΚΕΤΟ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	999.208,94	ΕΤΠΑ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΔΟΥ	26.268,78	ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΡΥΞΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΥΔΡΕΥΤΙΚΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΟΤ 19 ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΙΔΙΑΝΗΣ	123.207,85	ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ»	199.390,78	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΤΑ ΑΚΑΙ ΒΒΑΘΜΟΥ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	311.252,40	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ -ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ	25249,83	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	προς υπογραφή
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ -ΣΤΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	61158,97	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	προς υπογραφή
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ -ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	93.633,03	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	προς υπογραφή
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ -ΜΕΛΕΤΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ	19.216,22	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	προς υπογραφή

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ -ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	21.673,42	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	προς υπογραφή
ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	209.960,96	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΝΤΟΣ ΔΙΚΤΑΙΟΥ ΆΝΤΡΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 4	26.983,93	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΝΤΟΣ ΔΙΚΤΑΙΟΥ ΆΝΤΡΟΥ ΣΤΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 4	9.784,25	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΜΟΣ-ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΙΚΤΑΙΟΥ ΆΝΤΡΟΥ (Η/Μ ΜΕΛΕΤΗ)ΥΠΟΕΡΓΟ 5	37.139,53	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΕΡΕΩΣΗΣ ΒΡΑΧΩΔΩΝ ΠΡΑΝΩΝ ΔΙΚΤΑΙΟΥ ΆΝΤΡΟΥ	1.370.200,00	ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ "ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΟΤΑ Α ΒΑΘΜΟΥ ΜΕ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΑ ΔΑΣΗ" ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΑΣΩΝ 2024" ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	12.400,00	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ	ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ
ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΕΙΩΣΗΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ (ΔΗΣΜΕ)»	17.484,00	ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ	ΕΧΕΙ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ (ΣΕΑΚ)	18.600,00		ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΩΝ - ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	32.472,15	Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.	ΕΧΕΙ ΕΓΚΡΙΘΕΙ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΥΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	37.200,00	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	148.800,00	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΑΝΑΘΜΙΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΠΕΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΩΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΜΙΝΑΚΙΟΥ	155.000,00	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ	ΕΙΧΕΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ ΑΙΤΗΜΑ

2.4 Σημαντικές πρωτοβουλίες και διακρίσεις – Συμμετοχές σε δίκτυα

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου συμμετέχει με διάφορες πρωτοβουλίες για την προαγωγή θεμάτων περιβάλλοντος και πολιτισμού. Για παράδειγμα, σχετικά πρόσφατα ο Δήμος συμμετείχε σε διημερίδα με θέμα: Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά. Εκφάνσεις, Δράσεις Διαφύλαξης και Προοπτικές, υποδεικνύοντας τη σημασία που αποδίδεται από το Δήμο στην ανάδειξη και διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον, ο Δήμος προωθεί ενέργειες προκειμένου να γίνει το Οροπέδιο Λασιθίου τουριστικός προορισμός 12 μηνών και να αναδείξει εκτός από το Δικταίο Άντρο, επιπλέον σημεία της περιοχής που παλιότερα κέντριζαν το ενδιαφέρον των ταξιδιωτών.

Ο Δήμος σε ένα γενικότερο πλαίσιο προαγωγής της τοπικής του ταυτότητας συμμετέχει στο σύνδεσμο προστασίας και αξιοποίησης των όμορφων χωριών της Κρήτης με την επωνυμία «ΤΑ ΟΜΟΡΦΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ».

Η δημιουργία της Ένωσης «Τα πιο όμορφα Χωριά της Κρήτης» είναι μια πρωτοβουλία των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων της Κρήτης και αποτελεί αναπτυξιακή πρόταση, αλλά και ένα μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται σε έναν νέου τύπου σχεδιασμό, συμπεριφοράς και επιχειρηματικότητας, που συνδυάζει την ενδυνάμωση και ενίσχυση της ταυτότητας των τοπικών κοινωνιών, την ουσιαστική συμμετοχή τους σε μια ανάπτυξη που τους αφορά, και την αρμονική και ισόρροπη σχέση – σύνδεση πολιτισμού – φύσης – τουρισμού.

2.5 Αξιολόγηση εσωτερικού περιβάλλοντος

2.5.1 Οργανωτική Δομή & Ανθρώπινο δυναμικό

Η υφιστάμενη οργάνωση του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου βασίζεται στον ισχύον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας και παρουσιάζεται στους επόμενους πίνακες ανά υπηρεσία.

Στην κατηγορία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης υπάγονται οι εξής κλάδοι και προβλέπονται αντίστοιχα οι παρακάτω θέσεις:

Πίνακας 20: Προσωπικό Κλάδου ΠΕ

ΚΛΑΔΟΣ ΠΕ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ	ΚΕΝΕΣ
ΠΕ Οικονομικού - Λογιστικού	2	2	0
ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών 1	1	0	1

ΠΕ Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών	2	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	5	3	2

Στην κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης υπάγονται οι εξής κλάδοι και προβλέπονται αντίστοιχα Οι παρακάτω θέσεις:

Πίνακας 21: Προσωπικό προσωπικού Κλάδου ΤΕ

ΚΛΑΔΟΣ ΤΕ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ	ΚΕΝΕΣ
ΤΕ Τεχνολόγων Πολιτικών Μηχανικών	1	1	0
ΤΕ Τεχνολόγων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών 1	1	1	0
ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας (ζωικής ή φυτικής παράγωγης) 1	1	1	0
ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού 3	3	2	1
ΤΕ Πληροφορικής 1	1	1	0
ΤΕ Τουριστικών Επιχειρήσεων 1	1	0	1
ΤΕ Πολιτικών Δομικών Έργων 1	1	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	9	7	2

Στην κατηγορία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υπάγονται οι εξής κλάδοι και προβλέπονται αντίστοιχα οι παρακάτω θέσεις:

Πίνακας 22: Προσωπικό κλάδου ΔΕ

ΚΛΑΔΟΣ ΔΕ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ	ΚΕΝΕΣ
ΔΕ Ηλεκτρολόγων 1	1	0	1

ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων Έργων 1	1	1	0
ΔΕ Οδηγών Αυτοκινήτων 3	3	3	0
ΔΕ Υδραυλικών 1	1	1	0
ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων 3	3	2	1
ΔΕ Υδραυλικών Αποχέτευσης 1	1	0	1
ΣΥΝΟΛΟ	10	7	3

Στην κατηγορία Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης υπάγονται οι εξής κλάδοι και προβλέπονται αντίστοιχα οι παρακάτω θέσεις:

Πίνακας 23: Προσωπικό κλάδου ΥΕ

ΚΛΑΔΟΣ ΥΕ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ	ΚΕΝΕΣ
ΥΕ Προσωπικό Καθαριότητας	1	0	1
ΥΕ Υδρονομέων	1	1	0
ΥΕ Εργατών Καθαριότητας	2	2	0
ΥΕ Μαρμαροτεχνιτών	1	0	1
ΥΕ Εργατών Γενικών Καθηκόντων	1	0	1
ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ ΥΕ	6	3	3

Όσον αφορά στις θέσεις με Σχέση Εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΙΔΑΧ) προβλέπονται οι παρακάτω θέσεις που καλύπτονται από προσωπικό με συμβάσεις ΙΔΑΧ και οι οποίες είναι προσωποπαγείς. Οι θέσεις αυτές καταργούνται όταν κενωθούν με οποιονδήποτε τρόπο.

Πίνακας 24: Προσωπικό ΙΔΑΧ

Ειδικότητες	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ	ΚΕΝΕΣ
Εργάτης ύδρευσης ΥΕ πλήρους απασχόλησης	1	0	0 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΗΚΕ
Καθαριστών/στριων ΥΕ πλήρους	1	1	0

απασχόλησης			
Σύνολο προσωποπαγών θέσεων ΙΔΑΧ	1	1	0

Ο συνολικός αριθμός των θέσεων βάσει ΟΕΥ είναι τριάντα μια εκ των οποίων πέντε (5) ΠΕ, εννέα (9) ΤΕ, δέκα (10) ΔΕ, έξι (6) ΥΕ και μια προσωποπαγής. Από τις ανωτέρω θέσεις είναι καλυμμένες συνολικά είκοσι μια (21) θέσεις, εκ των οποίων τρεις (3) ΠΕ, επτά (7) ΤΕ, επτά (7) ΔΕ, τρεις (3) ΥΕ και μια ΥΕ ΙΔΑΧ. Κενές παραμένουν συνολικά δέκα (10) θέσεις, εκ των οποίων δυο (2) ΠΕ, δυο (2) ΤΕ, τρεις (3) ΔΕ και τρεις (3) ΥΕ.

Επισημαίνεται ότι στον δήμο έχουν προσχωρήσει οι Παιδικοί Βρεφονηπιακοί σταθμοί του δήμου με μόνιμο προσωπικό: 1 ΠΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, 1 ΤΕ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ & 1 ΥΕ ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ. Επιπλέον, υπάρχουν και έξι (6) υπάλληλοι με σύμβαση ορισμένου χρόνου, ενώ στον δήμο έχουν προσχωρήσει και οι Σχολικές Επιτροπές οι οποίες επιφέρουν περισσότερες υπηρεσιακές ανάγκες.

Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω θέσεις προκύπτουν από παλαιό ΟΕΥ. Βάσει του νέου ΟΕΥ ο οποίος έχει σταλεί από το Δήμο για έγκριση από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης υφίστανται περισσότερες θέσεις διότι οι ανάγκες του δήμου έχουν πολλαπλασιαστεί σε σχέση με τα προηγούμενα έτη και οι υφιστάμενες θέσεις δεν καλύπτουν τις ανάγκες του δήμου. Επιπλέον, σύμφωνα με τον προς έγκριση ΟΕΥ, προβλέπονται δέκα πέντε (15) θέσεις προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, για την αντιμετώπιση εποχικών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών καθώς και για κάλυψη αναγκών ανταποδοτικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι ο Δήμος έχει ανάγκη άμεσης πρόσληψης προσωπικού, κατ' ελάχιστον για την κάλυψη των δεσμευμένων θέσεων, το οποίο θα συμβάλλει στην ενίσχυση της λειτουργίας και της διοικητικής του ικανότητας.

2.5.2 Ψηφιακή Διακυβέρνηση

Όσον αφορά στον τομέα της ψηφιακής διακυβέρνησης, στην παρούσα φάση, ο δήμος διαθέτει ενεργή και ενημερωμένη ιστοσελίδα (<https://lasithi.gov.gr/>) μέσω της οποίας παρέχονται υπηρεσίες για δημότες και επισκέπτες. Στην ιστοσελίδα αναρτώνται δελτία τύπου και ανακοινώσεις, νέα και αποφάσεις του δήμου και των συλλογικών του οργάνων, ενώ δίδεται πρόσβαση σε έντυπα ηλεκτρονικών αιτήσεων και δικαιολογητικών. Επιπλέον, εκτός από ενημέρωση, η ιστοσελίδα δίδει τη δυνατότητα αιτήσεων της οικονομικής υπηρεσίας. Επιπλέον, ο Δήμος έχει θέσει σε λειτουργία μια νέα ψηφιακή εφαρμογή μέσω της οποίας οι

πολίτες και οι επισκέπτες του έχουν πρόσβαση σε εργαλεία και ψηφιακές υπηρεσίες, σημεία ενδιαφέροντος και δυνατότητα αναφοράς προβλημάτων.

Στο πλαίσιο ψηφιακού μετασχηματισμού του ο Δήμος έχει υποβάλλει πρόταση χρηματοδότησης ενός έργου με τίτλο: “Δράσεις Ψηφιακού Μετασχηματισμού του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου”, το οποίο έχει εγκριθεί για χρηματοδότηση και περιλαμβάνει την υλοποίηση των εξής δράσεων:

- Έξυπνος Οδηγός Πόλης / Δήμου με καταγραφή τοπικών επιχειρήσεων – Δράση 11 marketplace.
- Πολιτιστικές - Αθλητικές εκδηλώσεις - Διαχείριση ηλεκτρονικού εισιτηρίου- Δράση 20 marketplace.
- Ηλεκτρονικό Σύστημα Διαβούλευσης Προϋπολογισμού, Τεχνικού Προγράμματος – Δράση 30 marketplace.
- Ηλεκτρονικό Σύστημα Διαβούλευσης Κανονιστικών Αποφάσεων – Δράση 31 marketplace.
- Ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης και οργάνωσης της Διοίκησης και της επιχειρησιακής ικανότητας των ΟΤΑ. – Δράση 32 marketplace.
- Κεντρική ενιαία πλατφόρμα διαχείρισης και συλλογής δεδομένων δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού των ΟΤΑ. – Δράση 35 marketplace.

2.5.3 Κτιριακές υποδομές

Από τα κτίρια του Δήμου, τα περισσότερα είναι σήμερα μη ενεργά. Τα υπόλοιπα κτίρια χρίζουν σημαντικών αναβαθμίσεων και εκσυγχρονισμού, κυρίως όσον αφορά σε ενεργειακές παρεμβάσεις για την αναβάθμιση τους, αλλά και σε παρεμβάσεις αποκατάστασης χρόνιων προβλημάτων που δύναται να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των χρηστών, αλλά και τη λειτουργικότητα των ίδιων των κτιρίων.

2.6 Ανάλυση SWOT Εσωτερικού περιβάλλοντος

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, καθώς και οι ευκαιρίες και απειλές που δύναται να αντιμετωπίσει από το εξωτερικό του περιβάλλον, βάσει αξιολόγησης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας αλλά και των συμπερασμάτων από την αποτύπωση της λειτουργίας των Διευθύνσεων και των τμημάτων του.

Πίνακας 25: Ανάλυση SWOT Εσωτερικού περιβάλλοντος Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Εσωτερικό Περιβάλλον Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου	
Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων του εξειδικευμένου και έμπειρου ανθρώπινου δυναμικού των υπηρεσιών - Έμπειρο προσωπικό σε όλες τις Διευθύνσεις - Παροχή πληθώρας υπηρεσιών - Ανταπόκριση στις νέες αυξημένες απαιτήσεις - Αξιοποίηση του ΣΥΖΕΥΞΙΣ και άλλων οριζόντιων εφαρμογών της δημόσιας διοίκησης - Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών ΤΠΕ για τη λειτουργία των τμημάτων - Συλλογικές δράσεις - Υποστήριξη υπηρεσιών του Δήμου από εξειδικευμένους εξωτερικούς συνεργάτες - Συνεργασία νομικών προσώπων με άλλες υπηρεσίες του Δήμου - Συμμετοχή/ βραβεία σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα	- Ελλείψεις και προβλήματα λειτουργίας σε υποδομές - Συστέγαση πολλών τμημάτων στον ίδιο χώρο - Έλλειψη αποθηκευτικών χώρων - Περιορισμένος χώρος εργασίες για πολλές υπηρεσίες του Δήμου - Σημαντική ανάγκη για την επιπλέον στελέχωσης τμημάτων του Δήμου - Υποστελέχωση υπηρεσιών λόγω συμβάσεων που λήγουν και έκτακτου προσωπικού που αποχωρεί - Ανάγκη ενίσχυσης και εμπλουτισμού παρεχόμενων υπηρεσιών - Ανάγκη αντικατάστασης παλαιού και μη λειτουργικού εξοπλισμού - Ανάγκη συνεχών προμηθειών σε αναλώσιμα - Ανάγκη επισκευών και συντηρήσεων σε πολλούς χώρους των υπηρεσιών - Ανισοκατανομή υλικοτεχνικής υποδομής και ανθρώπινου δυναμικού - Χαμηλός βαθμός εισαγωγής σύγχρονων υποστηρικτικών συστημάτων και εφαρμογών

	- Μη ολοκληρωμένη ανάπτυξη νέων τεχνολογιών - Έλλειψη νέου προσωπικού δυναμικού με τεχνογνωσία - Μη ορθολογικότερη διαχείριση δημόσιας περιουσίας - Περιορισμένες συνεργασίες με όμορους δήμους
Ευκαιρίες	Απειλές
- Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης - Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων, προγραμμάτων - Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών - Ορθολογική αξιοποίησης της δημοτικής ακίνητης περιουσίας - Αξιοποίηση εθνικών προγραμμάτων για την πρόσληψη νέου προσωπικού - Ανάπτυξη συνεργασιών με όμορους δήμους - Σημαντική αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που έχει επαφή με την τεχνολογία	- Γραφειοκρατία - Οικονομική κρίση - Μείωση πόρων - Ανελαστικές δομές

Κεφάλαιο 3. Καθορισμός Στρατηγικής και Αναπτυξιακών προτεραιοτήτων Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

3.1 Το Πλαίσιο και οι Παράμετροι Στρατηγικής

3.1.1 Γενικές παράμετροι και πλαίσιο στρατηγικής

Στην παρούσα ενότητα καθορίζεται η Στρατηγική και οι Αναπτυξιακές Προτεραιότητες του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, για το διάστημα 2024-2028, διασυνδέοντας το όραμα με τους επιμέρους άξονες και τα μέτρα του Επιχειρησιακού Σχεδίου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου αποτελεί μια πολυδιάστατη διαδικασία που επιτάσσει την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και τον καθορισμό των μελλοντικών στόχων του, λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά από βασικούς δείκτες που διέπουν την περιοχή μελέτης και περιλαμβάνουν τους δημότες και τους επισκέπτες της, την παραγωγική της βάση, τους φυσικούς, περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόρους και τις αναπτυξιακές προοπτικές στο σύνολό της. Τα μέσα για την επίτευξη των στόχων που τίθενται από τη στρατηγική περιλαμβάνουν μια σειρά από επιμέρους στόχους και μέτρα, με ειδική στόχευση για τις ανάγκες της περιοχής.

Ακολουθώντας τις αρχές της βιωσιμότητας και της ολοκληρωμένης προσέγγισης, ο Δήμος θέτει στον πυρήνα της αναπτυξιακής του στρατηγικής την «εσωτερική» του ενδυνάμωση αλλά και την ενίσχυση της εξωστρέφειάς του. Ταυτόχρονα, εξίσου μεγάλη σημασία αποδίδεται στη βελτίωση της παραγωγικής του δυναμικής, στην αποτελεσματική αξιοποίηση των ενδογενών του πόρων (φυσικών, πολιτιστικών, κλπ.). Προς αυτή την κατεύθυνση παρουσιάζεται μια ολοκληρωμένη και συνεκτική στρατηγική με συνολικά τέσσερις τομείς παρέμβασης.

Με σκοπό την οργάνωση ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου στηρίζεται στις εξής βασικές παραμέτρους:

- 1. Ισχυροποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου και ταυτόχρονη διαχείριση των αδυναμιών του**
- 2. Απορρόφηση χρηματοδοτικών επενδυτικών προγραμμάτων με σκοπό την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων αναβάθμισης του Δήμου**
- 3. Προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα και εισαγωγή της έννοιας της βιωσιμότητας & της ανθεκτικότητας**

4. **Ρεαλιστικές κατευθύνσεις της στρατηγικής σε τεχνικό και οικονομικό επίπεδο αλλά και σε χρονικό περιθώριο**
5. **Ορθολογική διάθεση—δημοτικής περιουσίας με βάση τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου**

Το Στρατηγικό Σχέδιο του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής λειτουργικής ανάπτυξης για την περίοδο 2024 -2028, το οποίο εναρμονίζεται πλήρως με τις Αρχές και τις Κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Μέσω του προτεινόμενου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Δήμου αναπτύσσονται οι τομείς που κρίνονται απαραίτητοι προκειμένου ο Δήμος να επιτύχει ολοκληρωμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, αξιοποιώντας τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα και περιορίζοντας τις αδυναμίες του.

Στο προτεινόμενο Στρατηγικό Σχέδιο λαμβάνονται υπόψη, αφενός η εθνική και περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική εντός της νέας προγραμματικής περιόδου και αφετέρου οι δυνατότητες, όπως και οι κυριότερες προκλήσεις και τα σημαντικότερα προβλήματα για το Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου. Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονισθεί ότι ο στρατηγικός σχεδιασμός του Δήμου έχει εκπονηθεί λαμβάνοντας υπόψη τις έννοιες της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης, τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης της GEND 2030, την έννοια της Αστικής Ανθεκτικότητας, τις δυνατότητες του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΟΤΑ και της Έξυπνης Πόλης. Επιπλέον, τίθενται ως κύριες προτεραιότητες η προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και η κοινωνική ένταξη, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και η ενίσχυση του επιπέδου εξυπηρέτησης από το Δήμο και τις υπηρεσίες του, προς όφελος των πολιτών για τη δημιουργία ενός Δήμου **σύγχρονου, κοινωνικού, ανθεκτικού, προσβάσιμου και φιλικού προς το περιβάλλον στον οποίο θα διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων των πολιτών.**

Οι βασικές προτεραιότητες και οι τομείς παρέμβασης της Δημοτικής Αρχής για την επόμενη πενταετία, βασίζονται στον καθορισμό επιμέρους «ταυτοτήτων» υπερκείμενων των Αξόνων Προτεραιότητας και άρρηκτα διασυνδεδεμένων με αυτούς. Οι τρεις (3) βασικές ταυτότητες του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου οι οποίες θα χαρακτηρίζουν την πορεία και την αναπτυξιακή του συνοχή για την περίοδο 2024-2028 και αναλύονται στις επόμενες ενότητες είναι οι εξής:

- **Βιώσιμος & Πράσινος:** ενεργειακά αποδοτικός, με ισχυρή προστασία του περιβάλλοντος, εξασφάλιση προσβασιμότητας και βιώσιμης αστικής κινητικότητας
- **Έξυπνος & Ψηφιακός Δήμος:** τόπος καινοτομίας, ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, βελτιωμένης ποιότητας ζωής, ηλεκτρονικής και συμμετοχικής διακυβέρνησης

- **Ανθεκτικός:** τόπος με αποτελεσματικές υποδομές και δομημένη κοινωνική πολιτική, με οργανωμένες δομές πολιτικής προστασίας, συμμετοχικά δίκτυα αλληλεγγύης και προστασία της απασχόλησης και της ασφάλειας των πολιτών

3.1.2 Κατευθύνσεις Αναπτυξιακού Σχεδιασμού νέας προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027

Οι κύριες αρχές και κατευθύνσεις που διέπουν τα τομεακά και τα Περιφερειακά προγράμματα της νέας προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027 διαμορφώνονται κυρίως από την ανάγκη αντιμετώπισης της κρίσης και τη στόχευση στην οικονομική ανάκαμψη. Επιπλέον, στόχος της νέας προγραμματικής περιόδου τίθεται η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζοντας όμως την ευρύτερη στόχευση για μία πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική Ευρώπη και τη διασύνδεση με το Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Όσον αφορά στους ειδικούς στόχους του προγράμματος είναι οι εξής:

1. Smarter Europe: Εξυπνότερη Ευρώπη

Ο περιορισμένος βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας στην οικονομία και ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας στην παραγωγική διαδικασία, παρά τις αξιόλογες επιδόσεις εγχώριων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων (π.χ. με βάση τις συμμετοχές στο πρόγραμμα HORIZON 2020), συντελούν στη μικρή συμμετοχή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας στο σύνολο των παραγόμενων προϊόντων. Ο δείκτης που αφορά την απασχόληση σε υψηλής ανάπτυξης επιχειρήσεις σε καινοτόμους τομείς ανέρχεται για την Ελλάδα σε 2,5 έναντι 5,2 του μ.ο. της ΕΕ. Ο αντίκτυπος είναι βαθύς τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις τοπικές κοινότητες. Η Ελλάδα θα αναπτύξει και θα εφαρμόσει μια εθνική και περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική στον τομέα του τουρισμού εστιάζοντας. α) στην αύξηση της ανθεκτικότητας του τομέα, β) στη βιωσιμότητα της αλυσίδας αξίας, γ) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των τουριστικών επιχειρήσεων και δ) στην εκμετάλλευση των συνεργιών στις τοπικές οικονομίες με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στον τομέα. Ειδικό ρόλο θα παίξει και η επανεκπαίδευση και κατάρτιση των απασχολούμενων στον τουρισμό σε νέες δεξιότητες. Η μεταστροφή της οικονομίας προς μία περισσότερο παραγωγική και εξωστρεφή πορεία και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία, σύμφωνα με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, απαιτούν ανθρώπινο δυναμικό με κατάλληλες δεξιότητες. Η επανακατάρτιση και η κάλυψη των νέων αναγκών της αγοράς εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, αποτελούν σημαντική παράμετρο για τη μετάβαση στο νέο παραγωγικό και επιχειρηματικό πρότυπο.

Στο εν λόγω πλαίσιο, επιδιώκεται η προώθηση καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού της χώρας σε τοπικό και κεντρικό επίπεδο.

2. Greener Europe: Μια πιο πράσινη Ευρώπη

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ενεργειακού τομέα της χώρας είναι το μεγάλο μερίδιο

συμμετοχής του κτιριακού τομέα στη συνολική τελική κατανάλωση (41%), τα χαμηλά επίπεδα ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος, η μη βιώσιμη ηλεκτροπαραγωγή από λιγνίτη, η επισφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού λόγω υψηλής, αυξανόμενης εξάρτησης από εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, η αυξανόμενη συμμετοχή και το υψηλό δυναμικό ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, τομέα της πολιτικής προστασίας η Ελλάδα αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια αύξηση των κινδύνων ως αποτέλεσμα μεταξύ άλλων και της κλιματικής αλλαγής. Οι σημαντικότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η χώρα είναι: σεισμοί, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα, κατολισθήσεις και ηφαιστειακές εκρήξεις. Επίσης, παρατηρείται αύξηση των περιβαλλοντικών κινδύνων ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής ή/και ανθρωπογενών παρεμβάσεων όπως απώλεια της βιοποικιλότητας, άνοδος της στάθμης της θάλασσας, ερημοποίηση, θαλάσσια ρύπανση και διάβρωση των ακτών. Επιπλέον αναδυόμενοι κίνδυνοι που σχετίζονται με την ανθρωπογενή δραστηριότητα και την κλιματική αλλαγή όπως οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, τα βιομηχανικά τεχνολογικά και ραδιολογικά ατυχήματα, νέες ασθένειες και κίνδυνοι που προέρχονται από τη χρήση της νέας τεχνολογίας αντιμετωπίζονται εξίσου. Τα μέτρα πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων, καθώς και η προτεραιοποίηση και ιεράρχηση των παρεμβάσεων, έχουν προσδιοριστεί στην Εθνική Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή, στην Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνου και σε άλλα διαχειριστικά σχέδια. Επιπλέον, η εκτίμηση της σεισμικής τρωτότητας ιδιαίτερα των κρίσιμων υποδομών και ο περιορισμός των επιπτώσεων των φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων αναδεικνύουν την ανάγκη για: α. αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων πρόληψης και διαχείρισης (π.χ. λύσεων βασισμένων στη Φύση (Nature-based solutions), β. αναβάθμιση τεχνικού εξοπλισμού και αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών, γ. αναβάθμιση δεξιοτήτων και δ. συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων.

Όσον αφορά στον τομέα της κυκλικής οικονομίας, εντοπίζονται ελλείψεις στο κανονιστικό πλαίσιο για την ανάκτηση και επανάχρηση επεξεργασμένων λυμάτων, δράσεων αντιμετώπισης της σπατάλης τροφίμων, καθώς και εξειδικευμένου θεσμικού πλαισίου για χρήση δευτερογενών πρώτων υλών. Στη διαχείριση αποβλήτων εφαρμόζονται ακόμα η υγειονομική ταφή σε ποσοστό σημαντικά υψηλότερο (80%) από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. (24%) και η μηχανική-βιολογική επεξεργασία σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, αντί τεχνολογιών επεξεργασίας προδιαλεγμένων ρευμάτων. Αδυναμίες εντοπίζονται στο επίπεδο εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων σχεδιασμού, στην επάρκεια δικαιούχων για ωρίμανση και υλοποίηση έργων υποδομής, καθώς και στην αποτελεσματική λειτουργία τόσο των έργων υποδομής όσο και συνολικά της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων.

Για την πρόληψη δε και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή έχουν καταρτισθεί στρατηγικά σχέδια για την ιεράρχηση προτεραιοτήτων, μέσω των αναλύσεων τρωτότητας, την παρακολούθηση κλιματικών παραμέτρων και τη συμπληρωματικότητα των δράσεων με άλλες πολιτικές. Αναφορικά με τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, στο τέλος της τρέχουσας περιόδου θα έχουν ολοκληρωθεί σημαντικά έργα αστικών συγκοινωνιών σταθερής τροχιάς σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη, ενώ θα έχει ξεκινήσει και η διαδικασία επιχειρησιακού εκσυγχρονισμού και ανανέωσης των οδικών αστικών συγκοινωνιών στα δυο μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραπάνω παραμέτρους, ο εν λόγω στόχος αφορά εν γένει στη τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση της ενεργειακής αυτονομίας, την ενίσχυση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, τη βέλτιστη διαχείριση απορριμμάτων, τη βιώσιμη κινητικότητα, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και την αξιοποίηση έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, την προώθηση μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Συμπερασματικά, στο εν λόγω πλαίσιο ως στόχος τίθεται η προώθησης καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων.

3. Connected Europe: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη

Στη νέα προγραμματική περίοδο, οι βασικές ανάγκες για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της διασυνδεσιμότητας και της ασφάλειας των οδικών μεταφορών είναι η περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του υφιστάμενου ΔΟΔ και συμπλήρωση των διασυνοριακών συνδέσεων με έμφαση στην άρση εμποδίων, η κατασκευή συνδέσεων αυτοκινητοδρόμων του ΔΟΔ, η κατασκευή/ αναβάθμιση νέων τμημάτων οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ και οι παρεμβάσεις ενεργητικής/ παθητικής οδικής ασφάλειας.

Για την προώθηση του οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμου τομέα μεταφορών απαιτείται η ενίσχυση της χρήσης καθαρών καυσίμων και εφαρμογής φιλικών προς το περιβάλλον τρόπων λειτουργίας του συνόλου των μεταφορικών συστημάτων (ηλεκτροκίνηση, ευφυείς υποδομές, σταθμοί φόρτισης, καθαρά καύσιμα) σε συνδυασμό με παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΣΠ2.

Στο εν λόγω πλαίσιο τίθεται ως στόχος η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

4. Social Europe: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη

Βασική επιδίωξη στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του εν λόγω στόχου είναι η άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και η δημιουργία μιας περισσότερο κοινωνικής Ευρώπης και Ελλάδας, μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι: α) η χώρα εξακολουθεί να έχει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης στην ΕΕ, ενώ το ποσοστό ανεργίας παραμένει από τα υψηλότερα, β) η ανεργία των νέων και των μακροχρόνια ανέργων παραμένει υψηλή, γ) η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας υπολείπεται του μ.ο. της ΕΕ, δ) το 60% του πληθυσμού με σοβαρή αναπηρία δε μετέχει στην αγορά εργασίας, ε) η χαμηλή συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα κατάρτισης συμβάλλει στην αναντιστοιχία δεξιοτήτων επιδρώντας στην προσαρμοστικότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων, στ) χρειάζονται περαιτέρω παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας και την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, ζ) η οικονομική κρίση και η πανδημία επέδρασαν αρνητικά στην αυτοαπασχόληση, τις πολύ μικρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η) η ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας χρειάζεται ώθηση, θ) η δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας των μεταναστών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας, Ρομά, παραμένει περιορισμένη, ι) η ανάσχεση των επιπτώσεων από απρόβλεπτους παράγοντες αποτελεί μέγιστη πρόκληση, προτάσσεται η ανακατεύθυνση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης με τη σταδιακή εφαρμογή σε ολόκληρη την χώρα του νέου μοντέλου υλοποίησης των ΕΠΑ και ο εκσυγχρονισμός των θεσμών για την τόνωση της αγοράς εργασίας με την ενεργό συμμετοχή και ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

5. Europe closer to citizens: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της

Το ανάγλυφο και η οργάνωση του οικιστικού δικτύου της χώρας φαίνονται να είναι σημαντικές παράμετροι στις διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις. Το έλλειμα σημαντικών πληθυσμιακών συγκεντρώσεων εμποδίζει την ανάπτυξη πολλαπλών κέντρων δυναμικών και διαφοροποιημένων οικονομιών, καθώς και μεγαλύτερο εύρος δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών. Αντιθέτως, περιοχές με ακόμη πιο περιορισμένη προσβασιμότητα – όπως πολλά νησιά της Ελλάδας – αντιμετωπίζουν υψηλότερο μεταφορικό κόστος και εποχική διακύμανση των μεταφορών και κατ' επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπροσθέτως, πολλά νησιά δεν έχουν καλή σύνδεση με βασικές υποδομές ενέργειας και τροφοδοτούνται κυρίως από αναποτελεσματικές, δαπανηρές και ρυπογόνες γεννήτριες.

Από την ανάλυση επιμέρους δεικτών σε επίπεδο Περιφερειών αναδεικνύεται ένας δυισμός: (α) οι μητροπολιτικές και τουριστικές περιοχές που συγκεντρώνουν περιορισμένες ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, στην προ πανδημίας εποχή επιδεικνύουν μεγαλύτερη οικονομική ανθεκτικότητα, (β) οι Περιφέρειες μικτών δραστηριοτήτων και ορισμένες νησιωτικές με αυξημένο ποσοστό ορεινών και μειονεκτικών περιοχών εμφανίζουν δυσμενείς τάσεις σε οικονομικούς και κοινωνικούς όρους. Στο εν λόγω πλαίσιο, μέσω των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων επιδιώκεται η αντιμετώπιση προβλημάτων σε δυναμικές εξωστρεφείς περιοχές και παράλληλα η ισότιμη συμμετοχή μη δυναμικών περιοχών - κυρίως αγροτικών και λιγότερο εξωστρεφών - στην πορεία οικονομικής ανασυγκρότησης και κοινωνικής ανάκαμψης.

3.1.3 Κατευθύνσεις Εθνικού προγράμματος Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2021 – 2025

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) θεσπίστηκε με το ν. 4635/2019 (ΑΦ67) με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Με το ΕΠΑ εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες. Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες. Στο ΕΠΑ διακρίνονται οι κάτωθι αναπτυξιακοί στόχοι:

ο Έξυπνη Ανάπτυξη

Οι ταχύτατες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν μεταβάλει τα πρότυπα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών παγκοσμίως. Για να παραμείνει μια οικονομία ανταγωνιστική, απαιτείται η ενεργή της συμμετοχή στην παραγωγή νέας έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Απαιτείται επίσης και η προσαρμογή των παραγωγικών διαδικασιών στην οικονομία, μέσα από την αφομοίωση των νέων τεχνολογιών στην κατασκευή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Τέλος, η εξάπλωση των νέων τεχνολογιών είναι απαραίτητη και στη δημόσια διοίκηση, αυξάνοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητα του έργου που παράγει.

Ο στόχος της έξυπνης ανάπτυξης εξειδικεύεται στους εξής τρεις ειδικούς στόχους:

- Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Ψηφιακός μετασχηματισμός

Οι επιμέρους προτεραιότητες του στόχου της έξυπνης ανάπτυξης είναι οι εξής:

- ✓ Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
- ✓ Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα
- ✓ Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
- ✓ Συστάδες ανάπτυξης
- ✓ Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα
- ✓ Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση
- ✓ Ηλεκτρονική υγεία
- ✓ Ψηφιακή καινοτομία και επιχειρηματικότητα

- ✓ Εκσυγχρονισμός του δικαστικού συστήματος
- ✓ Έξυπνες πόλεις
- ✓ Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη

ο **Πράσινη Ανάπτυξη**

Για να είναι διατηρήσιμη η ανάπτυξη μιας οικονομίας και να πετυχαίνει υψηλές επιδόσεις σε όρους κοινωνικής ευημερίας, απαραίτητη είναι η μέριμνα για την ορθή διαχείριση των πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η αλλαγή του κλίματος αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα τα επόμενα χρόνια, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Για αυτόν τον λόγο, η πράσινη ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους πέντε βασικούς πυλώνες του αναπτυξιακού σχεδιασμού του ΕΠΑ.

Ο στόχος της πράσινης ανάπτυξης εξειδικεύεται σε τρεις επιμέρους ειδικούς στόχους:

- Μετάβαση σε κυκλική οικονομία
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Οι επιμέρους προτεραιότητες του στόχου της πράσινης ανάπτυξης είναι οι εξής:

- ✓ Ενεργειακή απόδοση
- ✓ Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή
- ✓ Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα – ενεργειακή μετάβαση
- ✓ Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
- ✓ Ανάπτυξη υποδομών προστασίας
- ✓ Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων
- ✓ Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
- ✓ Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής και αποδοτικής χρήσης πόρων
- ✓ Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς
- ✓ Πράσινη επιχειρηματικότητα
- ✓ Πράσινες πόλεις
- ✓ Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων και υγρών αποβλήτων
- ✓ Διαχείριση στερεών αποβλήτων

ο **Κοινωνική Ανάπτυξη**

Μια επιπλέον σημαντική διάσταση της οικονομικής ανάπτυξης που της επιτρέπει να διατηρείται διαχρονικά είναι η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Εξάλλου, η μεγέθυνση της οικονομίας δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι επιθυμητή στον βαθμό που βελτιώνει τις συνθήκες διαβίωσης στο σύνολο της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων και των ευπαθών ομάδων πληθυσμού.

Ο στόχος της κοινωνικής ανάπτυξης εξειδικεύεται σε τέσσερις επιμέρους ειδικούς στόχους που αντιστοιχούν σε τομείς κοινωνικής πολιτικής:

- Υγεία και αθλητισμός
- Απασχόληση
- Παιδεία
- Κοινωνική συνοχή

Οι επιμέρους προτεραιότητες του στόχου της κοινωνικής ανάπτυξης είναι οι εξής:

- ✓ Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός
- ✓ Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
- ✓ Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης
- ✓ Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων
- ✓ Ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό
- ✓ Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)
- ✓ Ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων πληθυσμού στην εκπαίδευση
- ✓ Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ
- ✓ Αντιμετώπιση ανισοτήτων και νησιωτικές περιοχές
- ✓ Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών
- ✓ Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης
- ✓ Πρότυπες μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επαγγελματικής κατεύθυνσης
- ✓ Διεθνοποίηση των ΑΕΙ
- ✓ Προσέλκυση καταρτισμένων Ελλήνων από το εξωτερικό (Brain Gain)
- ✓ Ασφάλεια, προστασία και δικαιοσύνη

ο Ανάπτυξη υποδομών

Οι υποδομές μιας χώρας έχουν καταλυτικό ρόλο για την οικονομική της ανάπτυξη. Για αυτόν τον λόγο, η συντήρηση και η ανάπτυξη των υποδομών, καθώς και η ολοκλήρωση όλων των υποδομών που είναι σε εξέλιξη, ασχέτως τρόπου χρηματοδότησης, αναδεικνύεται ως ένας από τους πέντε αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ. Ο στόχος ανάπτυξης υποδομών εξειδικεύεται σε τρεις ειδικούς στόχους :

- Δίκτυα
- Μεταφορές
- Εφοδιαστική Αλυσίδα

Οι επιμέρους προτεραιότητες στην ανάπτυξη των υποδομών είναι οι εξής:

- ✓ Υποδομές ΤΠΕ
- ✓ Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές

- ✓ Λιμενικές υποδομές
- ✓ Σιδηροδρομικό δίκτυο
- ✓ Οδικές υποδομές
- ✓ Υποδομές αερομεταφορών
- ✓ Υδατοδρόμια
- ✓ Οδική ασφάλεια
- ✓ Ψηφιοποίηση μεταφορών
- ✓ Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
- ✓ Επενδύσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα

ο **Εξωστρέφεια**

Οι ταχύτατες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν μεταβάλει τα πρότυπα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών παγκοσμίως. Για να παραμείνει μια οικονομία ανταγωνιστική, απαιτείται η ενεργή της συμμετοχή στην παραγωγή νέας έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Απαιτείται επίσης και η προσαρμογή των παραγωγικών διαδικασιών στην οικονομία, μέσα από την αφομοίωση των νέων τεχνολογιών στην κατασκευή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Τέλος, η εξάπλωση των νέων τεχνολογιών είναι απαραίτητη και στη δημόσια διοίκηση, αυξάνοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητα του έργου που παράγει. Ο στόχος της έξυπνης ανάπτυξης εξειδικεύεται στους εξής τρεις ειδικούς στόχους:

- Πολιτισμός
- Τουρισμός
- Αγροδιατροφικός Τομέας
- Βιομηχανία

Οι επιμέρους προτεραιότητες εντός του στόχου ενίσχυσης της εξωστρέφειας είναι οι εξής:

- ✓ Προώθηση τουρισμού με έμφαση σε ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
- ✓ Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- ✓ Ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
- ✓ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✓ Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα
- ✓ Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- ✓ Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
- ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
- ✓ Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ και ΠΓΕ
- ✓ Προώθηση έρευνας και ανάπτυξης εγχώριων ορυκτών πρώτων υλών
- ✓ Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό
- ✓ Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος

3.1.4 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, εγκρίθηκε στις 13 Ιουλίου 2021 από το Συμβούλιο Οικονομικών Δημοσιονομικών Θεμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ecofin), με προϋπολογισμό 30,5 δισ. ευρώ, ενώ στις 8 Δεκεμβρίου 2023 εγκρίθηκε η αναθεώρησή του, που αφορούσε κυρίως την προσθήκη νέων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του REPowerEU καθώς και την επέκταση του δανειακού προγράμματος.

Με την έγκριση του αναθεωρημένου Σχεδίου, ο συνολικός προϋπολογισμός του «Ελλάδα 2.0» ανέρχεται σε 35,95 δισ.€. Περιλαμβάνει 103 επενδύσεις και 76 μεταρρυθμίσεις, καταμελημένες σε 4 πυλώνες, συμπεριλαμβανομένου του νέου κεφαλαίου REPowerEU: Πράσινη Μετάβαση, Ψηφιακή Μετάβαση, Απασχόληση-Δεξιότητες- Κοινωνική Συνοχή, Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας. Οι πόροι του διοχετεύονται σε επιχορηγήσεις και δάνεια, μέσω των οποίων αναμένεται να κινητοποιηθούν πάνω από 60 δισ. € συνολικές επενδύσεις στη χώρα, έως το τέλος του 2026, όπου θα πρέπει να έχουν υλοποιηθεί όλα τα έργα.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς- σε μια νέα εποχή. Να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Στόχος είναι να γίνουν θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα, αλλά και τις τεχνολογίες, τις νοοτροπίες και τους θεσμούς. Μία μετάβαση που συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την καινοτομία και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Τοποθετώντας την ελληνική οικονομία σε έναν ενάρετο κύκλο αυξημένων επενδύσεων, απασχόλησης και ανάπτυξης, το Σχέδιο Ελλάδα 2.0 θα προκαλέσει σημαντική αύξηση του ΑΕΠ, και θα καταστήσει τις επενδύσεις και τις εξαγωγές κινητήρια δύναμη της ελληνικής οικονομίας.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) Πυλώνες που συνθέτουν δεκαοκτώ (18) επιμέρους Άξονες. Πιο συγκεκριμένα οι πυλώνες και οι άξονες του σχεδίου είναι οι εξής:

1. ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

- 1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
- 1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
- 1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
- 1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

2. ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

- 2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το κράτος
- 2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους
- 2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

3. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

- 3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας
- 3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- 3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας
- 3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

4. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- 4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης
- 4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης
- 4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης
- 4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών
- 4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας
- 4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας των κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας
- 4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

3.1.5 Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης 2021 – 2027

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει να επιδείξει ενδιάμεσο επίπεδο ανάπτυξης στην ΕΕ και παραμένει μια δυναμική περιφερειακή οικονομία που απαιτεί όμως μετασχηματισμό. Ειδικότερα η Περιφέρεια Κρήτης είναι:

- Μέρος ομάδας 76 Περιφερειών με ΑΕΠ που κυμαίνεται από 80% έως 99% του μέσου όρου της ΕΕ.
- 5η στην Ελλάδα στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
- Στο μέσο όρο της Ελλάδας όσον αφορά τη συνολική ανταγωνιστικότητα, με σημαντικό εξαγωγικό και εξωστρεφή προσανατολισμό.
- Ισχυρή στο τομέα των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, αλλά με περιορισμένο μετασχηματισμό των παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Ανταγωνιστική διεθνώς στο τουρισμό καθώς διαθέτει ισχυρό όνομα εμπορικού σήματος, αλλά ως επί το πλείστον κυριαρχείται από το θερινό τουρισμό και αντιμετωπίζει σοβαρές συνέπειες λόγω της πανδημίας.

Η πανδημία έπληξε με ένταση την περιφερειακή οικονομία. Με δεδομένο ότι το ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης εξαρτάται, σύμφωνα με εκτιμήσεις, κατά περίπου 50% από το τουρισμό η πτώση αναμένεται να είναι μεγαλύτερη από το εθνικό μέσο όρο παρά τα αντισταθμιστικά μέτρα που έχουν ληφθεί. Ειδικότερα, οι διεθνείς αφίξεις στο εννεάμηνο Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2020 καταγράφουν πτώση 76,7% συγκεντρωτικά σε σχέση με το 2019. Παράλληλα, την ίδια περίοδο οι εσωτερικές αεροπορικές αφίξεις παρουσίασαν πτώση - 50,5% συγκεντρωτικά.

Επιπλέον, η αγροτική οικονομία έχει πληγεί καθώς κατά διαστήματα από το lockdown διαταράχθηκε ο μηχανισμός διανομής, απαγορεύτηκε η μετακίνηση των παραγωγών εκτός του τόπου κατοικίας με αποτέλεσμα να μην μπορούν να μεταβούν στις ανοικτές αγορές ενώ περιορίστηκε και η τοπική ζήτηση καθώς μειώθηκε ο αριθμός των επισκεπτών. Οι εποχιακά απασχολούμενοι στο τουρισμό και στη γεωργική παραγωγή επηρεάστηκαν περισσότερο από την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Η διαφορά στους εγγεγραμμένους ανέργους μεταξύ 2019 και 2020 αναδεικνύει την επίπτωση της πανδημίας στην απασχόληση. Ειδικότερα το Μάιο η διαφορά εκτοξεύεται στο 157% ενώ σταδιακά μειώνεται στο 43% τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο για να υποχωρήσει περαιτέρω η διαφορά τον Οκτώβριο και Νοέμβριο του 2020. Γενικότερα, τα στοιχεία της πτώσης της τουριστικής κίνησης και της αύξησης της ανεργίας επιβεβαιώνουν το μεγαλύτερο βάθος της κρίσης στην περιφερειακή οικονομία σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Ο μετασχηματισμός της RIS3 για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 θέτει στο επίκεντρο την ευφυή και βιώσιμη ανάπτυξη των τομέων εξειδίκευσης Στο πλαίσιο της αναθεωρημένης RIS3Crete υπάρχει ανάγκη: 1) εστιασμένης

ενίσχυσης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας με υποστήριξη πρωτοβουλιών συνεργασίας για ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών αξιοποιώντας και τη δυναμική που αναπτύσσεται λόγω της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, 2) ενίσχυσης/αναβάθμισης των υποδομών δημόσιων ερευνητικών ιδρυμάτων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για ενδυνάμωση της έρευνας σε τομείς εξειδίκευσης και των υφιστάμενων ή/και νέων κέντρων αριστείας, 3) στήριξης της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κρήτης και της δομής διακυβέρνησης RIS3, με ιδιαίτερη μέριμνα στη μετά την πανδημία επιχειρηματική ανάκαμψη στο πλαίσιο του επιδιωκόμενου μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας.

Με αυτά τα δεδομένα η στρατηγική RIS3 2021-2027 κινείται σε τέσσερα επίπεδα:

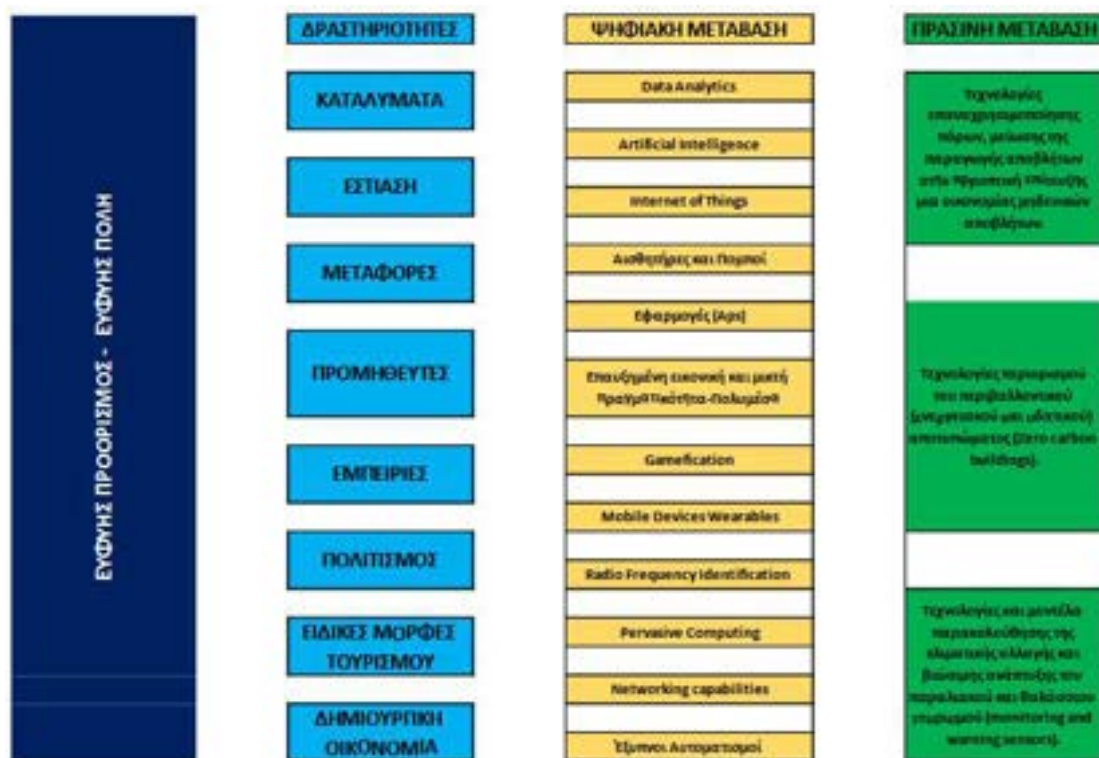
1. Ανάπτυξη καινοτομίας με έμφαση στις συμπράξεις ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων
2. Ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών για τη στήριξη των τομέων εξειδίκευσης της περιφερειακής οικονομίας.
3. Ανάληψη επενδύσεων για την αξιοποίηση των καινοτομιών (ως προϊόντα) που έχουν αναπτυχθεί ή και την ενσωμάτωση τους σε παραγωγικές διαδικασίες.
4. Στήριξη της επιχειρηματικής ανάκαμψης με επενδύσεις σε νέες δραστηριότητες.

Στο επίκεντρο παραμένει η ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτομιών η ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών και η ενίσχυση των επενδύσεων σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες ή για τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων.

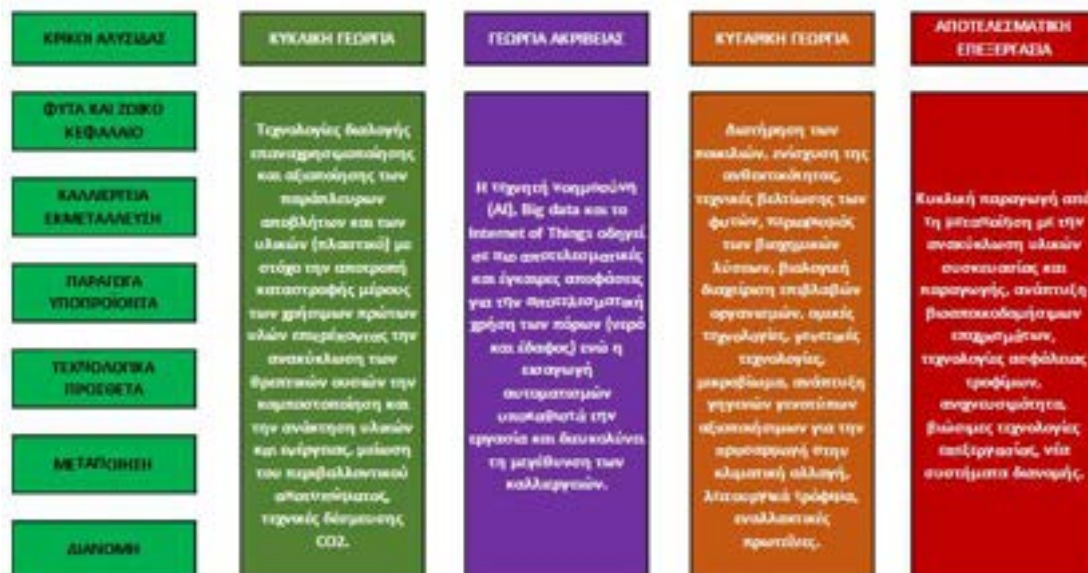
Στο πλαίσιο αυτό στη νέα προγραμματική περίοδο διατηρούνται οι τομείς εξειδίκευσης Τουρισμού-Πολιτισμού και Αγροδιατροφής με σαφέστερο όμως προσανατολισμό ενώ εστιάζεται ο τομέας της Γνώσης στην Υγεία, ενώ παράλληλα εισάγονται δύο τομείς εξειδίκευσης αυτοί των ψηφιακών τεχνολογιών και της βιώσιμης χρήσης των πόρων εισάγοντας τις αρχές της κυκλικής οικονομίας (δηλαδή ο τομέας του περιβάλλοντος με σαφέστερο προσανατολισμό) που είναι ταυτόχρονα και οριζόντιοι καταλύτες καθώς στηρίζουν το μετασχηματισμό και των άλλων παραγωγικών τομέων στην κατεύθυνση της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

Στις παρακάτω εικόνες αποτυπώνονται τα πεδία εξειδίκευσης ανά τομέα της Στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης 2021 – 2027.

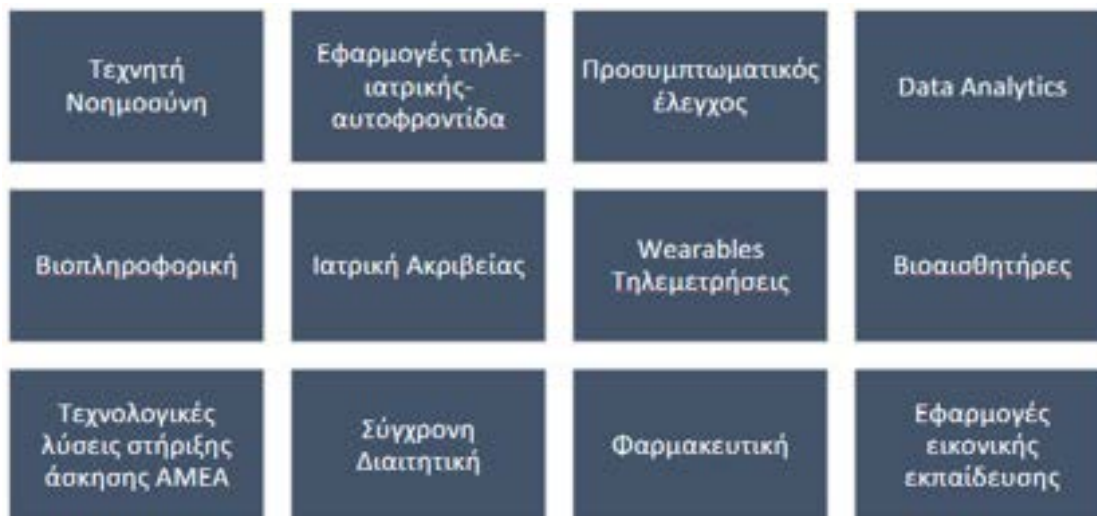
Εικόνα 15: Πεδία Εξειδίκευσης στον Ευφυή Τουρισμό-Πολιτισμό

Εικόνα 16: Πεδία εξειδίκευσης στη βιώσιμη Αγροδιατροφή

Εικόνα 17: Πεδία εξειδίκευσης στην Αποτελεσματική Υγεία και Ευεξία

Εικόνα 18: Πεδία εξειδίκευσης ψηφιακών τεχνολογιών

Εικόνα 19: Πεδία εξειδίκευσης στη βιώσιμη χρήση των πόρων

Εικόνα 20: Πεδία προσανατολισμού ερευνητικών υποδομών

3.1.6 Αρχές βιώσιμης ανάπτυξης – Παγκόσμιοι Στόχοι

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, για έναν ειρηνικό κόσμο, περιβαλλοντολογικά θέματα και την καταπολέμηση της φτώχειας, αποκτούν δύναμη παγκόσμιου βεληνεκούς. Αυτό συμβαίνει καθώς έχει ξεκινήσει μια 10ετή παγκόσμια προσπάθεια που φιλοδοξεί να καινοτομήσει στα παραπάνω καίρια ζητήματα και να επιλύσει πολλά από αυτά (GEND 2030). Η Ατζέντα αυτή, υιοθετήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 στην 70ή Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Ουσιαστικά εμπεριέχει 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι οποίοι έρχονται να ενώσουν όλες τις χώρες του κόσμου για να επιλύσουν από κοινού μείζοντα θέματα που αφορούν στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Αποτελεί ένα παγκόσμιο πείραμα που καθιστά απαραίτητη την συνεργασία μεταξύ διαφορετικών λαών και την ανταλλαγή καινοτόμων ιδεών. Το πιο σημαντικό είναι ότι αποδεικνύει το κοινό αίσθημα που επικρατεί σε όλες τις χώρες για ειρήνη, δικαιοσύνη, κοινωνική ισότητα και πολλές άλλες αξίες που θέλει η παγκόσμια κοινότητα να επιτύχει μέσω των 17 Στόχων του Ο.Η.Ε. Στην επόμενη εικόνα παρουσιάζονται οι 17 παγκόσμιοι στόχοι (GEND 2030).

Εικόνα 21: 17 Παγκόσμιοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης 2030

Οι στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι το μονοπάτι που μας οδηγεί σε ένα κόσμο δικαιότερο, πιο ειρηνικό και ευημερούντα, και σε έναν υγιή πλανήτη. Είναι επίσης μια πρόσκληση για αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο καθήκον από το να επενδύσουμε στην ευημερία των νέων. Είμαι αποφασισμένος να διασφαλίσω πως ένας αποτελεσματικός και μεταρρυθμισμένος ΟΗΕ θα καταφέρει να επιτρέψει στους ανθρώπους παντού, του σήμερα και του αύριο, να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους και να υλοποιήσουν τις προσδοκίες τους.

3.2 Αποστολή & Όραμα Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Ο Επιχειρησιακός Προγραμματισμός του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου έχει ως στρατηγικό στόχο την ευρύτερη ανάπτυξη του Δήμου, όσον αφορά την κοινωνία, την οικονομία, το περιβάλλον, την εσωτερική του διάρθρωση και διακυβέρνηση με σκοπό τη δημιουργία ενός Δήμου, σύγχρονου ευρωπαϊκού προορισμού, ανθεκτικού, πράσινου και βιώσιμου, με συνεκτικό κοινωνικό πλαίσιο που θα παρέχει το βέλτιστο επίπεδο ποιότητας ζωής στους κατοίκους του. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου θα αποτελέσει έναν ολοκληρωμένο οδηγό ανάπτυξης και προγραμματισμού για το σύνολο των δραστηριοτήτων του Δήμου, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες συνθήκες σε εθνικό επίπεδο, το αναπτυξιακό όραμα της χώρας, το όραμα και τη στρατηγική ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης συνολικά, καθώς και το στρατηγικό σχεδιασμό των επιμέρους επιχειρησιακών σχεδίων.

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου λαμβάνοντας υπόψη αφενός την υφιστάμενη κατάσταση του (πλεονεκτήματα, ευκαιρίες, προβλήματα και απειλές ανά τομέα προτεραιότητας) και τους στρατηγικούς αναπτυξιακούς στόχους που θέτει και αφετέρου την Περιφερειακή και την Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική και τα Στρατηγικά σχέδια που αναλύθηκαν στην προηγούμενη ενότητα θέτει ως βασική προτεραιότητα του τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη του, με την έννοια της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου, με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον και τους κατοίκους τους, μέσα στο πλαίσιο της ανθεκτικότητας. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το **όραμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για την προγραμματική περίοδο 2024 - 2028** είναι η:

«Δημιουργία ενός Δήμου πρότυπου ευρωπαϊκού προορισμού όλο το χρόνο, πράσινου, έξυπνου & βιώσιμου, με κοινωνική συνοχή και συμμετοχή, με ολοκληρωμένη πολιτιστική ταυτότητα, σύγχρονες ΤΠΕ, βιώσιμες υποδομές και υπηρεσίες για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας ζωής, χωρίς αποκλεισμούς για όλους»

3.3 Καθορισμός Στρατηγικής

Η Στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για την περίοδο 2024-2028, περιλαμβάνει ένα σύνολο στόχων, στρατηγικών επιλογών και πολιτικών, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματός του. Ο καθορισμός της στρατηγικής λαμβάνει υπόψη του τα συμπεράσματα από την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων τα οποία καλείται ο Δήμος να αντιμετωπίσει, τις προκλήσεις και τα προβλήματα του. Ο Δήμος σχεδιάζει το στρατηγικό και επιχειρησιακό του πλάνο σε ένα περιβάλλον με αρκετούς οικονομικούς περιορισμούς, περιορισμένη χρηματοδοτική πολιτική και αρκετές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, καθώς και να ανταπεξέλθει στις αυξημένες αρμοδιότητες που έχουν συγκεντρωθεί μέσω των διοικητικών μεταρρυθμίσεων, με περιορισμένους ανθρώπινους πόρους, υποστελέχωση και χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Ο Δήμος στο πλαίσιο ανάπτυξης των στρατηγικών επιλογών του

καλείται να συμβάλει στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων αντιμετώπισης των προβλημάτων που υφίστανται στο εσωτερικό του, καθώς και των απειλών που υφίστανται στο εξωτερικό του περιβάλλον. Επιπλέον, ο Δήμος καλείται να αναβαθμίσει το ρόλο του και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του, αξιοποιώντας τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες που υφίστανται στο εξωτερικό περιβάλλον, με σκοπό ο Δήμος να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα αιτήματα των πολιτών και συνεπώς να εκπληρώσει την αποστολή του και το όραμα του.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Στρατηγική του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου διαμορφώνεται σε τρεις (3) διακριτές ταυτότητες και τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας.

Οι ταυτότητες του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου παρουσιάζονται στην επόμενη εικόνα.

Εικόνα 22: Ταυτότητες Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου

Η Στρατηγική ανάπτυξης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου αποσκοπεί στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου, με την αξιοποίηση και τη χρήση ενός ευρύτερου συνόλου γενικών στόχων και πολιτικών δράσης για την αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων τα οποία πρέπει κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσει ο Δήμος κατά την επόμενη προγραμματική

περίοδο. Ο καθορισμός της αναπτυξιακής στρατηγικής του Δήμου διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη:

1. Τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας σε διάφορα επίπεδα (πχ περιβάλλον, κοινωνικές πτυχές, οικονομία και απασχόληση),
2. Την κατανόηση των προβλημάτων που υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο και τη δημιουργία προϋποθέσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών τους σε τοπικό επίπεδο
3. Τη λήψη μέτρων και αποφάσεων για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας και την προαγωγή της τοπικής ανάπτυξης,

Η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου αποτυπώνεται στους άξονες προτεραιότητας πάνω στους οποίους αρθρώνεται το σχέδιο του Δήμου με βάση τη φιλοσοφία της βιώσιμης, ποιοτικής και ανθρωποκεντρικής ανάπτυξης.

Εικόνα 23: Άξονες Προτεραιότητας Επιχειρησιακού Σχεδίου

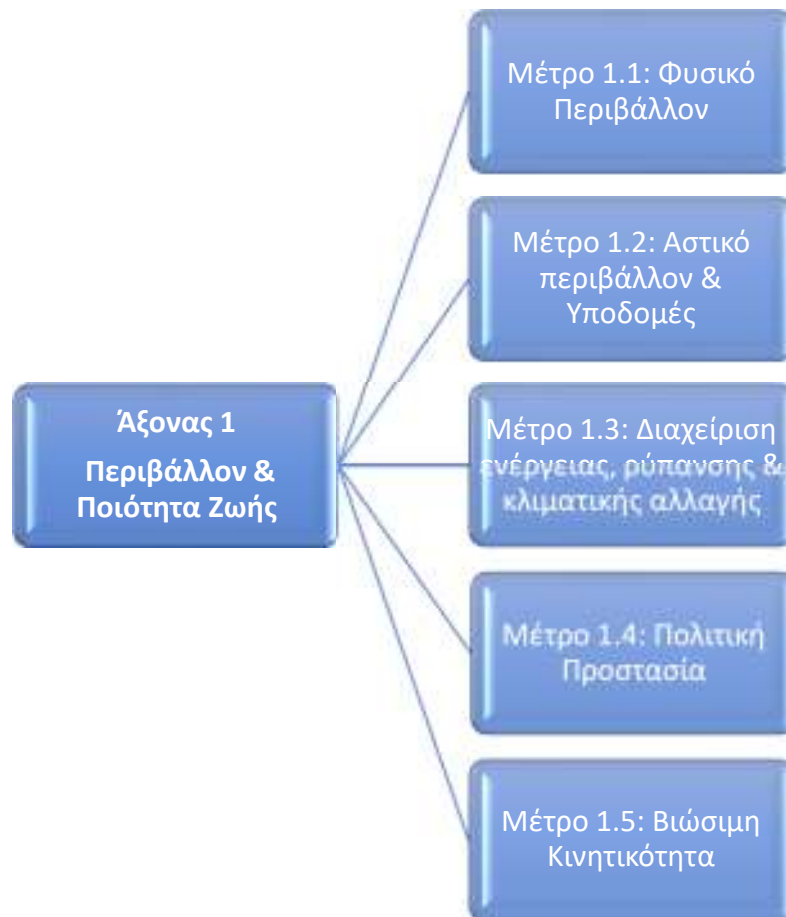
3.4 Άξονες Προτεραιότητες και Μέτρα

Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου σχεδιάζεται σε τέσσερις (4) προκαθορισμένους Άξονες Προτεραιότητας, ο κάθε ένας από τους οποίους εξειδικεύεται σε μια σειρά από Μέτρα και Γενικούς Στόχους, που διαμορφώνουν και το Στρατηγικό Πλαίσιο του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

1^{ος} Άξονας: Περιβάλλον & Ποιότητα Ζωής

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει την ενασχόληση με τη περιβαλλοντική διαχείριση, τη συμμόρφωση και δεσμεύσεις στην αντιμετώπιση της κλιματολογικής αλλαγής, στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων και στη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του Δήμου.

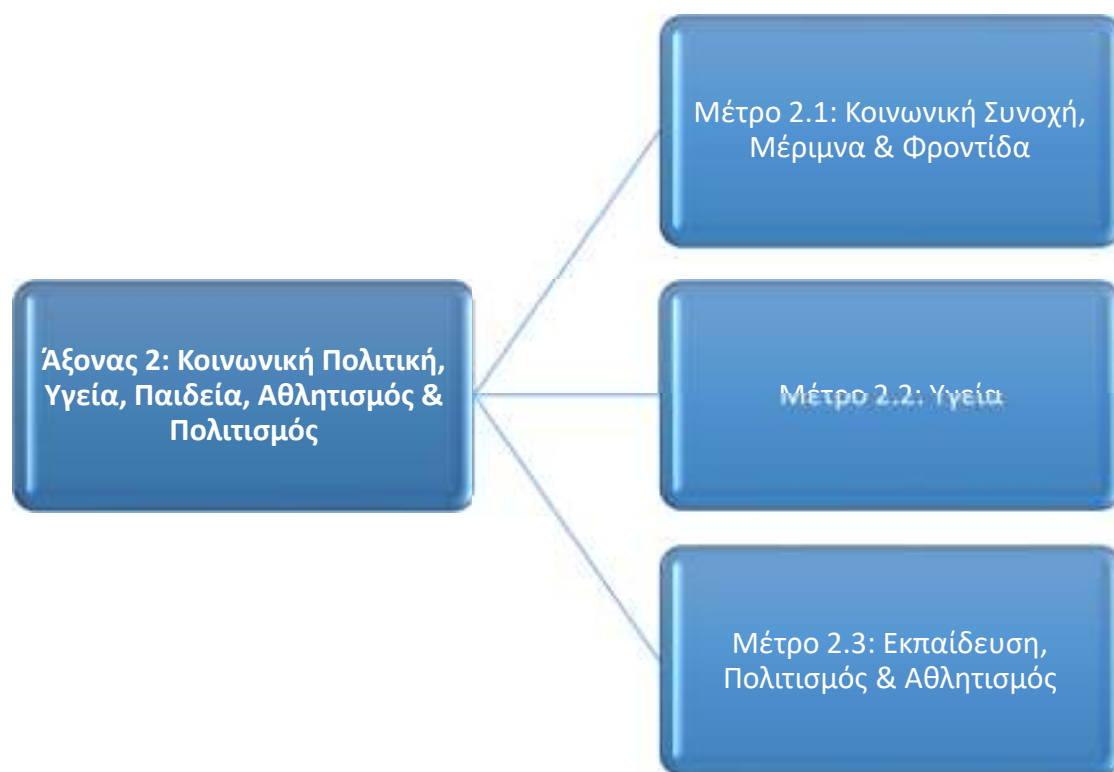
Εικόνα 24: Μέτρα 1ου Άξονα Προτεραιότητας

2^{ος} Άξονας: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός & Αθλητισμός

Ο δεύτερος άξονας προτεραιότητας αποσκοπεί στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής μέσω της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων και με πρωτοβουλίες προσανατολισμένες στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προέρχονται από την αύξηση της ανεργίας και της φτώχειας και τη διόγκωση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Εικόνα 25: Μέτρα 2ου Άξονα Προτεραιότητας

3ος Άξονας: Τοπική Οικονομία & Απασχόληση

Ο 3ος άξονας έχει ως στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη με δράσεις ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας, της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.

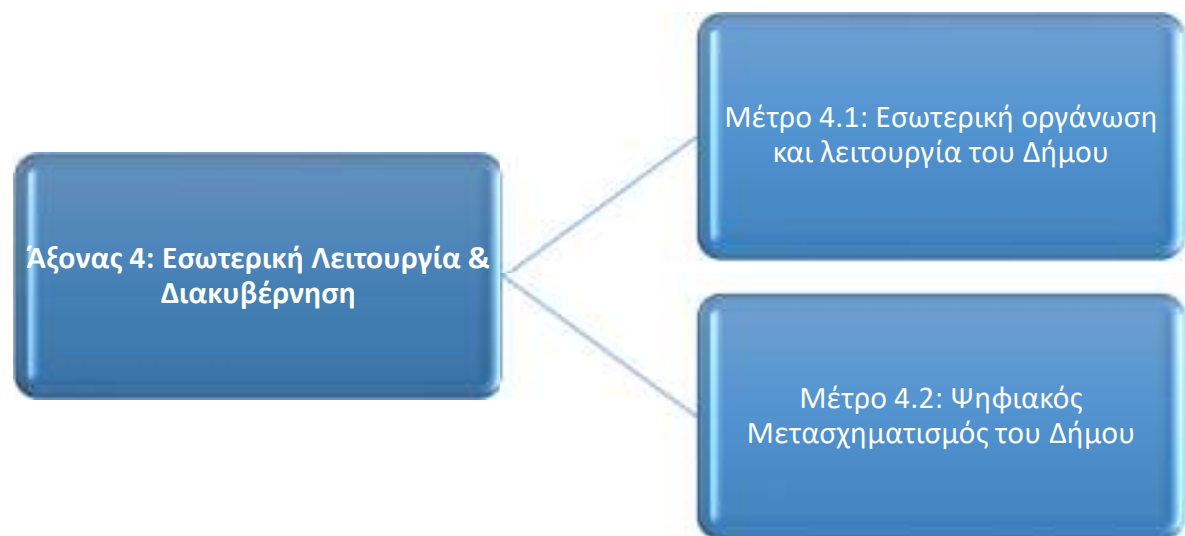
Εικόνα 26: Μέτρα 3ου Άξονα Προτεραιότητας

4ος Άξονας: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου

Ο 4ος άξονας έχει ως στόχο τη συστηματική παρακολούθηση και εξέλιξη της λειτουργίας του Δήμου, ώστε να επιτυγχάνεται η εσωτερική συνοχή και η παραγωγή αποτελεσμάτων.

Εικόνα 27: Μέτρα 4ου Άξονα Προτεραιότητας

Στους επόμενους πίνακες, εξειδικεύονται οι Άξονες Προτεραιότητας του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου σε μέτρα και στόχους.

Πίνακας 26: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 1ου Άξονα: Περιβάλλον & Ποιότητα ζωής

Μέτρο	Στόχος
Μέτρο 1.1 Φυσικό περιβάλλον	1.1.1 Αναβάθμιση και επέκταση αστικού πρασίνου
	1.1.2 Διαχείριση και εξοικονόμηση φυσικών πόρων
	1.1.3 Κοινόχρηστοι και κοινωφελείς χώροι
Μέτρο 1.2: Αστικό περιβάλλον & Υποδομές	1.2.1 Εκσυγχρονισμός, αναβάθμιση και βελτίωση δικτύων ύδρευσης, άρδευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροφωτισμού
	1.2.2 Εκσυγχρονισμός, αναβάθμιση και βελτίωση κτιριακών υποδομών δήμου
	1.2.3 Πολεοδομικός Σχεδιασμός
Μέτρο 1.3: Διαχείριση ενέργειας, ρύπανσης & κλιματικής αλλαγής	1.3.1 Ενεργειακή αναβάθμιση & ενίσχυση ενεργειακής απόδοσης δημοτικών χώρων και κτιρίων
	1.3.2 Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Ανακύκλωση – Κυκλική Οικονομία
Μέτρο 1.4: Πολιτική Προστασία	1.4.1 Ενέργειες για την πρόληψη των συνεπειών φυσικών καταστροφών & έκτακτων αναγκών

	1.4.2 Ενέργειες για την ορθολογική διαχείριση συνεπειών έκτακτων αναγκών και φυσικών καταστροφών
Μέτρο 1.5: Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα	1.5.1 Εκσυγχρονισμός, επέκταση και βελτίωση του οδικού δικτύου
	1.5.2 Βελτίωση συνθηκών μετακίνησης για όλους – Ανάπτυξη μορφών βιώσιμης κινητικότητας

Πίνακας 27: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 2ου Άξονα: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Αθλητισμός & Πολιτισμός

Μέτρο	Στόχος
Μέτρο 2.1: Κοινωνική Συνοχή, Μέριμνα & Φροντίδα	2.1.1 Ευπαθείς Ομάδες & Κοινωνική Ένταξη
	2.1.2 Δράσεις κοινωνικής μέριμνας
Μέτρο 2.2: Υγεία	2.2.1 Αναβάθμιση υποδομών υγείας
Μέτρο 2.3: Εκπαίδευση, πολιτισμός, αθλητισμός	2.3.1 Σύγχρονες υποδομές & μέθοδοι εκπαίδευσης
	2.3.2 Ενίσχυση & αναβάθμιση του τομέα του πολιτισμού
	2.3.3 Ενίσχυση & αναβάθμιση του τομέα του αθλητισμού

Πίνακας 28: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 3ου Άξονα: Τοπική Οικονομία, Επιχειρηματικότητα & Απασχόληση

Μέτρο	Στόχος
Μέτρο 3.1: Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας	3.1.1 Ενίσχυση του πρωτογενή τομέα
	3.1.2 Ενίσχυση άλλων τομέων της οικονομικής δραστηριότητας στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου
Μέτρο 3.2: Απασχόληση & Ανθρώπινο Δυναμικό	3.2.1 Ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Πίνακας 29: Μέτρα, Στόχοι & ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων 4ου Άξονα: Εσωτερική Λειτουργία & Διακυβέρνηση

Μέτρο	Στόχος
Μέτρο 4.1: Εσωτερική οργάνωση και λειτουργία του Δήμου	4.1.1 Αναδιάρθρωση εσωτερικής οργάνωσης υπηρεσιών του Δήμου
	4.1.2 Ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου
Μέτρο 4.2: Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Δήμου	4.2.1 Ψηφιακή αναβάθμιση Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου